

"Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020" 2009. aasta aruanne

Vald kond	Meede	Vastutaja - allasutus (kaasvastutaja)	Seotud arengukava	Tegevused	Tegevuseks kulunud vahendid	Saavutatud tulemus	Selgitused
-----------	-------	---------------------------------------	-------------------	-----------	-----------------------------	--------------------	------------

SE 1 Sotsiaalne sidusus ja võrdsed võimalused

Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused
SoM	26 952 092 828	25 336 174 522	94,0%	Peamine erinevus on seotud pensionide koefitsendi mittetõstmisega ning 2009. aasta jooksul tehtud kärbetega.
MKM	78 500 000	46 300 000	59,0%	
SiM	20 000 000	19 760 000	98,8%	

1	Täiendada seadusandlust, et motiveerida omavalitsuste ja organisatsioonide sotsiaalselt vastutust ja rahvastiku tervise arengukava elluviimist	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	TAI on koostöös WHOga läbi viinud uuringu "Ennetus esmatasandi arstiaabis", WHO koostöös Sotsiaalministeeriumiga on koostanud analüüsi rahvatervisealaste teenuste kohta.	0	TAI on koostöös WHOga läbi viinud uuringu "Ennetus esmatasandi arstiaabis", WHO koostöös Sotsiaalministeeriumiga on koostanud analüüsi rahvatervisealaste teenuste kohta.	
2	Tõhustada sotsiaalsete tagatiste süsteemi, et vältida sotsiaalselt tundlike inimgruppide langemist alla toimetulekut ohustava vaesusepiiri	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012 (arengukava tegevussuund 1.3.1 Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi (ETS nr 48) miinimumstandardi tagamine	Toimetulekutoetuste saajate hulk kasvas 38 122 inimeseni (2008. a 19 825 inimest) ja riigieelarvest toimetulekutoetusteks kulunud summa tõusis 181 miljoni kroonini (2008. a 91 miljoni) Riikliku matusetootuse saajate ringi piirati. Uusi määramisi õppelaenude kustutamiseks alates 01.07.2009.a ei tehta. Lõpetati koolitoetuse maksmine, kuid muus osas riiklike peretoetuste süsteem (hoolimata majanduskriisist) säilitati. Vanemahüvitiste lage tõsteti (2009.a 30729 EEK, 2010.a 35316 EEK).	5 048 722 146	Vaatamata majanduskriisile ja riiklike kulutuste jõulisele kärpimisele säilis riiklike toetuste, s.h peretoetuste süsteem, toetusteks kulunud riigieelarvest vahendite maht kasvas samas suurusjärgus toetust vajavate inimeste arvu kasvuga. Samas avaldas 2009. aastal ühiskonnale toetustest suuremat mõju majanduskriis, mistõttu Sotsiaalministeeriumi arengukavas seatud eesmärk, et suhtelise vaesuse määr ei oleks suurem kui 20,0% jääb ilmselt saavutamata. Prognoositakse meeste ja naiste vaesuse määra erinevuse vähenemist, kuid seda mitte naiste vaesuse määra vähenemise, vaid meeste vaesuse suurenemise arvelt. Andmed vaesuse määra kohta 2009. aastal on kättesaadavad alates 28.06.2010	Suhtelise vaesuse näitajad avaldatakse viieteajaga, mistõttu viimased avaldatud andmed on 2007. aasta kohta. Põhimõtteliselt on võimalik suhtelise vaesuse näitajaid esitada ka soo ning vanusrühma lõikes, mis võimaldab hinnata nt eakate vaesusrisiki võrreldes tööalistega. Samas on toimetulekut ohustava vaesuse osas tulemusindikaatorina tegelikult täpsem ja mõttekam lähtuda allpool absoluutse vaesuse piiri e. elatusmiinimumi elavate isikute osakaalust, kus aga samuti on viimased andmed 2007. aastast ning näitaja osas tekib andmelünk 2008.-2009. aasta osas, tulenevalt Statistikaameti leibkonna eelarve uuringu ärajäämisest mainitud aastatel. □
			Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009-2012 (arengukava tegevussuund 1.3.2 pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse tagamine)	Majandussurutise tõttu täiendati riigi 2009.a lisaeelarve ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadusega pensionite indekseerimise aluseid, mille tulemusena küll pensionid 1.aprillist tõusid, kuid neid indekseeriti arvutuslikult madalama indeksiga (pensionid tõusid 13% asemel 5%, eelarvekulu 2009. aastal võrreldes eelmise aastaga 1674288800 EEK suurem). Indeksi tasaarveldus tehakse hiljemalt viie aasta jooksul. 1.vebruarist muudeti pensionide jt riiklike hüvitiste ja	19 479 399 191	Keskmine pension kasvas 8,3%, moodustades 47% keskmisest netopalgast. Pensionide kasv oli kiirem tarbijahinnaindeksi kasvust.	
			Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009-2012 (arengukava tegevussuund 4.2.1 Sotsiaalse kaitse ja kaasatuse arendamine)	Koostati sotsiaalse kaitse ja kaasatuse riiklik aruanne 2008-2010, mille üks peatükke on "Tervishoid ja pikaajaline hooldus." Aruandes on seatud eesmärkideks parandada juurdepääsu tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse teenustele, parandada tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse teenuste kvaliteeti ning jätkusuutlikkust. Regulaarselt jälgiti majanduskriisi sotsiaalseid mõjusid (sh aruanded Sotsiaalkaitse komiteele, tegevus jätkub 2010).	eraldi rahalised vahendid puuduvad, viiakse ellu teiste tegevuste raames	Sotsiaalse kaitse ja kaasatuse riikliku aruandes kaardistati peamise tervisealase vajadusena eesmärk parandada juurdepääsu tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse teenustele, parandada tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse teenuste kvaliteeti ning jätkusuutlikkust. Majanduskriisi sotsiaalsed mõjud on kaardistatud.	

		<p>Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009-2012 (arengukava tegevussuund 4.2.1 Puudega inimeste sotsiaalse kaasatuse ja õiguste tagamine)</p>	<p>Abivahendid puuetega inimestele ning invaspordi rahastamine ning teenuste osutamine tagatud plaanitud mahus. ESF programmi "Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed raames" tehti 2009:</p> <p>1) Rehabilitatsiooni-meeskondade koolituse metoodilise baasi, juhiste ja töövahendite väljatöötamine ja rehabilitatsioonimeeskondade koolitamine vastavalt uuele väljatöötatud süsteemile;</p> <p>2) Rehabilitatsiooni-teenuse programmpõhise lähenemise piloteerimine ja reaalse süsteemi kujundamine; 3) Puudealase teabe ja abivahendite keskuse toimimine Astangul;</p> <p>4) Füüsiliste, vaimsete või sotsiaalsete erivajadustega inimeste ja nende perede nõustamiskeskuste arendamine; 5) Sügava- ja raske puudega laste lapsehoidjate koolitus; 6) Puuetega laste ja nende perede uuring; 7) Puuetega inimeste ja nende pereliikmete hoolduskoormuse uuring täpselt sama tähelepanek, mis eelmisele tegevusele. nt koolituse kohta saab ju esitada andmeid kui palju osales, kui palju pidi osalema, hinnang; keskuse toimimise nimetamise asemel loetleda teaduse osutusvõimeid, kui palju kliente</p>	<p>443 672 114</p>	<p>Abivahendid puuetega inimestele ning invaspordi rahastamine ning teenuste osutamine tagatud plaanitud mahus. ESF programmi "Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed raames" koolitati 422 rehabilitatsioonispetsialisti ning 7 rehabilitatsioonimeeskonda piloteerisid väljatöötatud metoodika alusel teenuste osutamist; puudega inimeste töötamise ja abivahendite alal nõustati 1135 inimest, kellest tööle sai 73 inimest, koolitati 75 sügava- ja raske puudega laste hoidjat ning 52 puudega laste ja nende perede tugiisikut</p>	
		<p>Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009-2012 (arengukava tegevussuund 4.2.3 Eakate poliitika elluviimine)</p>	<p>Osutati seaduses ettenähtud toetuseid ja teenuseid. Lisaks viidi ESF programmi "Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed" raames ellu: 1) Vanemaaliste ja nende pereliikmete tööhõivet mõjutavate tegurite ja eelduste uuring; 2) Hoolduskoormuse vähendamiseks jätkusuutliku eakate hooldussüsteemi finantseerimiskeemi väljatöötamine (maakondlike arengukavade koostamine) ; 3) Eakate hooldusametuste kindlustamine kvalifitseeritud personaliga (koolitused); 4) avaldati omastehoolduse käsiraamat</p>	<p>3 833 411</p>	<p>Eakate hooldusametuste tervikliku ja kogu vabariiki hõlmava võrgu kujundamiseks valmis 14 arengukava, millest üks võeti vastu maakonna poolelt kinnitamata ning üks maakond loobus arengukava koostamisest. Koolitati 295 hooldusabi töötajat, 61 hooldajat töötamaks dementsetega, 102 erivajadusega inimeste tegevusjuhti ja 61 hooldusametuste keskastme juhti</p>	

3	Arendada maakondlike ja kohalike omavalitsuste suutlikkust rahvastiku tervise hindamisel, ja analüüsimisel ning tervisedenduslike sekkumismeetmete planeerimisel ja elluviimisel	Sotsiaal - ministeerium/Inno ve	Programm "Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2008-2009", "Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2010-2013" ja ESF meetme "Tervist toetavate valikute soodustamine" avatud taotlusvoorud (SOM AK meede 4.2.4)	Maavalitsuses ja kohalikes omavalitsustes kompetentsi loomine tõendus põhiste meetmete rakendamiseks tervislikel põhjustel tööhõivest väljalangemise ennetamiseks (ESF programmi "Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2008-2009" 1. tegevussuund), Üleeestilise võrgustiku loomine tervislikel põhjustel tööhõivest väljalangemise ennetamisele ja tööjõu produktiivsuse säilitamisele ja suurendamisele suunatud tegevuste elluviimiseks (Programmi "Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2010-2013" 1. tegevussuund) ning meetme "Tervist toetavate valikute soodustamine" avatud taotlusvoorud	12 489 665	Kõikides maakondades on toimunud tervisedenduse baaskoolitused kohalikele omavalitsustele ning kohalikele kogukonnaliidritele. Valminud on 47 maakonna või kohaliku omavalitsuse terviseprofiili ja tervise tegevuskava. Tervise Arengu Instituudi juures töötab paikkonna tervisedenduse arendamise töörühm, välja on töötatud erinevad stsenaariumid paikkondliku tervisedenduse tugistruktuuri korraldamiseks.	Programmid sisaldavad järgnevat valdkondi: tervisedendus paikkonnas, tervisedendus töökohal, terviseteenuste arendamine, tervisedendusliku kompetentsi arendamine paikkonnas, terviseteemalised kampaaniad
4	Panustada tervist enim mõjutavatesse sotsiaalsetesse valdkondadesse nagu töötuse, vaesuse, kodutuse ja tõrjutuse ennetamine	Sotsiaal - ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009-2012, (arengukava tegevussuund 4.1.1 Soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja stüvalaiendamise koordineerimine, s.h ESF programm "Soolise ebavõrdsuse kaotamine ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine 2008-2010")	Ettevõtluse soolise võrdõiguslikkuse konsultantide koolitamine alustatud (jätkub ka 2010). Tööalane soolise võrdõiguslikkuse võrgustik on kohtunud. Teavitustegevused on toimunud (loengukoolitused), tööandjate-töötajate koolitused toimuvad 2010. Algas mahukas palgalõhe uuring, mille tulemused ja poliitikasoovitused avalikus -tatakse 2011	2 035 987	Programm Soolise võrdõiguslikkuse edendamine kestab 2010 aasta lõpuni ning paljud meedet toetavad tegevused veel kestvad (sh soolise võrdõiguslikkuse konsultantide koolitamine, palgalõhe uuring, soolise võrdõiguslikkuse monitooring jne), mistõttu tegevuste tulemuslikkust 2009. aastal ei hinnata.	ESF SV edendamine 2008-2010 programm on leitav http://www.sm.ee/tegevus/sooline-vordoiquslikkus/soolise-vordoiquslikkuse-edendamine-som-osalusega-rahvusvahelised-projektid.html

		<p>Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009-2012, (arengukava tegevussuund 4.1.2 Lähisuhtevägivala ennetamise tegevuskava elluviimine</p>	<p>Läbi HMNi toetati naiste varjupaiku ning Eesti Naiste Varjupaikade Liidu kaudu naistevastase vägivalda ohvrite abitelefoni. Sotsiaalministeeriumi arengukava heakskiitmine peatati, Justiitsministeeriumi koordineerimisel alustati VV „Vägivalda vastu võitlemise arengukava aastateks 2010-2014“ koostamist, millega seonduv meediakajastus suurendas ka elanikkonna teadlikkust. Infot naistevastase ja perevägivalda kohta (st teadlikkuse tõstmine) levitati 2009. a peamiselt rahvusvahelise projekti „Sotsiaal- ja tervishoiu valdkonna õpetajad vägivalda vastu - HEVI 2008-2010“ kaudu erinevatel üritustel (nt koolitus varjupaikade töötajatele aprillis 2009, tervise päev 2009 Tartu Tervishoiu kõrgkoolis, rahvusvaheline nädal Tallina Tervishoiu kõrgkoolis, loengud Tallinna tervishoiu kõrgkoolis).</p>	1 156 691	<p>Abivajajatele säilisid senised abivõimalused varjupaikade ja abitelefoni näol, varjupaikade töötajate kompetents on tõusnud. Samas on märke abivajaduse suurenemisest, millele vahendite puudumise tõttu ei olnud võimalik vastata pakutavate teenuste mahu suurendamisega.</p>	
		<p>Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009-2010, (arengukava tegevussuund 6.1 töö- ja pereelu ühitamine)</p>	<p>Võrdõiguslikkuse võrgustik on kohtunud. Teavitustegevused on toimunud (loengudkoolitused),töandjate-töötajate koolitused toimuvad 2010. Algas mahukas palgalõhe uuring,mille tulemused ja poliitikasooitused avalikustatakse 2011.</p>	617 760	<p>Tegevuste eesmärk oli isaduse väärtustamine ja töö- ja pereelu ühitamisealase teadlikkuse edendamine. Suhtumiste muutust ei hinnatake mite aasta perspektiivis ning 2009. a hindamisi ei toimunud, täheldatav on sihtgrupi positiivne tagasiside teavitusele.</p>	
	Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium	<p>Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2008-2013</p>	<p>Eluaseme tingimuste parandamine (Elamumajandusearengukava meede 1.3)</p>	46 300 000	<p>Rahuldati 336 pere toetuse taotlus, kus kokku kasvab 1471 last. Keskmine toetuse summa on 98 000 krooni.</p>	

5	Arendada kaasatusel põhinevaid töötuid aktiveerivaid programme ja täiendada töötamise motivatsiooni tõstvaid seadusandlikke meetmeid	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava, (arengukava meede 1.1 kvalifitseeritud tööjõu pakkumine); Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010-2013	Kõrge töötuse määra juures on meie meetmete peamine eesmärk töötuse ennetamine, töötuse kestuse lühendamine ning töövalmiduse hoidmine. 2009. a on keskmine tööturuteenuseid saanud inimeste arv suurenenud 3 korda võrreldes 2008. aastaga. Näiteks tööturukoolitusel osales 2009. a 18 110 inimest (2008. a 5674), karjääriinõustamisel 23 785 isikut (2008. a 633). 2009. a laiendati Töötukassa maakondlike osakondade teeninduspindasid 8 piirkondlikus osakonnas ning loodi 8 karjääriinfotuba - Tallinn/Harju, Järva, Saare, Rapla, Ida-Viru, Lääne- Viru, Viljandi, Pärnu. 2010. aastal laiendatakse karjääriinfotubades pakutavaid teenuseid ka teistes maakondades. 2009. a loodi mobiilse nõustamise teenus, mida piloteeriti 6 maakonnas. Arendatud on koostööteenuste reageerimise teenust. Piloteeriti tööklubi teenust, mille eesmärgiks on töövalmiduse hoidmine. 2009. a korraldati tööklubi teenust noortele (16-24 aastased) ja vanemaealistele (55-vanaduspensioniiiga) töötutele.	95 909 263	Kõrge töötuse määra juures on meie meetmete peamine eesmärk töötuse ennetamine, töötuse kestuse lühendamine ning töövalmiduse hoidmine. 2009. a on keskmine tööturuteenuseid saanud inimeste arv suurenenud umbes 3 korda võrreldes 2008. aastaga. Välja on töötatud, arendatud ja piloteeritud uued tööturuteenused (töötute klubid, mobiilse nõustamise teenus, tööharjutus, e-Töötukassa ettevõtluse alustamise tervikpkaett jt). Tööturuteenused on muutunud kättesaadavamaks tänu uudsetele lahendustele teenuste osutamisel, tugiteenuste osutamisele tööturuteenuste saamiseks, karjääriinfotubade loomisele. Teenuste osutamine on muutunud pändlikumaks ning Töötukassa haldussuutlikkus on paranenud. Samas on majanduskriisi mõjude tõttu töötus kasvanud, hõivatute määr on 63,6% arengukavas kavandatud 67,3% asemel.	Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise ning tööelu kvaliteedi parandamise meetmete kohta kehtib üks indikaator
---	--	----------------------	--	--	------------	--	---

			Sotsiaalministeeriumi arengukava, (arengukava tegevussuund 1.2 Tööelukvaliteedi parandamine	1.2.1. Töökeskkonna muutmine töötaja tervist hoidvaks. TTOSi täiendamiseks on korraldatud viis tööühma seminari, valminud ekspertiisi lähteülesanne kavand ja hange on ettevalmistamisel. Vene keelde tõlgitud kaheksa töökeskkonna alastõigusakti. Info edastamiseks huvigruppidele (sh koolitajad ning Tööinspeksioon) kasutatud epostiteel teavitamist. Samuti on tõlked kättesaadavad Sotsiaalministeeriumi kodulehelt. Koostati ja vene keelde tõlgiti „Tööohutuse teatmik alaealistele. Kõigest, mida pead teadma enne tööle asumist“. Töökeskkonna parandamiseks ning töökohal töötervishoiualse ennetustegevuse efektiivsemast korraldamiseks viidi läbi teavituskampaania väljaandes „Eesti Töötervishoid“ (2009. aastal ilmus 4 numbrit). Elektroonilise riskihindamise töövahendite kasutusvõimaluste tutvustamiseks toimus 10 „Ohutu Tööelu Tarkvara“ ühepäevast praktilist koolitust Tallinnas, Tartus ja Pärnus, osalejate arvuga 154 inimest. Läbi on viidud töötervishoiu ja tööohutuse seaduse probleemide kaardistamise uuring. 1.2.2. Töösuhete selguse ja turvalise paindlikkuse suurendamine Tööelu program 1.2.4. Tööinspeksiooni haldussuutlikkuse t Saavutamaks paranemist tööelu kvaliteedis	9 384 214	Tegevused jätkuvad 2010. aastal, mistõttu terviklikku hinnangut tegevustele 2009. aasta seisuga ei anta. □	
			Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009-2012, (arengukava meede 2.1 Vajadustepõhise hoolekandeteenuste ja sotsiaalabi pakkumine)	Osutati seaduses ettenähtud toetuseid ja teenuseid. Lisaks tõsteti ESF programmi "Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed" raames sotsiaaltöötajate kompetentsi: 1) KOVide arendusjuhtide/sotsiaaltöötajate koolitus, 2) Kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajate koolitamine juhtumikorralduse osas; 3) STAR-i ja juhtumikorralduse koolitus	206 580 108	Koolitati üle 1700 KOVide ja nende allasutuste sotsiaaltöötaja, uus sotsiaaltoetuste andmeregister rakendus 1. aprill 2010 ning valdav osa kohalikest omavalitsustest tuli rakendamiseiga toime.	Sisaldab ka ESF programmi "töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed"
6	Arendada sotsiaalselt tundlike gruppide vajadustele vastavat terviseteenuste võrgustikku	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009-2012	Tegevused on kajastatud V valdkonna 3. alaeasmärgi all	Kulud on kajastatud V valdkonna all	Registreeritud ja aktiivselt tööturumeetmesse kaasatud töötutele on tagatud püsivalt, tähtajata ravikindlustatusega kaetus. HIV-positiivsetele ja tuberkuloosi nakatunutele on tagatud raviteenused.	
7	Toetada kolmanda sektori ja vabatahtlike algatusi ja tegevust	Siseministeerium	Kodanikualgatuse toetamise arenguava 2007–2010, Kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014 (koostamisel)	Kodanikualgatuseks soodsate tingimuste loomine: 1. kodanikuhariduse edendamine 2. kodanikeühenduste arengu toetamine 3. vabatahtliku tegevuse soodustamine 4. kaasamise tõhustamine Väljatöötamisel on Kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014	19 760 000	Kodanikuühiskonna Sihtkapitali poolt toetatud (tegevusvõimekuse programm, uuenduslike ideede programm; eestkoste ja tugiprogramm) ühendustes on tõusnud organisatsiooniline võimekus, eestkoste suutlikkus, koostöövõimekus ja finants-majanduslik võimekus. Kodanikualgatuse toetamise arengukava tegevuste rakendamisel eeldatavalt tõusis, üldine teadlikkus vabatahtlikust tegevusest ja selle võimalustest ning loodavast väärsest. Ühendustele oli tagatud info ja teavitus. Samuti on välja töötatud indikaatorid, mis võimaldavad hinnata kodanikuühiskonna arenguid.	

8	Edendada inimeste vaimse tervise alast teadlikkust, sh suunates tähelepanu depressiooninähtude varajasele äratundmisele ja kvaliteetsete teenuste kättesaadavuse tagamisele	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012, (arengukava tegevussuund 4.2.5 Inimeste vaimse tervise edendamine)	1) Töötukassa pakkus psühholoogilist nõustamist töötuks jäänutele osana laiemast teenustepaketist töötutele, mis on kirjeldatud 6 meetme all. 2) Eesti-Rootsi suitsidoloogia instituut viis ellu vaimse tervise projektid, mille käigus koguti ja analüüsiti andmeid suitsiidide ja suitsiidikatsete kohta Eestis ning intervjueriti ja nõustati 180 suitsiidikatset sooritanut (rahvusvaheline projekt MONSUE) ning välja on töötatud suitsiidialase preventsiiooni sekkumismudeli tulemuslikkuse hindamise metoodika		Enesetappude arv tõusis 2009. aastal 269 juhuni (2008a. 242 juhtu), seda meeste, valdavalt tööealiste meeste, eriti 45-64 aastaste meeste hulgas. Naiste enesetappude arv langes 53-lt juhult 2008. aastal 49. juhuni 2009. aastal. Samuti langes enesetappude arv noorte, kuni 24-aastaste hulgas.	
8	Edendada inimeste vaimse tervise alast teadlikkust, sh suunates tähelepanu depressiooninähtude varajasele äratundmisele ja kvaliteetsete teenuste kättesaadavuse tagamisele	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012	Inimeste vaimse tervise edendamine (4.2.5)		Meeste, valdavalt tööealiste (45–64-aastaste) meeste enesetappude arv tõusis 2009. aastal 269 juhuni (2008. a 242 juhtu). Naiste enesetappude arv langes 53 juhult 2008. aastal 49 juhule 2009. aastal. Samuti langes enesetappude arv noorte, kuni 24-aastaste hulgas. 1) Töötukassa pakkus psühholoogilist nõustamist töötuks jäänutele osana laiemast teenustepaketist töötutele, mida on kirjeldatud 6. meetme all. 2) Eesti-Rootsi Suitsidoloogia Instituut viis ellu vaimse tervise projektid, mille käigus koguti ja analüüsiti andmeid suitsiidide ja suitsiidikatsete kohta Eestis ning intervjueriti ja nõustati 180 suitsiidikatset sooritanut (rahvusvaheline projekt MONSUE). Välja on töötatud suitsiidialase preventsiiooni sekkumismudeli tulemuslikkuse hindamise metoodika.	

"Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020" 2009. aasta aruanne

Vald kond	Meede	Vastutaja - allasutus (kaasvastutaja)	Seotud arengu- kava	Tegevused	Tegevuseks kulunud vahendid	Saavutatud tulemus	Selgitused
SE 2 Laste ja noorte turvaline ning tervislik areng							
AE 2-1	Reproduktiivtervise ja imikute tervisenäitajad on paranenud						
	Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused		
	EHK	37 268 158	31 841 501	85,4%	Kavandatust väikesemad kulud on eelkõige seotud muudatustega sünnieelse diagnostika		
	SoM	23 808 165	23 839 326	100,1%	Viljatusravi kulud suurenesid ca 2,7 mln krooni VV reservi vahendite arvelt, samas vähenes sama summa võrra viljatusravi uuringute kulud		
1	Edendada inimeste reproduktiiv- ja seksuaaltervisealast teadlikkust; ennetada soovimatuid rasedusi ning haigestumist sugulisel teel levivatesse haigustesse; vähendada viljatusest tingitud sotsiaalseid ja terviseprobleeme	Sotsiaal- ministeerium EHK haiguste ennetamise tegevuskava	Viljatusravi toetamine 2007–2010 Noorte reproduktiivtervisealane nõustamine ja seksuaalsel teel levivate haiguste ennetamine; noorte seksuaaltervisealane nõustamine internetis (www.amor.ee)	Viljatusravi kulude hüvitamine	23 739 326 14 636 115	2009. a sündis 486 last, neisti 97 paari kaksikuid ja ühed kolmikud Noorte nõustamiskeskused: külastajatest 22% külastas noortekeskust esimest korda, pöördujatest 5% olid noormehed. Ravijuhu planeeritust väikesem maksumus võimaldas 2009. aastal külastada keskusi kavandatust suuremal arvul noortest. Toimused koollitused ja supervisioonid nõustamiskeskuste töötajatele. 2 nõustamiskeskuses viidi läbi tegevusaudit. Noorte teenusega rahulolu uuringu alusel hindas üle 90% noortest teenust heaks või väga heaks. Seksuaalsel teel levivaid haigusi avastati 523 juhul, sh 3 HIV-juhtu. Keskusi külastanud kuni 19-aastastest neidudest suunati 117 rasedusega arvele võtma, 156 rasedust katkestama. Internetinõustamine: HIV-ennetuslikku infot jagatakse seksuaaltervise portaali www. amor.ee kaudu. 2009. aastal külastati amor.ee kodulehte 233 587 korda 147 076 külastaja poolt (kuus ca 20 000 külastust). Noorte seksuaaltervise alast nõustamist internetipõhiselt osutavad 42 spetsialisti, kes vastasid 2009. aastal 5024 noore murekirjale. Projekti raames pakutakse nõustajatele koollitust ja supervisiooni. Tagasisideuuringu alusel on 88% noortest nõ	Eesti Seksuaaltervise Liit uuendas kodulehekülge ja töötas välja juhendmaterjali „Internetinõustaja ABC“ alustajale, et tagada kvaliteet ka uute nõustajate rakendamisel. Nõustamisvõimalustest teavitati ka valemivihikus. Noorte nõustamiskeskuste tegevuse kulu 13 815 000 krooni. Noorte internetinõustamise kulu 821 115 krooni

2	Edendada rasedate tervist ja tervisekäitumist ning imikute rinnapiimaga toitumist	Eesti Haigekassa	EHK tervise edendamise tegevuskava	Perekoolide ning sünnieelse- ja järgse nõustamisteenuse arendamine ja perede veebipõhine nõustamine	639 972	<p>Perekoolide ja sünnijärgse nõustamise arendusprojekt korras naistenõuandlata juures tegutsevate perekoolide tegevust. Tulemustest selgus, et Eestis on 28 perekooli, millest 19 tegutsevad tervishoiuasutuste juures ning viimastelt koguti tagasisidet praeguste perekoolide tegevuste kohta. Projekti raames toimus koostöö igas maakonnas, koostöös valmis õppekava, mis on edaspidi perekoolidele soovituslik minimaalne programm. Koostöös osalejatele tutvustati kaasaegseid õpi- ja õpetamistehnikaid, täiendati perekoolis kasutatavaid õppematerjale. Projekti lõpus toimus kaks teabepäeva Tartus ja Tallinnas. Sünnieelse ja järgse perioodi alast nõustamist pakutakse internetiportaalis www.perekool.ee. Küsimustele vastavad üheksa ämmaemandat, neli imetamisnõustajat ja neli muude valdkondade spetsialisti, kokku töötab 17 nõustajat. 2009. aastal vastati 4051 kirjale, mis on 1344 kirja rohkem kui 2008. aastal. Muudatuse järel suurenes kohe küsijate arv. Kõige sagedamini küsitakse nõu lapse arengu, tervise ja toitumise teemadel ning seoses raseduse ja sünnitamisega. □</p>	Küsimuste kasvu põhjendab kodulehekülje uuendamine, mis toob paremini esile rubriigi „Küsi nõu“. Nõustamiskeskonna tagasiside uuringus toodi välja, et vastuseid soovitakse saada kiiremini, sageli soovitakse alustada dialoogi vastajaga, aga seda võimalust hetkel pole. Teenuse osutamine vajab kvaliteedistandardit, mis töötatakse välja 2010. aastal
3	Suurendada rasedate ja imikutega peredele tasuta kvaliteetsete tervishoiu-, nõustamis- ja tugiteenuste kättesaadavust	Eesti Haigekassa	EHK tervise edendamise tegevuskava	Raseduskriisi nõustamine	429 946	<p>Raseduskriisi nõustamine on laienenud. Teenust osutavad vastava täiendkoolituse läbinud spetsialistid ning hetkel tegutseb 10 nõustajat. 2009. aastal nõustati kokku 1887 korral. Projekti raames on aktiivselt tõhustatud teenuse kättesaadavust erinevates piirkondades. Pakutakse erakorralise nõustamise võimalusi, mil nõustaja külastab abivajajat näiteks haiglaravil viibimise ajal, antud teenust kasutati 117 korral. Nõustamist pakutakse Tallinnas, Raplas, Rakveres, Haapsalus, Viljandis, Põlvas ja Tartus. 2009. laieneti Järva, Saare, Ida-Viru ning Pärnu maakonda. Teavitamine ja internetipõhine nõustamine toimub koduleheküljel: www.rasedus.ee</p>	Ka abiotsijate hulk on laienenud. Kui algselt oli rõhuasetus lapseootusega seotud naiste probleemide lahendamisel, siis nüüd on sageli sihtrühmaks ka viljatuse või puudega sündinud lapse vanemad
		Sotsiaal- ministeerium	Esmatasandi tervishoiu arengukava 2009–2015	Kvaliteetse ämmaemandusabiteenuse kättesaadavuse tagamiseks õigusaktide väljatöötamine ja rakendamine	-	Riigikogus 21.05.09 vastu võetud ja 01.04.2010 jõustunud seadusemuudatus. Seaduse rakendamine võimaldab ämmaemandel iseseisvalt tervete rasedate jälgimist ja nõustamist ning noorete perede nõustamist	

4	Tagada rasedatele ja vastsündinutele kvaliteetsete sünnieelse diagnostika ning pärilike haiguste skriiningprogrammide ja kvaliteetse nõustamisteenuse kättesaadavus	Sotsiaalministeerium, Eesti Haigekassa	EHK haiguste ennetamise tegevuskavad: ennetusprojekt "Fenüülketonuuria ja hüpotiireoosi uuringud", ennetusprojekt "Pärilike haiguste sünnieelse diagnostika", ennetusprojekt "Vastsündinute kuulmisskriining"	Sünnieelse diagnostika rasedatele, vastsündinute fenüülketonuuria (FKU), hüpotiireoosi (HR) ja kuulmisskriiningute läbiviimine	16 361 000	Fenüülketonuuria ja hüpotiireoosi uuringuid on aastaid teostatud vastavalt sündide arvule (2009. aastal 15 595 lapsele) ning saavutatud on väga hea hõlmatus (kõigil aastatel üle 99%). Uuringuid ei tehta vastsündinutele, kelle vanemad sellest keelduvad (2009. aastal keeldusid 25 lapse vanemad). Õigeaegselt avastati 2009. aastal 3 fenüülketonuuriaga ja 3 hüpotiireoosihäiget last. Pärilike haiguste sünnieelse diagnostikat vajas 2009. aastal 1776 naist. 2008. aastal alustati eelnevate sõeltestide tegemist kõigile naistele, et vähendada invasiivseid protseduure. Vanuseriski näidustusel tehti 15% uuringutest, seerumskriiningu näidustusel 63% uuringutest, muud näidustused 2009. aastal: 5% ultraheliuuringul leitud anomaalia tõttu ja 17% muudel põhjustel (näiteks komplitseeritud anamnees, perekondlik risk). Looe kromosoomi anomaalia leiti 61 juhusel (4,1%), s.h. Downi tõbi 30 juhusel, s. Edwards 4 juhusel). 2008 ja 2009. aastal avastati sünnieelselt üle 70% Downi-sündroomiga lastest (2006. aastal 67%). Kuulmisskriiningut tehti 13 951 lapsele (hõlmatus 88%). Vale-positiivsete uuritavate	FKU ja HR skriiningu kulu 3 038 000 krooni, sünnieelse diagnostika kulu 8 894 000 krooni, vastsündinute kuulmisskriiningu projekti kulu 4 429 000 krooni. Kui 1999 aastal oli eelneva sõeluringuga hõlmatud vaid 6% Eesti rasedatest, siis 2008. aastal oli see protsent 94. Kui sünnieelse diagnostika algusaastatel (2002) sündis 1 Downi sündroomiga laps 670 sünni kohta, siis 2008. aastal 1 laps ligi 1500 sünni kohta ehk peaaegu kaks korda vähem. Alates kuulmisskriiningu käivitumisest on tehtud uuringud ca 57 tuhandele lapsele, kuulmisskriiningu diagnoos on pandud 67 lapsele (1:850). Sisekõrva implantaadi on kokku saanud 14 last, kelle kuulmisskriiningu avastati skriiningu käigus. Sotsiaalministri 6. jaanuari 2010 määrusega nr 2 kinnitati "Perearsti ja temaga koos töötavate tervishoiutöötajate tööjuhend", mille paragrahvi 5 lõige 7 sätestab, et perearst suunab 3. elukuul lapse otoakustiliste emissioonide uuringule juhul, kui uuring on sünnitusabi osutanud
5	Suurendada lapsevanemate teadlikkust ja oskusi imiku tervise edendamisel ja arengu toetamisel; edendada lapsevanemate teadlikkust pere- ja lähisuhtevägivalla olemusest, mõjust, ennetus- ning kahjude vähendamise võimalustest	Eesti Haigekassa Sotsiaalministeerium	EHK tervise edendamise tegevuskava Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Lapsevanematele mõeldud teabe- ja juhendmaterjalide väljatöötamine ja jaotamine lapse tervise edendamiseks ja vigastuste ennetamiseks Peredele parema elukvaliteedi tagamine	414440 ca 4 miljoni krooni ulatuses.	Valmisid järgmised trükised: „Lapse areng. Mänguealise lapse tervisest (2–6 eluaastat)“; 75 000 eks; „Tugiisiku abi sünnitusel“ (voldik); kordustrükised: „Imikute ja väikelaste vigastuste vältimine“, „Vaimse tervise probleemide märkamine ja ennetamine koolis“, „Jmetamine“, voldikud 1–4 osa Märtsis 2009 tutvustati Vabariigi Valitsusele Sotsiaalministeeriumis valminud "Perepoliitiliste meetmete mõjude analüüsi". Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel viidi 2009. aastal läbi 4 vanemahariduse ümarlauda, kus mh tutvuti rahvusvahelise praktikaga ning algatati Eesti vanemluse toetamise ühenddokument. Hasartmängumaksu nõukogu vahendusel rahastati vanemluse toetamise ja perevägivalla ennetamise projekte	Vastavalt esitatud ettepanekutele ja HK juhataste otsustele ??? 2009. a kavandatud juhendmaterjalid: "Enneaegne laps" (infomaterjal lapsevanematele), "Lapse tervisepäevik ja nõuanded lapsevanematele", "Foolhappe osa terve beebi sündimisel" Lastele ja peredele suunatud projektide rahastamine hasartmängumaksust; teavitustegevus; perepoliitiliste meetmete analüüs (osm tööplaan 6.1.1)

6	Edendada sünnieelset ja järgset arstiabi perinataalabi indikaatorite monitoorimise abil. Luua kõrge riskiga vastsündinute elukvaliteedi parandamiseks aktiivravijärgse meditsiinilise jälgimise ning arendusravi süsteem	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Riskivastsündinute ravitulemusi kirjeldavate andmete kogumise täiendamine	-	Toimunud on kohtumine Perinatoloogia Seltsiga. Jäi kokkulepe, et täiendatakse sünnikaarti. Edasine ajakava vajab täpsustamist	
---	--	----------------------	--	---	---	---	--

7	Tõhustada kuni 1-aastaste laste arengu- ja tervisehäirete varajaseks avastamiseks, vanemate nõustamiseks ning immuniseerimisega hõlmatuse tagamiseks tehtavat regulaarset laste ennetavat tervisekontrolli	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Laste tervisekontrolli ajakava sätestamine	0	Laste tervisekontrolli ajakava on kinnitatud sotsiaalministri 06.01.2010 määrusega	Õigusaktide väljatöötamine (perearsti tööjuhendi muutmine); SoM tegevuskulud
		Eesti Haigekassa	EHK tervise edendamise tegevuskava	Lapsevanematele mõeldud teabe- ja juhendmaterjalide väljatöötamine ja jaotamine lapse tervise edendamiseks ja vigastuste ennetamiseks		Kordustrükkid: „Imikute ja väikelaste vigastuste vältimine“, 30 000 eks. „Lapse turvalisuse aabits: mürgised seened ja taimed ning käitumine koertega“ valmis Ida-Virumaa maakondliku traumade ennetamise projekti raames, 6000 eks.	2009. a kavandatud juhendmaterjalid: "Enneaegne laps", "Lapse tervisepäevik" ja "Nõuanded lapsevanematele", "Foolhappe osa terve beebi sündimisel". Järgnevatel aastatel kavandatud tulenevalt vajadusest materjale ka laste tervise teemadel. 2009. aastal toimus levitamine, kordustrükkimise kulud kanti 2008. aastal. Teise trükise kulu kajastub meetme 9 teise tegevuse osana
8	Seirata ja hinnata regulaarselt rahvastiku seksuaalreproduktiivtervise ja imikute tervisenäitajaid ja mõjureid, korraldades uuringuid, arendades meditsiiniregistreid ja tervise infosüsteemi ning täpsustades kogutavate andmete koosseise	Sotsiaalministeerium	Viljatusravi toetamine 2007–2010	Viljatusravi uuringute koordineerimine	100 000	Eelarvehandide kärpete tõttu mahukaid viljatusravi uuringuid ei teostatud. TÜ naistekliinik ja Eesti Naistearstide Selts töötasid välja viljatusravi juhendi, milles esitatakse viljatu paari uuringute ja diagnostika põhimõtted ning näidustused erinevateks medikamentoosse ja kirurgilise ravi võteteks nii naistel kui meestel sõltuvalt uuringute tulemustest ja viljatuse erinevatest põhjustest. Juhendis esitatakse samuti soovitusi paari psühholoogiliseks nõustamiseks ja elustiili muutusteks (nt kehakaalu alandamine)	

AE 2-2 Eelkoolialiste laste suremus vigastuste ja mürgistuste tõttu ning psüühika- ja käitumishäirete esmahaigestumus on vähenenud.

Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused
EHK	17 399 822	13 134 969	75,5%	Enim vähenesid laste hambahaiguste ennetuse kulud ja juhud. 2009. aastal täpsustati laste hambahaiguste ennetustegevuse sihtrühmi ja vähenes sihtrühmadesse kuuluvate laste arv. Ravi rahastamise lepingus täpsustati hambahaiguste ennetustegevuse sisu, eraldades selle selgelt avastatud patoloogia ravist. Kavandatud väikesemad kulud on eelkõige seotud plaaniliste tegevuste elluviimisest kulusäästlikumalt.
SoM	520 000	280 253	53,9%	Seoses eelarve kärpsetega vähenesid planeeritavate trükiste ja väljatöötatavate infomaterjalide

9	Suurendada lapsevanemate teadlikkust ja oskusi	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Eelkoolialiste laste tervise ja arengu jälgimise parandamine	0	2009. a tegevusi ei toimunud	SoM P (2009) 3.2.2
---	--	----------------------	--	--	---	------------------------------	--------------------

	väikelapse ja eelkoolialise lapse tervise edendamisel ja arengu toetamisel	Eesti Haigekassa	Eesti Haigekassa tervise edendamise tegevuskava	Maakondlikud vigastuste vältimise projektid	5515000	Maakondlike projektide raames toimusid erinevad arenduskoolitused, infopäevad jms üritused sidusrühmadele: kohalike omavalitsuste töötajatele, lasteaedade-koolide pedagoogidele ja tervisemeeskondadele. Tegevusi oli ka otse sihtrühmadele, eeskätt lastele ja noortele toimusid esmaabi- ning ellujäämiskoolitused, laagrid, tervise- ja liikumispäevad, näidendid ohutusest erinevates situatsioonides. Täiskasvanud said osa võtta ohutusmessidest ning valdkonna spetsialistid tervisefoorumidest. Kohaliku ajalehe lisadena ilmusid tervise väljaanded, tehti raadiosaateid ning trükiseid, sealhulgas kalendreid ja postreid, mis juhivad tähelepanu ohutusele ja pädevale tegutsemisele õnnetuse korral. Põhitähelepanu suunati ohutusele kodus ja liikluses, aga ka esmaabioskuste parandamisele. Eraldi tähelepanu pälvisid eakad ja nende hooldajad koduse turvalisuse tagamise eesmärgil. Kõikides maakondades on vigastustesse suremus vähenenud. Vigastustega seotud ravijuhtude arv näitab stabiilset langust kõigis maakondades, kuid enim esineb siiski haigestumisi Harju, Ida-Viru ja Põlva maakonnas. Enese- ja välishind	Suutlikkuse enesehindamine on läbi viidud aastal 2009, seda hinnatakse vastavalt metoodikale, mis on kättesaadav http://www.haigekassa.ee (2009. aastal hinnatud projektidest saadi kõrgeimaks punktisummaks 159, madalaim oli 99 punkti). 2008. aastal kulus vigastustest tingitud haigestumise raviteenusteks 296 miljonit krooni, siis 2009. aastal moodustasid kulud kokku 279 miljonit krooni. Maakondlike projektide kulu kokku aastaks 2009 oli 5515 tuh krooni
10	Tõhustada eelkoolialiste laste arengu- ja tervisehäirete varaseks avastamiseks, vanemate nõustamiseks, immuniseerimise hõlmatus säilitamiseks ja hambahaiguste ennetuseks tehtavat regulaarset ennetavat tervisekontrolli	Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Laste tervisekontrolli ajakava sätestamine		Laste tervisekontrolli ajakava on kinnitatud sotsiaalministri 06.01.2010 määrusega	vt meede 7
		Eesti Haigekassa	EHK tervise edendamise tegevuskava	Laste hammaste tervise projekt		2010. a on sõlmitud leping EÖL-ga projekti elluviimiseks. 2009. a toimusid ettevalmistavad tegevused. Projekt aitab kaasa laste suuhügieeni ja hammaste tervise parendamisele ning haarab 3-aastaste laste sihtrühma hammaste profiilaktilistesse läbivaatustesse □	Toimus tegevuste planeerimine, projekt käivitatakse aastal 2010
			EHK eriarstiabi eelarve	Laste hambahaiguste ennetus	6 391 000	Hambahaiguste ennetust tehti 28 109 lapsele, hambaravi 299 091 lapsele (2008. aastal 300 889 lapsele, 2007. aastal 290 220 lapsele). Mõõdetakse laste arvuga, kellele on ennetavaid teenuseid tehtud. Teisi mõõtmismetoodikaid hetkel ei kasutata, kuid tulevikus on kindlasti kavas kasutada	2010–2013 kuluprognos on tehtud 2009. a eelarve baasil. 2009. aastal täpsustati laste hambahaiguste ennetustegevuse sihtrühmi. Ravi rahastamise lepingus täpsustati hambahaiguste ennetustegevuse sisu, eraldades selle selgemalt avastatud patoloogia ravist. Hambahaiguste ennetus 6391 tuh krooni, laste hambaravi 226 500 tuh krooni

11	Suurendada koolieelsete lasteasutuste võimekust laste tervise edendamisel, laste koolivalmiduse kujunemise toetamisel, tagades sh koolieelsete laste eakohase kvaliteetse tervisekasvatuse, sotsiaalsete oskuste õpetuse riikliku õppekava alusel	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Ideekonkursile "Tervis ja turvalisus lasteaia õppe- ja kasvatustöös" laekunud tööde põhjal trükise koostamine ja kujundamine	280 253	Valminud on väljaanne "Näiteid Eesti lasteadeade tervisealasest õppe- ja kasvatustööst". Koostaja: Liana Varava * Rahaliste vahendite vähenemisega seotult materjali ei trükitud. Avaldatud on TAI kodulehel www.tai.ee	osm P (2009) 3.2.2. tegevus; Osaliselt tegevus kaetud ka SH AE5-M 18.6 meetmega * Valminud väljaanne "Näiteid Eesti lasteadeade tervisealasest õppe- ja kasvatustööst". Koostaja: Liana Varava * Rahaliste vahendite vähenemisega seotult materjali ei trükitud, avaldatud TAI koduleheküljel
	Eesti Haigekassa	EHK tervise edendamise tegevuskava	Koolieelsete lasteasutuste ja koolide tervise arengu projekt (tervise edendamine lasteaia ja koolis)	1 228 969	2009. aasta vältel koolitati 440 haridusasutuse töötajat ning asutusekeskset nõustamist on saanud 202 lasteaeda ja 160 kooli. Koolitusi toimus nii tervisedenduse baaskoolitustena kui psühhosotsiaalse keskkonna arendamise ja vaimse tervise probleemide märkamise teemal. 112 TEK-s viidi läbi tervisealane sisehindamine. Hinnati viit erinevat valdkonda ja kokku 28 indikaatorit ning vaid üheksa indikaatori puhul jäi hinne 5-pallilisel skaalal alla nelja. Seega tervisenõukogude enesehinnanguline rahulolu on väga kõrge. Arendamisvaldkonnana nähakse koostöö soodustamist õpilaste, vanemate ja kooliväliste osapooltega. Sama kõrgeid hinnanguid andsid TEL-d tervisealase sisehindamise kohta. Projekti raames ellu viidud lasteaiaõpetajate tööstressi uuringust selgus, et sagedamini on stressi põhjustajaks liiga suur vastutus, tunnustuse puudumine, liiga suur laste arv rühmas ning lapsevanemate passiivsus või liigne nõudlikkus. Samas vaid neljandikul oli stressitase liiga kõrge ning stressi maandamiseks kasutati erinevaid meetodeid, millest populaarseim oli looduses viibimine.	Ka SH AE5-M 18.5	
12	Edendada tildarstiabi osutajate ning kohaliku omavalitsuse võimekust väikelaste vigastuste ennetamisel	Eesti Haigekassa	EHK tervise edendamise tegevuskava	Maakondlikud vigastuste ennetamise projektid		Esitatud meetme 9 tegevuse 2 raames	Esitatud meetme 9 tegevuse 2 raames

13	Seirata ja hinnata regulaarselt väikelaste arengu- ja tervisenäitajaid ning nende mõjureid, arendades tervise infosüsteemi, tehes uuringuid, täpsustades kogutavate andmete koosseise ja indikaatoreid	Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013				Finantsplaanist, tööplaani number 17820
----	--	---------------------------	--	--	--	--	---

AE 2-3 Kooliealiste laste ja noorte suremus vigastuste ja mürgistuste tõttu ning psüühika- ja käitumishäirete esmashaigestumus on vähenenud ja noored annavad oma tervisele järjest positiivsema hinnangu.

Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused
EHK	61 391 099	56 485 899	92,0%	Koolitervishoiteenuste puhul vähenes õpilaste arv planeeritust enam
HTM		340 209 208		
SoM	3 474 881	3 162 798	91,0%	Väiksem täitmine on seotud 2009. aasta jooksul eelarve kärbetest tulenevalt
MKM	2 405 000	1 820 000	75,7%	Kõik programmiga ette nähtud tegevused viidi ellu, kuigi mõned nendest väiksemas mahus
KuM	3 600 000	3 600 000	100,0%	

14	Ennetada õpilaste koolist väljalangemist.	Haridus- ja Teadus- ministeerium	Üldharidussüsteemi arengukava aastateks 2007–2013	Ennetamaks üldhariduskoolist väljalangevust, tõhustatakse hariduslike erivajadustega õpilaste üle peetavat seiret, tugi- ja toetusüsteemide rakendamist (ÜHA 1.2.1)Hariduslike erivajadustega õpilastega rakendatavate tugisüsteemide mõjuanalüüsi läbiviimine. Hariduslike erivajadustega õpilastele paindlikemate õpivõimaluste tagamine	0	Projektide tulemusena on kavandatud edasise tegevussuundi hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduses.2009. a avatud taotlusvoor meetme "Kooli poolelijätmise vähendamine, haridusele juurdepääsu suurendamine ning õppe kvaliteedi parandamine" (ESF)	Põhikooli efektiivsuse uuringu läbiviimine. 2008.a valmis Praxise analüüs rakendatavate tugimeetmete kohta; 2008.a ilmus kokkuvõtte koolides kasutatavate tugisüsteemide kohta; ülevaade on kättesaadav 2007/2008.õa HTM välishindamise osakonna aastaraamatus;
				Laiendatakse riiklikku toetust õppimisele sotsiaalmajandusliku juurdepääsu tagamiseks (ÜHA 3.1.2)Üldhariduse omandamiseks vajalike õpikute ja õppevahendite maksumuse tagamine.	321 129 733	Kõikidele päevase õppevormi põhikooli õpilastele on tagatud koolilõuna toetus. Kõikidele päevase õppevormi põhikooli õpilastele on tagatud õppevahendite toetus 2007.a. alates. Õpikute toetus on tagatud kõikidele üldhariduskoolide õpilastele. Õpilaskodu koht on tagatud vähemalt 698 õpilasele - 2009.a	Kajastatud ÜHA 3.1.2.1 - koolitoidu toetus; 3.1.2.3- õppevahendid; 3.1.2.5. õpilaskodude programm. Vahendid eraldatakse igaaastaselt tulenevalt riigieelarve võimalustest 2010 jne

				"Turvaline kool" tegevuskava aastateks 2009-2011 (ÜHA 3.1.1.2.). Tegevused laste turvalisuse tagamiseks, sh piirkondlike võrgustike ja partnerite koostöö tugevdamine, uurimuste läbiviimine, seminarid, koolitused.	0	Tegevuskava raames on koostatud juhendmaterjalid koolidele "Õpilaste käitumise suunamine" ja "Kooli tegevus äkkrünnaku korral".	
				Programmi "Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine" rakendamine (ÜHA 2.1.2.)	2 045 000	Loodud veebiportaal (www.hev.edu.ee), valmis 3 LÖK-le vastavat õppevara.	Tegevused kavandatud 2008-2013 (ESF)
				Programmi "Õppenõustamissüsteemi arendamine" rakendamine (ÜHA 1.2.3)	8 267 000	Igas maakonnas ja lisaks Tallinnas tööd alustanud õppenõustamiskeskus, lisaks 2 ülevabariigilist keskust. Kõikides on alustatud teenuse pakkumisega. Nõustamiskeskused on maakondades tööd alustanud. 2009. aastal.	ESF rahastamine 2008-2011 kogumahus 35 milj. sh
		Noorsootöö strateegia 2006–2013		Noorte õigusrikkumiste, sh korduvrikkumiste ennetamise suunatud programmide ja projektide arendamine ja rakendamine (M7)	5 690 000	Toetatud on AEKide tegevust igas maakonnas. Mõjutusvahendite kättesaadavus on suurenenud. Rakendatud on õigusrikkumisi ennetavad programmid ja projektid. Erinoorsootöö sh AEK võrgustikutöö koordineerimine ja arendamine. Läbiviidud 5 koostööseminari.	Riigieelarve vahenditest
	Eesti-Rootsi Vaimse Tervise ja Suitsideoloogia Instituut	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013		Koolipuudumise ennetamine Euroopa noorte hulgas (WE-STAY)	–	Projekti elluviimine aastatel 2011-2013	7. raamprogrammi projekt, teostaja ERSI
15	Suurendada koolide ja pedagoogilise personali võimekust laste tervise edendamisel, arendades õpilaste eakohast kvaliteetset tervisekasvatust, sotsiaalsete oskuste õpetust riikliku õppekava alusel ja õppekavaväliste kvaliteetsete koolitusvõimaluste kaudu	Haridus- ja Teadusministeerium	Üldharidussüsteemi arengukava aastateks 2007–2013	Õpetajate professionaalset arengut toetava ja kaasaja nõuetele vastavate täienduskoolituskavade väljatöötamine ja rakendamine (ÜHA 2.2.2.3)	–	Tegevused toimuvad alates 2010. aastast	Tegevus kavandatud ESF programmi "Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmise 2009-2014" vahenditest. Kaasatud on ka kooliõpetajate lasteasutuste õpetajad.
			Noorsootöö strateegia 2006–2013	Huvikoolide ja huvitegevust pakkuvate institutsioonide arendamine (M11)		EHISE andmetel 56 000 noort	Huvikoolide rahastusallikad on osalustasud ja KOV toetus koolide tegevuskuludeks.
		Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Kooliõpetajate lastele pakutavate tervishoiuteenuste ja ennetustöö tõhustamine. 1.Töötati välja internetipõhine heade praktikate andmebaas. 2. Tervist edendavatele koolidele viidi läbi suvekool.	30 000	1.Töötati välja internetipõhine heade praktikate andmebaas. 2. Tervist edendavatele koolidele viidi läbi suvekool. Valmis internetipõhine keskkond.	SoM TP (2009) 3.2.3. suund;
16	Tõhustada kooliõpetajate laste vigastuste ja mürgistuste ennetustööd ja vaimse tervise	Eesti Haigekassa	EHK tervise edendamise tegevuskava	Kooliõpetajate lasteasutuste ja koolide tervise arengu projekt (tervise edendamine lasteaia ja koolis)		Esitatud meede 11 tegevuse 2 raames	Esitatud meede 11 tegevuse 2 raames

edendusele suunatud tegevusi			Kampaania laste ja noorte vigastuste vältimiseks	0	Toimus ettevalmistav tegevus kampaania käivitamiseks aastal 2010	Tulenevalt vajadusest täpsustada 2010 aasta tegevuskava ja eelarve võimalusi
	Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Kooliealistele lastele pakutavate tervishoiuteenuste ja ennetustöö tõhustamine	94 938	24 koolis viidi läbi ka teenuse osutamise audit., see andis teabe, et koolitervishoiuteenuse tegevusjuhend on leidnud kooliõdede poolt heakskiitu ja muutunud abistavaks materjaliks, millest lähtutakse oma töös. Samuti on kasutatud leidnud uued tegevusjuhendid. Suuremat tähelepanu tuleb edaspidi pöörata koostööle hambaarstidega/hambaraviõdedega ja	SoM TP (2009) 3.2.3. suund;
	Haridus- ja Teadus- ministeerium	Noorsootöö strateegia 2006–2013	Sõltuvus- ja teiste riskikäitumist soodustavate ainete tarbimise ennetamine (M8). Noorelt-noorele-metoodikal põhinevate HIV-ennetuslike ja terviskasvatustlike koolituste ning koolitatud võrgustikulike poolt ennetusürituste korraldamine. Noorte seksuaalkasvatusteadmiste suurendamine. Noorte riskikäitumise ennetamiseks kohaliku tasandi konsultatsioonide ja ennetusürituste korraldamine	1 577 475	Toimunud koolitused. Läbi on viidud konsultatsioonid ja noortele korraldatud üritused. Noortelt noortele koolitajate ettevalmistus hõlmas kõiki maakondi. Valmistati ette 78 noort ja viidi äbi 18 ennetusüritust.	Riigieelarveliste vahendite olemasolul
	Kultuuri- ministeerium	Kultuuriministeeriumi arengukava 2010-2013	Ujumise algõpetuse toetamine	3 600 000	Tallinnas toimub algõpe 3. klassi õpilastele, mujal Eestis 2. klassi õpilastele, tagatud on 24-tunnine tasuta ujumise algõpetuse kursus. Osales ca 12 000 kooliõpilast. Enamik neist olid programmi lõppedes võimelised ujuma 25 m, 520 kooli, 75 ujulat, üle 200 omavalitsuse	
	Majandus- ja Kommunikatsioon- ministeerium, Maanteeamet	Eesti rahvuslik liiklusohutusprogramm 2003–2015	Koolieelsetes lasteasutustes ja üldhariduskoolides liiklusohutusosalase õppe korraldamine, õppemetoodiliste materjalide koostamine; ringi-, vabaaja- ja projektipõhine liiklusohutusosalase õppe läbiviimine	1 450 000	Kõik antud meetmete tegevused viidi ellu, kuigi mõned nendest planeeritud väiksemas mahus. Vt IV valdkond meede 8	Kajastatud programmi meetmete D 1.2, D 2.1 Maanteeameti tegevuskulud. Programmi maksumuse prognoos on kinnitatud aastani 2011, 2012-2013 prognoos võrdne viimase kinnitatud aasta kuluga.

		Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Lasteabitelefoni 116 111 teenuse osutamine	2 233 334	Üleriigiline tasuta lasteabitelefoni 116111 käivitati 1. jaanuaril 2009. Klassifikatsioon: (2009) kasutajate teenuse testimine (laste küsimused läbi naeru, kõnede ootamatud lõpetamised jne) (helistajaks lapsed) 1980; juhtumi edastamine politseile 33; juhtumi edastamine KOV töötajatele edasiseks tegelemiseks (hooletusse jätmise) 54; juhtumi edastamine projektijuhile edasiseks tegelemiseks 41; lapsekasvatamise küsimustes 375; vanemate lahutus 65; toimetulek, võlad 75; korraldus, info 362; dokumentatsioon, toetused 23; lapse enda kõne 681; kooliprobleemid 118. Aasta jooksul on saanud ca 321 privaatkirja, vastata on saanud ca pooltele, s.o 172 kirjale (kuna aadress ei ole olnud tegelik)	SoM TP (2009) meede 3.1.; Alates 2011 SoM tegevuskuludest
				Euroopa Liidu laste internetiturvalisuse programmi osalemine	0	Interneti päeva tähistamine 10.02. Interneti turvalisuse töörühma töö koordineerimine. EL programmi teavitusseminari korraldamine 18. juunil 2009. EL programmi "Safer Internet" taotluse ettevalmistamine Lastekaitse Liidu koordineerimisel ja esitamine novembris 2009	SoM TP meede 3.1.; 2010-2012 programmi keskus on Lastekaitse Liit. SoM kaasfinantseering programmile.
17	Suurendada psühholoogilise abi kättesaadavust kooliõpilastele; töhustada psüühika- ja käitumishäiretega, perevägivalda või kriisisituatsiooni kogenud laste abistamist	Eesti-Rootsi Vaimse Tervise ja Suitsidoloogia Instituut	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Noorukite riskikäitumise ja vaimse tervise edendamise projekti (SEYLE, 2009-2011) raames baasuuringu ettevalmistamine ja läbiviimine; intervjuerijate ja sekkumismudelite rakendajate koolitamine; sekkumismudelite rakendamine	441547	Baasuuringu käigus küsitleti 1037 kooliõpilaste tervise, elustiili, suhete ja riskikäitumise valdkonnas. Rakendati erinevaid sekkumismudeleid, sh üldine tervise edendamine kooliõpilaste endi teadlikkuse tõstmise kaudu (loengud, infomaterjalid, rollimängud); riskigrupi kuuluvate laste väljaselgitamine ja vaimse tervise spetsialisti juurde konsultatsioonile suunamine (skriinimine, süvaintervjuud, aktiivne edasisuunamine); õpetajate jm koolipersonali koolitamine riskirühma kuuluvate laste märkamiseks (loengud, infomaterjalid). Sõltumata rakendatavast sekkumismudelitest skriiniti välja akuutselt suitsidaalsed õpilased, kellega viidi läbi süvaintervjuu ning pakuti tasuta ja kiirelt professionaalset abi	7. raamprogrammi projekt, teostaja ERSI. Euroopa teismeliste koolilaste tervist edendav programm, mille üldeesmärgiks on teismeliste tervise parandamine läbi riski- ja suitsidaalse käitumise vähendamise, erinevate sekkumisprogrammide tulemuslikkuse hindamine ning Euroopa riikides teismeliste tervist edendavate programmide rakendamiseks kultuuriliselt kohandatud soovituste väljatöötamine.

		Eesti Haigekassa	EHK tervise edendamise tegevuskava	Lähedase pereliikme kaotanud laste rehabilitatsioon	310099	Lähedase pereliikme kaotanud laste rehabilitatsiooni projekti raames toimusid infopäevad peredele Tallinnas, Tartus ja Pärnus, millest võttis osa kokku üle 40 erineva pere- ja toetusgrupi liiget. Aktiivsest leinatööga seotud rehabilitatsioonist võttis osa kahe laagri jooksul 40 last 28 perekonnast, vanuses 7–17 aastat üheksast erinevast maakonnast. Rahulolu laagris osalenud laste ja nende vanemate poolt on väga kõrge. Probleemi tekitab koostöö KOV-dega, kus infovahetus ei suju	Suurenes perekondade arv, kes pöördusid otse projekti täitja poole, kuna projekt on leidnud korduvat meedias kajastamist. Praegune teenuse maht ei hõlma kõiki potentsiaalseid abivajajaid. KOV-st on saadud tagasisidet, et neil puudub ülevaade, kes nende paikkonnas antud abi vajaksid.
18	Tagada tõsiste psüühika- ja käitumishäiretega lastele ja noortele kaasaegne ning kvalifitseeritud spetsialistide osutatavate teenustega pikaajalise õppe-, ravi- ja rehabilitatsioonivõimalus vähemalt ühes koolkooduga õppeasutuses	Haridus- ja Teadus- ministerium	Üldharidussüsteemi arengukava aastateks 2007–2013	Hariduslike erivajadustega laste õppeasutuste ja nende õpilaskodude kaasajastamine ning vastavusse viimine tervisekaitse- ja ohutusnõuete, riiklike investeeringute ja ERF vahendite rakendamiseks (ÜHA 3.1.1.1)	–	Erikoolide kontseptsiooni suhtes on saavutatud partneritega kokkulepe, jäänud on veel osapoolte vahel maht kokku leppida (kui palju EHK, SoM jne). Alustatud on hariduslike erivajadustega koolide kaasajastamist ESF vahenditega	Vabariigi Valitsuse 11.12.2008. a korraldusega nr 506 kinnitati ERF toetava meetme "Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine" 2008-2015 perioodi investeeringute kava.
				Koolivõrgu reorganiseerimise toetamine (ÜHA 3.2.1.2)	–	Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse eelnõus on esitatud koolivõrgu reorganiseerimise põhimõtted. Välja on töötatud riigikoolide võrgu kontseptsioon. Hakati koostama erikoolide kontseptsiooni	HTM tegevuskulud
19	Suurendada koolitervishoiuteenuse tõhusust, kvaliteeti ja usaldusväärsust eesmärgiga ennetada tervisehäireid ja riskikäitumise kujunemist ning vähendada tervisest tingitud piiranguid haridusvõimaluste kasutamisel; tõhustada kooliealiste laste hambahaiguste ennetust	Sotsiaalministeri um	Sotsiaalministeri umi arengukava 2010–2013	Koostöös erialaseltsidega tegevusjuhendite väljatöötamine ja uuendamine ning koolituste korraldamine koolitervishoiuteenuse kvaliteedi edendamiseks	137 780	3.2.3 koolitervishoiu kontseptsioon jõudis Riigikogu menetlusse 22.01.2009, eeldatavalt jõustub 01.09.2010	SoM TP (2009) 3.2.3. suuna all;
		Eesti Haigekassa	EHK haiguste ennetuse tegevuskava	Koolitervishoiuteenuse osutamine	56 175 000	Koolitervishoiuteenust osutati 159 588 õpilasele. Negatiivse tervisenäitajana on kasvanud kooliõpilaste ülekaalus, ulatudes 9,9%-ni	

20	Tagada õpetajate läbipõlemise ennetamiseks ja kooli psühhosotsiaalse keskkonna edendamiseks regulaarsed grupi- ja individuaalse supervisiooni ning mentorluse võimalused õpetajatele	Haridus- ja Teadusministeerium	Üldharidussüsteemi arengukava aastateks 2007–2013	Pedagoogide kutsealaseks enesehindamiseks erinevate võimaluste pakkumine, sh pedagoogide professionaalse arengu enesehindamise meetodikate arendamine (ÜHA 2.2.2.1)	–	Pedagoogide enesehindamiseks on meetodikad välja arendatud. Alustatakse 2010 aastal	ESF programmi "Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008-2014" vahenditest. Kaasatud on ka kooliõpetajate lasteasutuste pedagoogid.
21	Edendada nõustamiskomisjonide ning koolide tegevust erivajadustega õpilaste arengu toetamisel ja tervisehäiretega toimetulekul	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Erivajadustega õpilaste koolide personalile suunatud teabe- ja meetodilise tervisealase materjali väljatöötamine ja levitamine ning koolituste korraldamine. Erikoolide personali terviseemalised koolitused. Koolitus "Käitumisprobleemidega laps" käitumisprobleemidega laste ja noortega töötavale personalile	81 100	Erivajadustega õpilaste koolide personalile on läbi viidud koolitused terviseriskide ja nende ennetamise teemal, koostatud info- ja juhendmaterjalid. Partneriks koolituste läbiviimisel on Moreno Keskus	SoM TP (2009) 3.2.3. suuna all;
		Haridus- ja Teadusministeerium	Üldharidussüsteemi arengukava aastateks 2007–2013	Maakondlike nõustamiskomisjonide toetamine (1.2.3.12)	1 500 000	Maakondlikud nõustamiskomisjonid on taganud 2009. a hariduslike erivajadustega õpilaste nõustamisalase tegevuse	Riigieelarve vahenditest
22	Seirata ja hinnata regulaarselt kooliealiste laste tervisenäitajaid ja nende mõjureid, arendades tervise infosüsteemi, tehes uuringuid ning täpsustades kogutavate andmete koosseise ja indikaatoreid	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2010–2013	Laste ja noorte terviseindikaatorite süsteemi arendamine	-	Toimused arutelud Tervise infosüsteemi kooliealiste laste tervisenäitajate andmekoosseisu täpsustamiseks	Analüüs terviseandmete kogumise võimalustest (uuringutel põhinev või tervise infosüsteemil põhinev); indikaatorite fookuse määratlemine (kas ainult psüühika-käitumishäired või laiem tervise seisundi hinnang). Analüüsi tulemusel optimaalse andmekogumise süsteemi ettevalmistamine (uuringu ettevalmistus, arendus terviseinfosüsteemis vms) ja läbiviimine. Lastepsüühiaatrid: Laste ja noorukite epidemioloogilise psüühika- ja käitumishäirete uuringu ettevalmistamine, läbiviimine, regulaarne kordamine (10.a järel)
		Sotsiaalministeerium	Südame- ja veresoonkonnahaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuringu regulaarne läbiviimine		2009. aastal ilmus trükisena õpilaste 2005/2006. õppeaasta uuringu raport ning alustati ettevalmistusi 2009/2010. õppeaasta uuringu läbiviimiseks. Uuring toimub 2010	Südame-ja veresoonkonna - haiguste ennetamise strateegia 2005-2020

"Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020" 2009. aasta aruanne

Vald kond	Meede	Vastutaja - allasutus (kaasvastutaja)	Seotud arengu- kava	Tegevused	Tegevuseks kulunud vahendid	Saavutatud tulemus	Selgitused
SE 3 Tervist toetav elu-, töö- ja õpikeskkond							
	Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused		
	SoM	215 500 722	210 707 722	97,8%	Osa tegevusi jäi tegemata (gripiandemia (AHN1) tõttu; inimressursside puudus, poliitiliste		
	KKM	32 492 000	32 000 000	98,5%	Osa töid üle kantud 2010 aastasse		
	PõM	3 692 185	9 308 480	252,1%	Planeeritud summades ei olnud arvestatud kõiki seireid. Samuti ei kajastunud koolituskulud.		
	MKM	16 181 000	16 181 000	100,0%	Eesti eluasemevaldkonnas arengukava meetmed siin kajastatud mahus on tervikuna		
	HTM	0	0		Eraldi vahendeid planeeritud ei olnud		
	SiM	0	0		Eraldi vahendeid planeeritud ei olnud		

1	Nüüdisajastada ja täiendada tervise säilimist ja arenemist soodustava elu-, töö- ja õpikeskkonna saavutamiseks vajalik õigusruum	Keskkonnaministeerium	Eesti keskkonnategevuskava aastateks 2007–2013 Eesti keskkonnanähtavate aastani 2030	Välisõhu kaitse seaduse muutmise eelnõu koostamine; veeseaduse muutmise seaduse eelnõu koostamine; kiirguseaduse muutmise seaduse eelnõu; keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimise süsteemide seaduse eelnõu koostamine; koostöös Justiitministeeriumiga keskkonnaseadustiku koostamisel osalemine		Välisõhu kaitse seaduse muutmise eelnõu on koostatud, seaduse muutmise on vajalik, et harmoneerida uute välisõhu direktiivide nõuded (direktiiv välisõhu kvaliteedi kohta 2008/50/EÜ), 2008. a vastu võetud Euroopa Liidu kliima- ja energiapaketi tulenevad nõuded (kasvuhoonegaaside kauplemise direktiiv, lennunduse kaasamise direktiiv, süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiiv) ja uued nõuded fluoreeritud kasvuhoonegaaside kohta (oma valdkonna asutustes kooskõlastamisel). Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu on koostatud, eelnõu on kooskõlastamisel (vesikonnapõhise vee kasutamise ja kaitse regulatsiooni eesmärgiks on kaitsta veekogusid, lähtudes veekogude terviklikkusest ning võttes arvesse veekogusid mõjutavaid kõiki tegureid, tagades seeläbi veemajanduse integreerimise). Kiirguseaduse muutmise seaduse eelnõu on koostatud, eelnõu on kooskõlastamisel (seaduses on sätestatud põhilised ohutusnõuded inimese ja keskkonna kaitsmiseks ioniseeriva kiirguse kahjustava mõju eest). Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimise süsteemide seaduse eelnõu on välja töötamis	
---	--	-----------------------	---	---	--	--	--

		Põllumajandus- ministeerium	Põllumajandus- ministeeriumi valitsemisala arengukava 2009–2012	Toiduseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse ettevalmistamine; taimekaitsevahendite säästva kasutamise riikliku tegevuskava koostamine	Ministeeriumi tegevuskulud, ei ole võimalik välja tuua täpset summat	Toiduseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadus vastu võetud 10.12.2009 (seadusega tehtavaks suurimaks muudatuseks on toidujärelevalve toimingute rahastamise uute põhimõtete sätestamine. Lisaks on seaduse eesmärgiks täiendada võimalust saada teavet toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud materjalide ja esemete (e TKM) valmistamise ja turuleviimisega seotud ettevõtete kohta, mis peaksid nii toiduseaduse kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1935/2004 kohaselt olema allutatud järelevalvele). Võttes arvesse TKM-i valdkonna suurt ulatust, võimaldab TKM-i valmistamise, töötlemise ja turuleviimisega tegelevate ettevõtjate poolt lisaandmete esitamine materjalide rühma kohta saada järelevalveasutusel paremat ülevaadet turul tegutsejatest ja seeläbi hõlbustada järelevalve teostamist nii toiduga kokkupuutuvate materjalide kui ka nende tootmise nõuete üle.	
		Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium		Toote nõuetele vastavuse seaduse rakendamise seaduse planeeritud jõustumine 10.01.2010.VV määruse "Eluruumidele esitatavate nõuete kinnitamine" muutmise		Toote nõuetele vastavuse seaduse rakendamise seaduse planeeritud jõustumine 10.01.2010 (toote nõuetele vastavuse seadus on toote ohutuse ja nõuetele vastavuse tagamist reguleeriv üldseadus ning selle rakendamiseks ühtlustatakse ja muudetakse vastavaid eriseadusi). VV määruse "Eluruumidele esitatavate nõuete kinnitamine" muutmise eelnou saadetakse kooskõlastusringile (eluruumidele esitatavate nõuete eesmärk on inimestele ohutu ja tervisliku elukeskkonna tagamine).	

		Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009-2012	Mitmete seaduse muutmise eelnõude koostamisel osalemine: välisõhu kaitse seadus, veeseadus, kiirgusseadus, keskkonnamõju hindamine ja keskkonnajuhtimise süsteemid; tervisekaitseõuete kaasajastamine jne		Asjakohaste EL õigusaktide ülevõtmine kemikaaliohutuse ja kosmeetika valdkonnas on tehtud; biotsiidseaduse eelnõu on valmistatud (eelnõu saadeti Riigikantseleisse); kemikaalseaduse eelnõu lähtepaberi koostamine ja menetlemine (lähtepaber on koostatud, töörihmaga kooskõlastatud). Koostatud on SoM määrus "Tervisekaitseõuete erihooletandeteenuste ja eraldusruumidele". Uue määrusega kehtestati nõuded ka psüühiliste erivajadustega täiskasvanutele mõeldud erihooletandeteenuste (sh igapäevaelu toetamise teenus, toetatud elamise teenus, kogukonnas elamise teenus ja ööpäevaringne erihooletandeteenus) osutamise maa-alale, teenuste osutamise ruumidele, ruumide sisustusele ja korrahoiule. Muudetud on SoM määrus „Koolieelse lasteasutuse tervisekaitse-, tervise edendamise, päevakava koostamise ja toitlustamise nõuete kinnitamine”. Joogivee radioloogiliste näitajate osas on täiendatud SoM määrust nr 82 "Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid". Rahvusvahelistest sanitaarmeditsiinilistest eeskirjadest tulenevate õigusaktide muudatuste ettevalmistamine ja menetlemine	
		Haridus- ja Teadus- ministeerium	Üldharidussüsteemi arengukava 2007–2013; tegevuskava "Turvaline kool" 2009–2011	1. Uue põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse eelnõus turvalisuse tagamiseks rakendatavate meetmete ja hädaolukorra plaani koostamise kohustuse väljatöötamine; turvalise koolikeskkonna tagamiseks rakendatavate meetmete sätete jõustumine. 2. Põhikooli ja gümnaasiumi riiklikes õppekavades turvalise koolikeskkonna loomist toetavate sätete jõustumine. 3. Koolieelsete lasteasutuste seaduses turvalisuse tagamiseks rakendatavate meetmete ja hädaolukorra plaani koostamise kohustuse väljatöötamine; turvalisuse tagamiseks rakendatavate meetmete ja hädaolukorra plaani		Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse eelnõus turvalisuse tagamiseks rakendatavate meetmete ja hädaolukorra plaani koostamise kohustused on välja töötatud (eelnõu väljatöötamise vajadus on parandada ja täiendada oluliselt üldhariduskooli puuduvat seadusandlikku baasi, täpsustada mitmesuguseid valdkondi (õpilase koolikohustuse täitmine, haridusliku erivajadusega õpilase hariduse võimaldamine jne).	

		Sotsiaal- ministeerium	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010–2013	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010–2013 ettevalmistamine		Valmistati ette "Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia aastateks 2010–2013". Strateegia eesmärk on muuta töökeskkond töötaja tervist hoidvaks. Strateegia tähelepanu keskses on kolm alameesmärki: 1) töötajate tervise ja töövõime säilitamine ja edendamine; 2) töökeskkonna parendamine nii, et oleks võimalik töötada tervist ohutamata; 3) juhtimissüsteemi ja töökorralduse arendamine suunas, mis toetab tööohutust ja töötervishoidu, edendab ettevõttes positiivset psühhosotsiaalset mikrokliimat ja loob eelduse töö tootlikkuse suurendamiseks. TTOS halduskoormuse ja	
		Sotsiaal- ministeerium	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010-2013	Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse õigusliku analüüsi ettevalmistus	1 000 000	TTOS halduskoormuse ja probleemide kaardistuse uuring on tehtud.	
2	Tõhustada elukeskkonnast (sh kliimamuutustest) ning töö- ja õpikeskkonnast tulenevate terviseriskide hindamise, juhtimise ja teavitamise süsteemi	Keskkonna- ministeerium	Eesti keskkonnategevus- kava aastateks 2007–2013	Kasvuhoonegaaside inventuur ; V Kliimaaruanne; Keskkonnaseire võimekuse parandamise meetme tingimuste rakendamine; pinnaveekogumite seisund hinnatud. Välisõhu saasteainete heitkoguste vähendamine ja välisõhu kvaliteedi parendamine. Eesti õhukvaliteedi juhtimissüsteemi üalpidamine ja täiendamine. Pinnaveekogumite seisundi eesmärgid 2015.a fikseeritud, veemajanduskava 2010- 2015 koostamine ja rakendamine. Kiirgusohutuse riikliku arenguka 2008-2017 ja selle rakendusplaanis nimetatud tööde teostamine. Välisõhu kvaliteedi mõõtejaamad toimivad: töötavad 3 taustajaama ja 3 linnaajaama Tallinnas, linnaajaamad Kohtla- Järvel, Tartus ja Narvas. Lisanduvad pistelised mõõtmised üle terve	12 900 000	Kasvuhoonegaaside inventuur on tehtud; V Kliimaaruanne on koostatud; Keskkonnaseire võimekuse parandamise meetme tingimused on rakendatud; pinnaveekogumite seisund on hinnatud, Välisõhu saasteainete heitkogused on vähendatud ja välisõhu kvaliteet on parandatud, Eesti õhukvaliteedi juhtimissüsteemi üalpidamine ja täiendamine.	

		Põllumajandus- ministeerium	Põllumajandusministeeriumi valitsemisala arengukava 2009–2012	1. Riikliku toiduohutuse seire jätkamine olemasolevates valdkondades ning seire laiendamine valdkondadele, mille kohta kehtivad või kavatakse kehtestada Euroopa Liidu nõuded, samuti valdkondadele, mille suhtes on siseriiklik vajadus. 2. Toiduohutuse tagamiseks vajalike meetmete (õigusaktid, juhendid vms) kavandamiseks vajaliku riskianalüüsi üheks aluseks oleva tootmisuuringu läbiviimine. 3. Läänemere ohutuse	1) 8 544 236 2) 86 760	1. Läbi on viidud järgmised seired: saasteained loomses toidus ja põllumajandusloomadelt uuritavad saasteained (3408 proovi); dioksiinid ja dioksiinilaadsed PCBd toidus (14); zoonooside ja ravimresistentsuse seire (2018); akrüülamiid (40), nitraadid (20), ioniseeriv kiirgus (5), mükotoksiinid HT-2 ja T-2 (11) mittestoomses toidus; taimekaitsevahendite jäägid (396). 2. Läbi on viidud uuring "Taimekaitsevahendite mittepõllumajandusliku kasutamise ulatuse ja amatöörkasutamise ning kasutamisharjumuste hindamine".	
				Toidu saasteainete riskianalüüsisüsteemi arendamiseks toidu saastekoormuse ja riskihindamise kriteeriumide metoodika väljatöötamine			Tegevus planeeritud alates 2011. a
		Siseministeerium		Hädaolukordade riskianalüüside koostamine		Hädaolukorra seaduse vastuvõtmine (15.06.2009) ja kaasajastamine (26.11.2009). Seadus sätestab kriisireguleerimise, sealhulgas hädaolukorraks valmistumise ja hädaolukorra lahendamise ning elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamise õiguslikud	Tegevusega alustatakse 2010. a

		Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012	<p>1. Antiretroviirusravimite kasutamist jälgiva andmebaasi tõhustamine</p> <p>2. Ravimite riigihangete planeerimine ja soetatud varude juhtimine</p> <p>3. Gripipandeemiaks valmisoleku plaani uuendamine</p>	12 996	<p>1. Ravimite (antiretroviirusravimite (ARV), tuberkuloosiravimid ja vaktsiinid on soetatud) riigihanked on läbi viidud. ARV kasutamise aruandlust on parandatud. 2. Uus gripiviiruse A/H1N1 tüvi tuvastati 2009 a. aprillis Mehhikos. WHO kuulutas 11. juunil 2009 a. välja uue gripiviiruse A/H1N1 põhjustatud pandeemia. Eestis algas gripi laialdane riigisisene levik novembris 2009. a ning haigestumise kõrgperiood kestis novembri lõpust kuni detsembri alguseni. 2009/2010 a. hooaja hinnanguline pandeemilise grippi haigestumine oli Eestis 9,2% elanikkonnast, kokku registreeriti 21 gripiviiruse A/H1N1 põhjustatud surmajuhtu. Gripipandeemia ulatus ning raskus oli prognoositust kergem. Riiklikult koostati gripipandeemia juhised tervishoiuteenuse osutajatele (perearstid, haiglad, kiirabi) ning elanikkonnale. Terviseamet viis läbi laialdase gripi teavituskampaania ning avas gripi infotelefoni. Töötati välja riiklik vaksineerimisstrateegia, viidi läbi riigihange ning soetati riigieelarve vahenditest 248 000 doosi spetsiifilist vaktsiini. Pandeemilise gripi vastu alustati va</p>	
				<p>TA teeb riskihindamist ja edastab viivitamata kogutud teabe tuvastatud ohtliku toote ja sellega seonduva ohu kohta ning rakendab vajalikud meetmed riskide ohjamiseks ja maandamiseks. Terviseameti koosseisus käivitab tegevuse riskihindamise büroo, mille põhiülesanneteks on: 1) analüüsida teavet elukeskkonna terviseohtude ja -riskide kohta; 2) juhendada ameti spetsialiste keskkonnamõju strateegiliste hindamiste programmide ja aruannete hindamisel (sh keskkonnamõju hindamisel) tervise aspektist lähtuvalt; 3) koostada juhendmaterjale terviseriskide hindamiseks KSH ja KMH protsessides (keskkonnamõju</p>	38 028 134	<p>Terviseameti loomine (tühendati Tervishoiuamet, Tervisekaitseinspeksioon, Kemikaalide Teabekeskus ja Ravimi ameti meditsiiniseadmete osakond). Vastavalt TA põhimäärusele on keskkonnatervise osakonda loodud riskihindamise büroo, kuid finantseerimine algab 01.01.2011. a. 2009. a tuvastas TKI keskkonnatervise ekspertiisi osakond Eesti turul 24 ohtlikku toodet, mille kohta edastati informatsiooni avaldamiseks RAPEX kiirteavitamissüsteemi kaudu. Elanikkond on ohtlikest toodetest ja nendega seotud riskidest teavitatud. Kokku kõrvaldati 4484 toodet. 16.12.2009 Euroopa Komisjoni otsusega 2010/15/EL kinnitati tarbekaupade riskihindamise suunist. Juurutati toote ohutuse riskihindamine jaanuaris 2010. Töötati välja juhend ehitusprojekti tervisekaitsemeetmete vastavuse kontrollimiseks ja planeeringu kooskõlastamiseks. Avalikkus on informeeritud järelevalve käigus avastatud terviseriskidest ja terviseohtudest.</p>	

		Sotsiaal- ministeerium	Töötervishoiu ja tööohutuse strateogia 2010–2013	2009–2013 ESF programmi „Tööelu kvaliteedi parandamine“ raamides töötati välja riskianalüüsi elektroniline töövahend (OTT) ja selle teavituskampaania viidi läbi ajakirjas „Eesti Töötervishoid“. Toimus OTT praktiline koolitus. OTT arendus jätkub 2010. aastal.	620000	Riskianalüüsi töövahend on koostatud ja kõigile huvilistele veebi kaudu tasuta kasutatav. Teavituskampaaniad on läbi viidud. Elektronilise riskihindamise töövahendite kasutusvõimaluste tutvustamiseks toimusid "Ohutu tööelu tarkvara" koolitused Tallinnas, Pärnus ja Tartus, kokku 10 ühepäevast praktilist koolitust osalejate arvuga 154 inimest.	
3	Tõhustada elu-, töö- ja õpikeskkonna järelevalvesüsteemi, (erinevatel tasanditel) arendada tugev ja koordineeritud koostöö	Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012	Koolituste ja teabematerjalide väljatöötamise abil tõstetakse ohtlike ainete ja nendest valmistatud toodete ohutu käitlemise eelduseks olevat oskust lugeda pakenditelt ja ohutuskaartidelt infot ning selle alusel oskust neid tervisele ja keskkonnale ohutult käidelda. Kemikaalseaduse eelinõus täpsustatakse järelevalve korraldust	10 000	SoM viis 25.11.2009. a läbi seminari, kus tutvustati uusi õigusakte kemikaaliohutuse valdkonnas (k.a uus klassifitseerimise määrus). Osalejate arv oli ligi 100 inimest. Kemikaalseaduse eelnõu lähtepaber on koostatud ja töörihma liikmetega läbi arutatud. Lähtepaberis tuuakse ette kehtiva seaduse rakendamisega seotud probleeme ning pakutakse võimalikke lahendusi. Eelnõu väljatöötamiseks on moodustatud vastav töörihm. Koosolekuid peetakse regulaarselt, 1 kord kuus.	

				TA korraldab ja teeb riikliku järelevalvet joogi-, suplusvee, füüsiliste tegurite, õpikeskkonna ja turustamiseks esitatud nõuete täitmise üle. Kemikaaliohutuse järelevalve tõhustamine – kajastatakse kemikaaliohutuse arengukavas. Jätkatakse kogu valdkonna järelevalvesüsteemi tõhustamist. Järelevalvetegevust toetava riskianalüüsi ja kvaliteedijuhtimissüsteemi loomine.	44 099 136	TA riiklik järelevalve on teostatud vastavalt plaanidele. Järelevalve tõhustamiseks elu-, töö- ja õpikeskkonnas viidi läbi järgmised tegevused: 1. Kontrolliti 78% kemikaalide hulgitüügiga ja tootmisega tegelevat ettevõtet. Juurutati uus DMF määramise meetodika. Viidi läbi ECHA FOORUM'i REACH-EN-FORCE-1 ühisprojekti raames järelevalve, mis käsitles baasainete eelregistreerimise/registreerimise ja ohutuskartide kontrolli. Projekti läbiviimiseks töötati välja kõik vajalikud juhendmaterjalid ja koolitati erinevate ametikondade inspektoreid. 2. Toimus RAPEXi süsteemis avaldatud ja/või teostatud järelevalve käigus avastatud ohtlike toodete turult kõrvaldamine ning elanikkonna teavitamine. 3. Tervisekaitseinspeksioonile esitatud välisõhu strateegiliste mürakaartide ja välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskavad on kontrollitud ja kooskõlastatud. 4. Basseinivee kvaliteet võrreldes 2008. aastaga paranes. 2009. aastal ei vastanud mikrobioloogiliste näitajate osas nõuetele 2,1% basseinidest (2008. a 5,6%) ning keemiliste näitajate osas 16% basseinidest (2008. a 44%). 5. Eri	TA kemikaalide üle järelevalve tõhustamine on kooskõlas Riikliku vähistrateegiaga aastateks 2007-2015 sätestatud strateegilise eesmärgiga: "Vähendada kantserogeensete kemikaalide kasutamist tööstuses (ohtlikud ained asendada vähemohhtlikega) ja välistada nende turustamine tavatarbijale, tõhustades järelevalvet ja seiret kemikaalide üle, 1. ja 2. tüüpi kantserogeenide tavakasutamise lõpetamine."
	Sotsiaalministeerium	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010-2013	Tööinspeksiooni haldussuutlikkuse tõstmise raames viidi läbi tööinspektorite kompetensimudeli pädevuskoolitus. Viidi läbi tööinspektorite täiendkoolitus nende oskuse suurendamiseks ettevõtetes ohtlike ainete ja neid sisaldavate toodete ohutu käitlemise tagamiseks rakendatud meetmete asjakohasuse hindamisel.		2009. aasta sügisel algasid pikalt ettevalmistatud TI koolitused, mille käigus koolitati pilootprojekti raames 40 töökeskkonnaspetsialisti (120 h koolitustel) ning 40 väikeettevõtete juhti (24 h koolitustel). Koolitusest soovis osa võtta kolm korda rohkem inimesi, kui kohti jätkus. Selline suur huvi andis julgust ette võtta 2010. aastal mastaapsem töökeskkonnaspetsialistide ja väikeettevõtete juhtide koolitus.		
	Keskkonnaministeerium	Eesti keskkonnategevuskava aastateks 2007–2013	Veeproovivõtjate väljaõppe ja atesteerimise korraldamine;	14 012 000	Veeproovivõtjate väljaõppe ja atesteerimine on tehtud. Mootorkütuste kvaliteedi ja koguste seire koordineerimine on läbi viidud. Eesti õhukvaliteedi juhtimissüsteem		

			Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030	mootorkiituste kvaliteedi ja koguste seire koordineerimine; Eesti õhukvaliteedi juhtimissüsteemi ülalpidamine ja täiendamine; riikliku seirejaama paigaldamine Narva linna; peente		on täiendatud. Riiklik seirejaam on paigaldatud Narva linna. Peente osakeste ioonilise koostise analüsaator on ostenud.	
		Põllumajandusministeerium	Põllumajandusministee-riumi valitsemisala arengukava 2009–2012	1. Järelevalvetgevust toetava riski-analüüsisüsteemi ja kvaliteedijuhtimissüsteemi loomine ja arendamine. 2. Kogu valdkonna (toiduohutus, looma- ja taimetervis) järelevalvesüsteemi tõhustamine. 3. Referentlaboratooriumide analüütilise/diagnostilise ning teadusliku ekspertiisialase	3) 50789 626 695	1. Läbi on viidud seminar "Koostöö toiduohutuse riskide hindamisel". 2. Järelevalveasutuste töötajad on osalenud erinevatel koolitustel ja ekspertkohtumistel. 3. Referentlaboratooriumeid on arendatud.	1. Seminar: 50789.- 2. Veterinaar- ja Toiduameti ning Põllumajandusameti koolituskulud kokku 626 695.- Lisaks koolituse/kohtumised, mille eest on tasunud korraldaja (nt Euroopa Komisjon).
4	Tösta inimeste teadlikkust elu-, töö- ja õpikeskkonnast tulenevatest terviseriskidest	Keskkonna- ministeerium	Eesti keskkonnategevus- kava aastateks 2007–2013	Avalikkuse teavitamine elukeskkonna arendamise rakenduskavast; pinnaveekogumite seisundi eesmärgid 2015; fikseeritud veemajanduskava 2010–2015		Avalikkust on teavitatud elukeskkonna arendamise rakenduskavast. EARK-st teavitavad juhtministeerium (JM), rakendusasutused (RA) ja rakendusüksused (RÜ). JM ülesandeks on rakenduskava ülesed teavitustegevused, mis tähendab, et teavitatakse kõikidest rakenduskava prioriteetidest ning sihtgrupiks on peamiselt avalikkus. JM peamiseks teavitustegevusteks on suuremad teavituskampaaniad (nt erilehed, telesaated jne). RA teavitab prioriteetsest suunast ning peamine sihtgrupp on samuti avalikkus. Avalikkusele suunatud teavitustegevusteks on nt pressiteated (meetme määruse valmimisest, investeeringute kavade kinnitamisest VV poolt, suuremate projektide lõppemisest jne), artiklid, erilehed jne. RÜ sihtgruppideks on teavituses peamiselt potentsiaalsed taotlejad, taotlejad ja avalikkus. Potentsiaalseid taotlejaid teavitatakse meetmetest ja taotlusvoorudest listidesse saadetavate pressiteadete, üleriigilises ajalehes avaldatud kuulutuste, seminaride/infopäevade, infomaterjalide ja kodulehete kaudu. Taotlejatele jagatakse infot kodulehtedel ning toimub ka otsesuhetu	
			Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030				

		Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012	1. Uute õigusaktide tutvustamine rakendajatele 2. Mürgistusteabekeskuse arendamine		1. Uued õigusaktid (kemikaaliohutuse ja kosmeetikavaldkonnas) on tähtselt üle võetud ja rakendajatele tutvustatud (viidud läbi seminar; SoM - november 2009). TA - elanikke on ulatuslikult teavitatud vee kvaliteedist, avaldatud on (TA koduleheküljel): - informatsioon supelrandade ja supluskohtade vee kvaliteedi kohta; - informatsioon kvaliteedile mittevastava, kuid tervisele ohutu joogivee müügilubade väljastamise kohta; - informatsioon ülenormatiivse fluorisalduse kohta joogivees, sealhulgas fluorisalduse vähendamise abinõude kohta; - info saastatud joogi- ja suplusveest tulenevate võimalike terviseriskide kohta. 2. Mürgistuste korral on tagatud elanikkonna, tervishoiutöötajate ja operatiivteenistuste operatiivne nõustamine. Mürgistusteabekeskus (MTK) töötab tööpäevadel 9.00–17.00 (tel 16662). 2009. a jooksul vastas MTK 331 mürgistuskõnele, mis on suurem kõnede arv võrreldes naabermaades MTK käivitusel laekunud kõnede arvust samal ajal. Mürgistusravikaarte täiendati kogu 1400 kaardi ulatuses, peeti läbiraakimisi vastava teabe saamiseks erinevate kemikaalide	
		Sotsiaal- ministeerium	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010–2013	Tööelu kvaliteedi parandamine: 1) madala riskiga asbestitööde juhendi koostamine; 2) olulisemad töötervishoiu- ja tööohutusosalased õigusaktid (TTOS + 6 määrust) tõlgitakse vene keelde; 3)	30 246	Asbestijuhend on koostatud. Õigusaktid on tõlgitud vene keelde ja tehtud kättesaadavaks TI venekeelsel kodulehel. Voldikud on jagatud ja loetavad ka interneti vahendusel. Osaleti messil "Teeviit"	
		Keskkonna- ministeerium	Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2008–2017	Kiirgusalase info avalikustamine		Kiirgusalane info on avalikustatud kiirguskeskuse koduleheküljel. Avaldati "Keskkonna ioniseeriva kiirguse seire 2009 tulemused" ja "Eesti aruanne kasutatud tuumakütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ühendkonventsiooni kolmandale aruandekoosolekule Viinis 11.–20. mail 2009" (inglise keeles)	
		Sotsiaal- ministeerium	Riikliku vähistrateegia aastateks 2007–2015	Riikliku vähistrateegia raames planeeritavad tegevused AE4-3	-	Tubakatoodete tarbimise teema on kajastatud riiklikes õppekavades; üleriigilised igaaastased kampaaniad on edukalt läbi viidud; elanikkond on teavitatud vähiriskidest. Ohutu toidu valmistamise tehnoloogialased teavituskampaaniad ja koolitused tootjatele, toitlustajatele ja elanikkonnale on teostatud.	

		Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium	Transpordi arengukava 2006–2013	Liiklusohutus- kampaaniate läbiviimine (Maanteeamet)	6 462 000	Iga-aastaselt kavandatud üleriigiliste liiklusohutuskampaaniate programmi raames viidi läbi: <ul style="list-style-type: none"> • kampaania turvavööde ja lapse turvavarustuse kasutamise suurendamiseks autos; • kampaania joobeseisundis sõiduki juhtimisest hoidumiseks; • kampaania ohutu sõidukiiruse valikuks asulas ning ülekaigurajal jalakäijate ohutuse suurendamiseks; • kampaania jalakäijahelkurite kasutamise suurendamiseks; 	
		Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium	Eluasemevaldkonna arengukava 2008–2013	1. Elanike energiasäästlikkusealane teavitamine ja koolitamine energiasäästu kompetentsikeskuse tegevuse kaudu. 2. Elamute korrashoiga ning majandamisega	3 600 000.-	Elanike energiasäästlikkusealane teavitamine ja koolitus Energiasäästu Kompetentsikeskuse tegevuse kaudu on teostatud. Elamute korrashoiga ning majandamisega tegelevate isikutele on koolitused korraldatud	
		Põllumajandus- ministeerium	Põllumajandus- ministeeriumi valitsemisala arengukava 2009–2012	Valdkonna (toiduohutus, taime- ja loomatervis) õigusaktide tutvustamine. Erinevate sihtgruppide teavitamine nõuetest (sh juhendite ja muude abistavate materjalide väljatöötamine) ja välditavatest riskidest.		Toitu ja toitmist käsitlev eriväljaanne "Tark valik" ilmus ajalehe "Postimees" vahelehelena oktoobris 2009. Väljaannet trükiti eesti keeles 63 000 ja vene keeles 27 000 eks. Väljaanne on kättesaadav PõM kodulehel. Samast on kättesaadav ka jooksvalt uuendatud teave õigusaktide kohta jm aktuaalne toiduohutus, taime- ja loomatervist käsitlev teave.	Vahelehe summa välja toodud AE 4-2 all. Kodulehe uuendamine ministeeriumi tegevuskuuludest.
		Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium	Eesti rahvuslik liiklusohutusprogram m 2003–2015	1. Koolieelsete lasteasutuste õpetajate ning põhikooli õpetajate pädevuse tõstmine liiklusohutuse temaatika käsitlemisel õppe- ja kasvatuses ning klassivälises tegevuses. 2. Koolieelsetes lasteasutustes ja üldhariduskoolides liiklusohutusala õppe korraldamine riiklike õppekavade alusel ning eelkooliealiste laste ja põhikooli õpilaste õpetamiseks õppemetoodiliste materjalide koostamine. 3. Ringi-, vabaaja- ja projektipõhine	8 282 000	2009. aastal jätkas Maanteeamet oma tegevusi liiklusohutuse, sh liikluskasvatuse valdkonnas. Tegevuste peamiseks eesmärgiks on eelkooliealiste laste ning üldhariduskoolide õpilaste üldiste teadmiste laiendamine ja nii jalakäijana, sõitjana kui juhina ohutu liiklemise oskuste täiustamine	Rahvuslik liiklusohutusprogrammi rakendusplaan aastateks 2008-2011 sätestab Rahvusliku liiklusohutusprogrammi II etapi tegevused ning 2010 ja 2011 aastate andmed on rakendusplaanis järgsed. 2012 ja 2013 aasta tegevused on Rahvusliku liiklusohutusprogrammi järgsed ning täpsustatakse III etapi tegevuskava välja töötamise käigus.
5	Koolitada elu-, töö- ja õpikeskkonnast tulenevate tervisriskide hindamise eksperte ning tõsta tervisriskide hindamise teenuse kvaliteeti	Keskonna- ministeerium	Eesti keskkonnategevus- kava aastateks 2007–2013	Veeproovivõtjate väljaõppe ja atesteerimise korraldamine.		Veeproovivõtjate (pinnase ja põhjavesi) väljaõppe ja atesteerimine on tehtud. Veeproovivõtjate väljaõppe materjalid elustikuproovide võtmiseks ja analüüsiks on koostatud	
		Keskonna- ministeerium	Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030				

Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012	Eesti keskkonnatervise ja kemikaaliohutuse valdkonna analüüsi tutvustusseminari korraldamine ja läbiviimine, sh Eesti ekspertide ümarlause korraldamine tulemuste analüüsiks.	35135	WHO viis läbi Eesti keskkonna- ja tervisevaldkonna analüüsi. Analüüsi eemärgiks on saada põhjalik ülevaade hetkeolukorrast Eesti keskkonna- ja tervisevaldkonnas. Analüüsi raportis antakse soovitusi WHO sõltumatute ekspertide poolt, kuidas saaks parandada Eestis olevat olukorda keskkonna- ja tervisevaldkonnas	Välja töötatud juhendid hoolekandeesutustele: seadmete ja keskkonna dekontaminatsioon; isolatsiooni abinõud; nakkuspuhangu juhendid; nakkusohulikke jäätmete käitlemine, transport ja kõrvaldamine; käte hügieen. Töötatud välja juhend ruumide tuulutamiseks.
Sotsiaalministeerium		Veeproovivõtjate väljaõppe ja atesteerimise korraldamine. Joogiveeproovide radioloogiliste näitajate meetodika väljatöötamine		Joogiveeproove võtvad isikud on atesteeritud. Muudetud ja täiendatud on SoM määrus "Joogivee uuringut teostava proovivõtja atesteerimise tingimused ja kord". Määruse muutmise eesmärk on tagada 1. jaanuaril 2010. a jõustuva rahvatervise seaduse muudatuste rakendamine ja sotsiaalministrile seadusega antud volitusnormi alusel vastava õigusakti kehtestamine. Määrusega kehtestatakse alused joogiveeproovivõtjate atesteerimiseks (tegi SoM koostöös TA). Välja on töötatud joogivee kontrolli kava koostamise juhend (joogiveekäitlejatele)	Pinnaveekogumite seisundi eesmärgid 2015 fikseeritud veemajanduskava 2010-2015
Sotsiaalministeerium	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010–2013	1. Koostatakse töökeskkonnaspetsialisti standardõppekava. 2. Töökeskkonnaspetsialistide väljaõppe pilootkursuste läbiviimine Tööinspektsiooni poolt.	225 872	1. Töökeskkonnaspetsialisti õppekava on koostatud. 2. Tööohutus- ja töötervishoiulase pädevuse tõstmiseks alustati töökeskkonnaspetsialistide ja väikeettevõtete juhtide koolitamisega. 2009. aastal viidi läbi nn pilootkoolitused, mille alusel korrigeeriti õppekava ja koolitusi jätkatakse järgnevatel aastatel suuremas mahus	Õppekava koostamise hinna moodustab selle koostaja töötasu ESF-st (225 872.-)
Sotsiaalministeerium	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010–2013	Alustatakse tööhügieenliku kutsestandardi koostamist		Alustati tööhügieenliku kutsestandardi koostamist, tegevus jätkub 2010	
Keskkonnaministeerium	Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2008–2017	Kiirgusalase info avalikustamine, kiirgusohutuse teabepäevade korraldamine ehitajatele, omavalitsustele, keskkonnamõju hindajatele.		Kiirgusalane info on avalikustatud kiirguskeskuse koduleheküljel. Avaldatud on "Keskkonna ioniseeriva kiirguse seire 2009 tulemused" ja "Eesti aruanne kasutatud tuumakütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ühendkonventsiooni kolmandale aruandekoosolekule Viinis 11.–20. mail 2009" (inglise keeles)	

6	Korraldada maavalitsuste ja kohalike omavalitsuste spetsialistidele koolitusi keskkonna terviseriskidest ja nende maandamise võimalustest	Sotsiaal- ministeerium	Eesti keskkonnategevuskava aastani 2007-2013	Koolitus KOVidele juhendi kasutamisel, planeeringutekoostamisel terviseriskide arvestamine, kooskõlastamise protsessist (TA ja SoM vastutajad)	-	1. Avaldati juhend ehitusprojekti tervisekaitsenõuete vastavuse kontrollimiseks ja planeeringu kooskõlastamiseks TA veebilehel. Ehitusprojekti terviseohutusalase hinnangu andmine ning planeeringuprojektide kooskõlastamine: hinnang antud 423 ehitusprojektile, 274 ehitise kasutusele võtmisele; teostatud 92 üldplaneeringu ja detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilist hindamist; 16 keskkonnamõju hindamist; läbi vaadatud 599 planeeringut ja neist 375 kooskõlastatud. 2. Joogivee radioaktiivsusest põhjustatud terviseriski hinnangu andmine (KOVidele). 3. Tallinna	
		Majandus- ja Kommunikatsioon- ministeerium		Energiasäästualase teabe kättesaadavus on paranenud, energiasäästualaste oskuste ja asjatundjate olemasolu on tagatud.	150 000	Energiasäästualase teabe kättesaadavust on parandatud (sihtrühm KOV ametnikud)	
		Keskkonna- ministeerium	Eesti keskkonnategevuskava aastani 2007-2013	Juhendid KOVidele keskkonnamõju hindamiseks ja juhendi kasutamisel. Kuidas planeeringute koostamisel arvestada keskkonnamõju ning missugune on kooskõlastamise protsess.		Tegevusega alustatakse 2010. a	
7	Korraldada uuringuid elu-, töö- või õpikeskkonnast lähtuvate tervist mõjutavate keskkonnategurite tervise mõjude hindamiseks ning avalikustada uuringute tulemused	Keskkonna- ministeerium	Eesti keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013 Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030	Pinnavee seisundi hindamine, võrdlusveekogumid ja pinnavee seisundi klassipiirid bioloogiliste kvaliteedielementide järgi; rannikuvee seisundi bioindikaatorite (makrofüütid, fitoplankton) interkalibreerimine ning selle tarbeks veekogu ökoloogilise seisundi klassipiiride interkalibreerimine EL liikmesriikide vahel ühtsete klassipiiride väljatöötamiseks. Veemajanduskavas 2010-2015 ettenähtud tegevused. Välisõhu saastatuse ja inimeste tervise seose uuringud.	1 230 000	Pinnavee seisundi hindamine, võrdlusveekogumid ja pinnavee seisundi klassipiirid bioloogiliste kvaliteedielementide järgi on tehtud; rannikuvee seisundi bioindikaatorite (makrofüütid, fitoplankton) interkalibreerimine on läbi viidud ning selle tarbeks veekogu ökoloogilise seisundi klassipiiride interkalibreerimine EL liikmesriikide vahel ühtsete klassipiiride väljatöötamiseks on tehtud. Välisõhu saastatuse ja inimeste tervise seose uuringud on teostatud	

		Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012	Suplusvee profiilide koostamine vastavalt EL suplusvee direktiivile <i>Implementation of the new bathing water directive 2006/7/EC in Estonia EE06-IB-TWP- ESC-02</i> Koolide ja lasteaedade õpikeskkonna sihtuuringud. Uuring tööstuskemikaalide sisalduse kohta rinnapiimas	360 409	1. Koostöös välispartneritega läbi viidud projektid: 1) Estonian Transition Facility 2006 Twinning Light Contract No EE06-IB- TWP-ESC-03 „Eesti põhjavees radionukliidide kontsentratsiooni ja sellest tingitud terviseriskide hindamine“; 2) Estonian Transition Facility 2006 Twinning Light Contract No EE06-IB-TWP-ESC-02 Implementation of the new bathing water directive 2006/7/EC in Estonia; 3) viidi läbi sihtuuringud "Toiduenergia ning põhitaitainete määramise metoodika optimeerimine" (koostöös TAI-ga), „Koolieelse lasteasutuse tervislik sisukeskkond“. Koolidest vastab 2009. aasta seisuga tervisekaitsenõuetele 86,4% (2008. aastal 68,8%), koolieelsetest lasteasutustest 79,7% (2008. aastal 64,7%). 4) hinnati Pühajärve, Kauksi, Stroomi, Pärnu, Võsu ranna suplusveeprofiile e andmestikke eesmärgiga tuvastada reostusallikad ning ennetada nende mõju supluskohtadele; 5) erakaevu joogiveevõtjale juhend saastumise kõrvaldamiseks on välja töötatud. 2. Käivitati järgmised sihtuuringud: 1) „Hooldekodude elukeskkond“; 2) „Kooli spordiväljaku riskihindamine“; 3) „Kooli pää- 1). Tattu telemasti elektranasteväljade murr	Tööstuskemikaalide sisalduse uuring rinnapiimas on planeeritud 2011-2012 aastatel.
		Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium		Eluasemevaldkonna arengukava 2008–2013 meetme "Eluasemefondi seisukorra kaardistamine" elluviimisel viiakse ekspertide poolt läbi erinevate korterelamutüüpide lõikes tehnilisi uuringuid ja tuakse välja peamised ehitustehnilised ja sisekliima probleemid. Uuringu käigus kaardistatakse elamute ehitustehnilist seisukorda, aga ka niiskusržiimi, õhupidavust, helipidavust, soojust, ventilatsiooni toimivust, siseõhu mikrobioloogilist olukorda, hoone energiatarvet ja hoone tehnokommunikatsioonid e olukorda.	3 000 000	Alustatud on eluasemevaldkonna arengukava 2008–2013 meetme "Eluasemefondi seisukorra kaardistamine" uurigute läbiviimisega. 2009. aastal valmis paneelilamute uuring. 2009. a on teostamisel 2008. aastal korraldatud hange telliselamute kaardistamiseks ja 2009. aastal korraldati hange puitelamute kaardistamiseks. Uuring jätkub 2010. a vahendite olemasolul	Uuring jätkub vahendite olemasolul.

		Keskkonnaministeerium	Kiirgusohutuse riikliku arengukava 2008–2017	Teabematerjali väljatöötamine radooniohu vähendamiseks. Kiirguslaste materjalide tõlkimine (nt standardid) kiirgustegevuslubade menetlejate ja lubade omanike töö hõlbustamiseks. Inimeste teavitamine radioaktiivsetest materjalidest tulenevatest ohtudest, materjali kokkukogumine elanikelt. Kiirgusohutuse järelevalve parandamine. Teabematerjalide väljatöötamine ja avalikustamine elanikele, kiirgustöötajatele, spetsialistidele (viiakse	195 000	Alustatud on teabematerjali väljatöötamisega radooniohu vähendamiseks; kiirgusalased materjalid/standardid on tõlgitud; inimesi on teavitatud radioaktiivsetest materjalidest tulenevatest ohtudest ja info on avaldatud Keskkonnaministeeriumi ja selle valitsemisala asutuste kodulehekülgedel. Radioaktiivsete jäätmete käitlemise eeluuringute läbiviimist on alustatud.	
		Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Transpordi arengukava 2006–2013	Transpordi väliskulude uuringu II etapi läbiviimine	736 000	Transpordi väliskulude uuringu II etapp on läbi viidud (töötada välja ettepanekud transpordi maksustamise muutmiseks)	
		Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Eesti rahvuslik liiklusohutusprogramm 2003–2015	1. Uurimistö mootorsõidukijuhtide koolituse efektiivsuse hindamiseks ja indikaatorite kujundamiseks. 2. Liiklejaid, liikluskorraldajaid jne abistavate uude või mujal kasutuseleolevate tehnoloogiliste lahenduste ja süsteemide rakendusvõimaluste uurimine ja kasutuselevõtmine.	0	2009. aastal valmis nn kaardistav uuring, mida sellel aastal on plaanis täiendada. Antud uuringu esimese etapi eesmärgiks oli kaardistada autokoolidega seonduvad probleemalad. Liiklejaid abistavate intelligentsete transpordisüsteemide (ITS-de) elementide rakendusvõimaluste uuringu läbiviimise põhieesmärkide, protsessi ja asjaolude ning tehnilise kirjelduse arutamiseks viidi Maanteeametis möödunud aastal läbi nõupidamised uurimistööd teostavate firmade esindajatega ning erinevate riigiasutuste ametnikega. 2010. aastal moodustati Maanteeameti peadirektori käskkirjaga ITS-alane töögrupp	
8	Arendada perearstide koostööd töötervishoiuarstide ja tervisekaitse spetsialistidega, et tagada tervisehäirete ja haiguste ennetamine ja efektiivne ravi, arvestades negatiivsete tervisemõjude seotust elu-, töö- või õpikeskkonnaga	Tervishoiuamet (Terviseamet)	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010–2013	Juhendite väljatöötamine perearstidele tööga seotud haigestumise diagnoosimise (ESF). ESF programmi raames plaanitakse perearstide täiendkoolitust kutsehaiguste ja tööst põhjustatud haiguste diagnoosimiseks.		Arstide põhiõppes on töötervishoidu 5 EAP ehk 130 tundi. Arvestades õppeaine mahtu käsitletakse töötervishoidu väga üldiselt. Peremeditsiini residentuuris töötervishoidu ei ole. ESF projekti raames alustati tööga seotud haigestumise klassifitseerimise ühtsete aluste ja haiguste uue kontseptsiooni väljatöötamist. Projekt lõpeb 2010. a. Pere- ja töötervishoiuarstidele töötati välja juhend tööga seotud haigestumise diagnoosimiseks. Koolitusel osales 20 arsti	Perearstide koolitamine ja haiguste kodeerimine, võimaldamaks tuvastada võimalikku seost töökeskkonna ja haiguse esinemise vahel.

		Tervise Arengu Instituut	Koostöö WHO ja Eesti Haigekassaga Euroopa Sotsiaalfond	Uurimus „Haiguste ennetamine ja tervise edendamine esmatasandi tervishoius – vajadused ja võimalused“		Uurimus „Haiguste ennetamine ja tervise edendamine esmatasandi tervishoius – vajadused ja võimalused“ on läbi viidud	
9	Suurendada immuniseerimisega hõlmatud rahvastiku osakaalu	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012	Immuniseerimisalase teavitustegevuse läbiviimine	59 900	2009. a eelarvevahenditest töötati välja immuniseerimiseemaline materjal. Materjal valmis 2010. a I kvartalis ning trükiti 15 000 eksemplari (jaotatud sünnitusosakondadele). Materjali kordustrükk 2010. a sõltub üldisest vaksineerimise teavituse strateegiast. Otsustati luua immuniseerimiseemaline veebileht Terviseameti juurde, veebilehe loomine ja vastavate materjalide koostamine on planeeritud 2010 teise poolaastasse	
10	Tagada riiklik valmisolek nakkushaiguste leviku tõkestamiseks ja epideemiatega ning pandeemiatega, sh ääristada vajalikku laboratoorse baasi	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012	Osalemine projektides, mis suurendavad riigi võimekust ja valmisolekut võitluseks bioloogilise ohuga: 1. TA arendustegevused. 2. Projekti "Improvement of preparedness and strengthening control of the communicable diseases in Estonia through the renovation of main CD treatment clinic" rakendamine. 3. Projekti "Nakkushaiguste diagnoosimis- ja ravivõimaluste kaasajastamine SA Ida-Viru Kesksaiglas" rakendamine. 4. Lääne-Tallinna Kesksaigla Nakkuskeskuse renoveerimine. 5. Rahvusvaheliste sanitaarmeditsiiniliste eeskirjade (IHR) rakenduskava koostamine ja menetlemine ning selle	121 266 693	TA - 1. Epidemioloogilise valmisoleku büroo, mille üheks põhiülesandeks on analüüsida kiirreageerimise süsteemi (EWRS) raames saadud teateid, korraldusi ja soovitusi ning nakkuseohu korral kiiresti reageerida, edasi arendamine, sealhulgas valveametniku 24/7 süsteemi optimeerimine ja tugevdamine. Gripipandeemia käigus saime toetuse, et rakendatud lahendus töötab hästi. 2. 2007. aastal loodud gripikeskuse jätkamine viirusnakkuste haigestumuse andmete analüüsimisel, levikutendentside määramisel ja nakkushaiguste tõrje põhisuundade väljatöötamisel ning gripi ja teiste gripilaadsete viirusnakkuste spetsiifiliste seireprogrammide korraldamisel (sealhulgas sentinel-süsteem); osalemine WHO globaalses gripiprogrammis ja EK EISS seirevõrgustiku töös ning infovahetuses teiste riikide ja rahvusvaheliste institutsioonidega. Alates aprillist tõsine töö gripipandeemia tingimustes – muu hulgas diagnostikameetodite edasiarendamine ja lahangumaterjalist PCR-RT uuringute juurutamine. Lisaks osteti laboriteenistusele 2 seadet: a) lä 4. 5. oktoobril 2009 avati kaasaegselt renoveeritud	

			<p>TA nakkushaigusjuhtude esinemise andmete kogumine, elektroonse edastamise süsteemi (NAKIS) rakendamine ja arendamine.</p> <p>Nakkushaiguste registri pidamine, nakkushaiguste levikutendentside määramine, analüüsimine ja avalikustamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nakkushaiguste seire, sh uue gripi A(H1N1) ja sesoonse gripi sentinelseire korraldamine ja teostamine. • Nakkushaiguste laboratoorse seire korraldamine ja teostamine. • Nakkushaiguste kollete ja puhangute avastamine, uurimine ja 	209 900	<p>2009. aasta tulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gripi epidemioloogiline ja viroloogiline seire on tõhus: sentinelseirega on kaetud 12% elanikkonnast, osaleb 77 perearsti 11 maakonnast; - alates aprilli lõpust tegelesime uue gripi pandeemiaga (info kogumine ja vahetamine, diagnostika juurutamine, seire intensiivistamine, juhiste väljatöötamine, teiste ametkondadega koostöö korraldamine, kommunikatsiooni korraldamine, gripi infotelefoni käivitamine, gripivastase kampaania läbiviimine); - jätkasime nakkushaiguste infosüsteemi (NAKIS) arendamist ja juurutamist. III kvartalis rakendus isikuandmeid sisaldava HIV-teatise elektrooniline töötlemine, jätkus koostöö E-tervise sihtasutusega terviseinfosüsteemi edasiarendamisel; - nakkushaiguste esinemise andmed on kogutud, analüüsitud ja trendid määratud. Igakuiselt on koostatud infobülletään „ESTepireport“ nakkushaiguste esinemise kohta Eestis ja maailmas, mis on edastatud 	
		<p>Riiklik tuberkuloositõrje strateegia aastateks 2008–2012</p>	<p>1. Elanikkonna suurenenud teadlikkus välitavatest tuberkuloosiriskidest, mis väljendub püsivalt positiivsete muutustena elanikkonna tervisekäitumises.</p> <p>2. Riskirühmadesse kuuluvatele isikutele, sh HIV-positiivsetele on tagatud tuberkuloosi nakatumist ennetavad tervishoiu- ja sotsiaalteenused.</p> <p>3. Toimub tuberkuloosi varajane avastamine skriinimise teel.</p> <p>4. Tuberkuloosi mikrobioloogiline diagnostika toimub ainult tuberkuloosi referentlabori funktsiooni täitva labori kvaliteedikontrolli all.</p> <p>5. Otseselt kontrollitava ravisisemi (OKR) järjekindel ja kõrvalekaldumatu rakendamine kõikide tervishoiuasutuste poolt.</p> <p>6. Kõikidele</p>	4 805 568	<p>2009. aastal jätkus üldine tuberkuloosi haigestumise vähenemine Eestis. Kokku diagnoositi 378 TB haiget (329 esmast ja 49 retsidiiv juhtu). 2008. a oli vastav näitaja 414 (354 esmast ja 60 retsidiivjuhtu). MDR-TB haigeid registreeriti 63, sh 1 XDR-TB juht. TB-HIV kaksinfektsiooniga haigusjuhte diagnoositi 36, s.o 9,5% TB haigete üldarvust. 2009. aastal avastati 26,4% kõigist haigetest profülaktiliselt. 2009. aastal diagnoositi tuberkuloos 13,8% HIV-infitseeritustest profülaktiliselt. HIV infektsiooni suhtes uuriti 2009. aastal 90,2% diagnoositud TB haigetesti. Tahtevastasel ravil viibis 25 tuberkuloosihaiget. Aasta jooksul teostati 32 493 ambulatoorset ja 1 264 kodu OKR visiiti, keskmiselt viibis kuus ambulatoorse ravil 172 patsienti. 2009. aasta jooksul väljastati tuberkuloosiravimeid raviasutustele 4,1 miljoni krooni väärtuses. 7 XDR-TB haige raviks kasutati reservrea ravimeid Linezolidi ja Moxifloxacini 964 040 kr väärtuses. Kõrvaltoimete ravimeid väljastati aasta jooksul 71 530 krooni väärtuses. Aasta jooksul toimus 12 MDR-konsiiliumi, mille jooksul arutati 440 haigusjuhtu. TB haigete Bakterioloogiliselt kinnitatud kopsutuberkuloos 2009. aasta riigelarves oli tuberkuloositõrje</p>	

11	Võtta töötervishoid ja tööohutus üld- ja kutseõppeasutuste õppekavadesse	Haridus- ja Teadusministeerium (SoM)		Uutes põhikooli riikliku õppekava ja gümnaasiumi riikliku õppekava eelnõudes on töötervishoiu ja tööohutuse nõuetega arvestatud ka õpikeskkonna kirjelduses.		Uutes põhikooli riikliku õppekava ja gümnaasiumi riikliku õppekava eelnõudes on töötervishoiu ja tööohutuse nõuetega arvestatud ka õpikeskkonna kirjelduses	
		Sotsiaalministeerium	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010-2013	ESF toel töötatakse välja täiendkoolituse programm kutsekoolide töötervishoiu ja tööohutuse teemasid käsitlevatele õppejõududele.		Tegevust on alustatud koostöös REKK-ga (Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus), et välja selgitada õpivajadus, koostada õppekava ja materjalid. Tegevus jätkub 2010	
12	Parandada töötervishoiu korraldust, parandada oluliselt töötervishoiuteenuste kvaliteeti ning nende teenuste kättesaadavust kõikidele töötajatele	Sotsiaalministeerium Terviseamet	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012	Töötervishoiu korralduse parandamine ning töötervishoiu kvaliteedi oluline suurendamine ning nende kättesaadavuse tagamine kõikidele töötajatele.		Kinnitatud on dokumendid "Töötervishoiuteenuste pakujate ja teenuste sisu kvaliteetsete andmete olemasolu ning kättesaadavuse parandamine" ja "Töötajate haigestumisega seotud kvaliteetsete andmete olemasolu ja kättesaadavus". Mõlema dokumendi eesmärk on läbi paremate andmete kättesaadavuse parandada töötervishoiuteenuste kvaliteeti ja kättesaadavust.	Töötervishoid on tervishoiusüsteemi oluline osa. Töötervishoiuteenuse osutaja abistab ettevõtet tööga seotud terviseprobleemide ennetamisel. Praegusel ajal osutavad seda teenust erinevas ulatuses töötervishoiuarst, töötervishoiuõde, tööhügieenik ja ergonomoom, vähemal määral ka tööpsühholoog. Hetkel on
		Sotsiaalministeerium Terviseamet	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010–2013	Töötervishoiuteenuste kvaliteedi määramine (standardiseerimine).		Töötatakse välja tööohutuselased õppematerjalid haridusasutustele (töötervishoiu ja tööohutuse alane õpik, juhendmaterjalid, õppefilmid, plakatid jms). Tegevusega alustatakse 2010 töötervishoiu ja tööohutuse strateegia raames	Registreeritud tööõnnetuste ja kutsehaigestumise statistika kvaliteedi parandamiseks tööandjate ja arstide raportite/teatiste alaste koostatud ning juhtumeid registreerivate tööinspektorite koostatud läbiviimine Tööinspeksiooni poolt
		Terviseamet	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010-2013	Töötervishoiuspetsialistide arvulise vajaduse väljaselgitamine Eesti kohta		Töötervishoiuspetsialistide (mittemeditsiiniliste) vajaduse analüüs. Viidi läbi internetipõhine vajaduse küsitlus tööandjate hulgas. Kokkuvõtte uuringust on kättesaadav Terviseameti kodulehel. Jätkub meditsiiniliste töötervishoiuspetsialistide vajaduse analüüs	
13	Töötada välja tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse süsteem ja koordineerida selle rakendamist	Sotsiaalministeerium, Rahandusministeerium	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 2010–2013	Kehtestatud on tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustusseadus		Politiilise kokkuleppe puudumise tõttu tegevus peatatud. Tegevust ei toimunud	Politiilise kokkuleppe puudumise tõttu tegevus peatatud.

14	Tagada kõigile ühiskonnaliikmetele juurdepääs elu-, töö- ja õpikeskkonnale ja nende kasutatavus	Sotsiaalministeerium (MKM, KKM, HTM)		1. Rahvatervise seaduse § 4 p 7 kohaselt peavad ehitised, rajatised ja transpordivahendid olema projekteeritud ja ehitatud nii, et nende sihipärane kasutamine soodustaks tervise säilimist ning arvestaks liikumispuuetega inimeste vajadusi. 2. Eesti kõrgkooliõppejõudude ja ekspertide osalemine universaalse disaini põhimõtete levitamise ja rakendamise koolitusel Rootsisis. UD-koolitused omavalitsustele (Tallinnas ja Tartus). Juhendmaterjali ettevalmistamine UD-põhimõtete rakendamiseks EL struktuurfondide rakenduskavades. Koos SoMiga on arengukavas toodud järgmised EMAs „Eesti eluasemevaldkonna arengukavas 2008–2013“ kajastatud		1. Ehitusseaduse § 3 lg 10 alusel on tehtud MKM 28. novembri 2002. a määrus nr 14 „Nõuded liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimeste liikumisvõimaluste tagamiseks üldkasutatavates ehitistes“, mis kehtestab nõuded liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimeste liikumisvõimaluste tagamiseks üldkasutatavates ehitistes, et tagada neile ehituslike takistusteta liikumine avalikes kohtades ja üldkasutatavates hoonetes. Määrus kehtib 2002. aastast, projekteerijad järgivad seda. Riikliku järelevalve teostaja on Tehnilise Järelevalve Amet. 2. Eesti kõrgkooliõppejõud ja eksperdid osalesid universaalse disaini põhimõtete levitamise ja rakendamise koolitusel Rootsisis. UD-koolitused omavalitsustele (Tallinnas ja Tartus) on läbi viidud. Juhendmaterjali ettevalmistamine UD-põhimõtete rakendamiseks EL struktuurfondide rakenduskavades (võiks olla üldine põhimõte struktuurfondide puhul). Analüüs ligipääsetavus linnaruumis on läbi viidud	UD alase juhendmaterjali koostamine on kavandatud 2010-2011 (Sisemin).
15	Teha asjaomastele sihtrühmadele kättesaadavaks (sh vajadusel töötada välja) juhendmaterjalid elu-, töö- ja õpikeskkonna terviseohutuse suurendamiseks	Keskonnaministeerium	Eesti keskkonnategevuskava aastateks 2007–2013	Veebi haldamine, arendamine ja uuendamine; keskkonnavalase vahelehe koostamine ja väljaandmine; telesaates „Totaalselt öko“ (projekti pealkiri) partnerina osalemine; keskkonnateo konkursi läbiviimine; keskkonnateemalise lastesaate tellimine; keskkonnateemalise uudisasaate tellimine; keskkonnavalase vahelehe koostamine ja väljaandmine	4 135 000	Vastavaid veebilehte on korraldatud. Telesaates „Totaalselt öko“ (projekti pealkiri) on partnerina osaletud. Keskkonnateo konkurs on läbi viidud. Keskkonnateemaline lastesaade on tellitud. Keskkonnateemaline uudisasaade on tellitud	
		Sotsiaalministeerium	ESF programm „Tervisealike valikuid toetavad meetmed 2008–2009“	Parimate töökoha tervisedenduse alaste praktikate kogumine ja kogumiku koostamine		Kogumik on koostatud, trükitud ja avaldatud www.terviseinfo.ee	

		Sotsiaal- ministeerium	Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030	Tarbijatele koostatakse infovoldik "Fluoriidid joogiveses" ja viiakse läbi uurimistö "Joogivee läbi liigest fluoriidisisaldusest tulenev hambaflooroosi risk Eesti elanikel ja soovitused riski vähendamiseks"	199 850	Tarbijatele infovoldik "Fluoriidid joogiveses", uurimistö "Joogivee liigest fluoriidisisaldusest tulenev hambaflooroosi risk Eesti elanikel ja soovitused riski vähendamiseks" on koostatud. Mõlemad on avalikustatud Terviseameti ja Sotsiaalministeeriumi kodulehel	
		Sotsiaal- ministeerium	Töötervishoiu ja tööohutuse strateegia	Koostatakse teabematerjalid noorte tööohutuse parandamiseks ja töötervishoiuga seotud õppimisvõimalustest Eestis	34 956	Voldikud on koostatud ja jagatud noorte messil "Teeviit", materjalid kättesaadavad ka internetis, neid jagati ka kutsekoolidele REK-i vahendusel. Töötervishoiu ja töökeskkonna teemalised väljaanded "Eesti Töötervishoid" on ilmunud. 2009. a ilmus 4 ajakirja numbrit. Ajakirja esimeses numbris tutvustati riskide hindamise vajalikkust, töökeskkonna ohutegureid ja nende hindamist, riskide maandamist, hea tava näiteid ning ohutu tööelu tarkvara. Teises numbris keskenduti töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele ehituses ning teavituskampaaniale "Ohutu tööelu tarkvara". Kolmandas numbris anti ülevalde alaealistele lubatud ja keelatud töödest. Neljandas numbris tutvustati töötervishoiu ja tööohutuse strateegiat aastateks 2009–2014 ning ohutu tööelu tarkvara	
		Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium	Looduslike ja keskkonnasõbralike materjalide kasutamine	Eluasevaldkonna arengukava 2008–2013 meetme "miljööväärtuslike eluasemepiirkondade väärtustamine" elluviimisel toetatakse nõustamissüsteemi loomist, elanikkonna koolitamist ja teavitamist.		Eluasevaldkonna arengukava 2008–2013 meetme "miljööväärtuslike eluasemepiirkondade väärtustamine" elluviimisel on ühe tegevusena toetatud nõustamissüsteemi loomist, elanikkonna koolitamist ja teavitamist. Eelarveliste vahendite olemasolul jätkatakse 2010. a miljööväärtuslikes eluasemepiirkondade renoveerimise toetamist ja koolituste läbiviimist, samuti täiendatakse kodulehte. Samuti kajastatakse koolitustel turvalise eluasemepiirkonna kujundamise teemasid	

Vald kond	Meede	Vastutaja - allasutus (kaasvastutaja)	Seotud arengukava	Tegevused	Tegevuseks kulunud vahendid	Saavutatud tulemus	Selgitused
SE 4 Tervislik eluviis							
AE4-1	Rahvastiku keheline aktiivsus on suurenenud						
	Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused		
	KuM	23 180 000	19 715 500	85,1%			
	HTM				Eraldi vahendeid planeeritud ei olnud		
1	Tõsta inimeste teadlikkust tervist toetavast liikumisest ja liikumisharrastuse võimalustest ning integreerida liikumisharrastuse (sh õpilaste füüsilise võimekuse arvestamise) teemad õpetajate põhi- ja täiendkoolitusse ning riiklikesse õppekavadesse; tagada asjakohaste materjalide ja koolituste kättesaadavus siht- ja sidusrühmadele	Kultuuri- ministeerium	Liikumisharrastuse strateegiline arengukava 2006–2010	Need on harrastusspordi toetuseks määratud eelarvevahendid, mis jaotati 15 maavalitsuse, 15 maakonna spordiliidu kaudu, toetati erinevaid spordiorganisatsioone ja -ühendusi. Toetati ka erinevate liikumisharrastuse projekte "Liikumisharrastuse strateegilise arengukava" raames s.h 1,5 milj krooni ulatuses. Õppekavadega Kultuuriministeerium (KuM) ei tegele. Ühenduse Sport Kõigile kaudu on korraldatud ka liikumisharrastuse treenerite koolitusi ja antud välja liikumisharrastusalaseid õppematerjale	12 700 000	Igasse maakonda jõudis mõningane toetus harrastusspordi korraldamiseks üle Eesti. Maakonna spordiliidud korraldavad maakondlikke meistrivõistlusi erinevatel aladel, spordipäevi ja matkasid. Igas maakonnas toimiv maakonna spordiliit tegutseb ka maakonna spordiinfokeskuseks, kust inimesed saavad infot ja nõuandeid. Erinevad spordiprojektid on ellu viidud: üleriigiline "Rahvarulli" sari ja rahvatratlõni võistlussari, kampaania "Eestimaa liigub", osavõtule ja liikumisrõõmule orienteeritud spordipäevad jne). Hinnanguliselt toimus üle Eesti üle 200 spordisündmuse selle toetus kaasabil	Toimunud ürituste arv, teadlikkuse tõusu mõõdetakse küsitlusega
2	Tagada kehalist aktiivsust soodustav toetav keskkond (sh tervist edendavad võrgustikud, koolisport, liikumisalane nõustamisteenus ja meditsiiniline teenindamine) ning infrastruktuur	Kultuuriminis- teerium	Liikumisharrastuse strateegiline arengukava 2006–2010	Rajatakse regionaalsed tervisespordikeskused	5 000 000	Regionaalsete spordikeskuste programmi 2006–2010 raames toetatakse igas maakonnas (15) tühe keskuse rajamist. Mitmed maakonnakeskused on valminud/valmivad, liikumisharrastuse tingimused paranevad. Enamikus keskustes saab looduses sportida juba nüüd, kuid väljaarendamine veel jätkub. Näiteks Jõulumäe, Holstre-Polli, Valgehobusemäe keskuse ehitamist on finantseeritud ka EL rahade kaasabil. Programmi kokkuvõtted tehakse 2011. aastal	Paranevad sportimistingimused inimeste kodude läheduses
			Liikumisharrastuse strateegiline arengukava 2006–2010	Sportlaste tervisekontrolli korraldamine koostöös Spordimeditsiini SAGA	1 540 500	Spordimeditsiini SA toimib ja töötab ning saab järjepidevalt teenindada oma patsiente. Kontrolliti 9682 sportlast. 14% uuritud noorsportlastest vajasis täiendavaid uuringuid ja ravi, 6 sportlast sai sportimiskeelu ning 586 noorele anti juhised treeningkoormuse korrigeerimiseks. Peamine patoloogia oli seotud südameveresoonekonnaga (14%). Koormusastma leiti 58 ja tugiliikumissüsteemi patoloogia 259 noorsportlasel. Rauapuudusaneemia avastati 38-l	km rahastab Spordimeditsiini SA tegevust, et nad saaksid koostöös Haigekassaga teostada ka noorsportlaste tervisekontrolli

		Haridus- ja Teadusministeerium	Noorsootöö strateegia aastateks 2006 - 2013	Noorsootöö strateegia aastateks 2006 - 2013 rakendusplaani meede 23 "Noorte- ja projektlaagrites tervistava ja arendava puhkuse teenuse kättesaadavuse laiendamine" ja meetme 11 "Huvitegevust pakkuvate institutsioonide arendamine" tegevus "Noortesporti toetamine"		1. 2009 aastal osales ligi 22 tuhat noort . Nelja aasta jooksul osales laagrites 121 308 noort. 2. Õppurspordi võimalusi toetatakse Eesti Akadeemilise Spordiliidu; Eesti Kutsekoolispordi Liidu ja Eesti Koolispordi liidu kaudu. Igal aastal osaleb vähemalt 30 000 noort. Nelja aasta jooksul oli osalejaid kokku enam kui 120 tuhat.	
3	Seirata ja hinnata regulaarselt rahvastiku liikumisharjumusi, liikumisharjumust määravaid mõjureid ning nende suunatud sekkumisi; täiendada spordistatistika andmebaasi	Sotsiaalministeerium	Südame- ja veresoonkonnahaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	SH meede 20: kooliõpilaste tervisekäitumise uuringu (HBSC) ja täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuringu (TKU) läbiviimise ettevalmistused on tehtud, ankeedid trükitud	124 744	Tehti TKU 2008. a andmete kvaliteedikontroll, vigade parandus, analüüs ja standardtabelite koostamine. Uuringu lõpparuanne on TAI kodulehel. Ilmus trükis uuringuandmete kogumikuna. Algas ettevalmistus TKU 2010 ettevalmistamiseks ja toimus Finbalt raames (Soome, Eesti, Läti, Leedu uuringu juhtkomitee koosolek Tallinnas eelnevate uuringutulemuste publitseerimise ja uue uuringu ettevalmistamise küsimustes. Uuringu tulemusi tutvustati erinevate teemade raames tehtud pressiteadetes. Kooliõpilaste tervisekäitumise uuringute (HBSC) ettevalmistused on tehtud, ankeedid on trükitud	SVH strateegiaga seotud uuringute, statistiliste andmekogude ning registreeritud tegevuste toetamine ja edasiarendamine; valdkonna rakendusliku iseloomuga teadustöö riiklik finantseerimine

AE 4-2 Rahvastiku toitumisharjumused on paranenud

Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused
SoM	2 325 500	1 470 802	63,2%	Vähenenud seoses 2009. aasta keskel toimunud eelarve menetlemistega
PõM	21 596 859	22 126 859	102,5%	Toitumisharjumuste uuringule kulus planeeritud 300 000 asemel 190 000, sest uuring teostati hulgitellimuse osana.
HTM	225 658 300	225 658 300	100,0%	

4	Tõsta inimeste teadlikkust tasakaalustatud ja täisväärtuslikust toitumisest ning integreerida toitumise ja toiduga seotud teemad õpetajate põhi- ja täiendkoolitusse ning riiklikesse õppekavadesse; tagada asjakohaste materjalide ja koolituste kättesaadavus siht- ja sidusrühmadele	Sotsiaalministeerium	Südame- ja veresoonkonnahaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	Toitumisele suunatud üleriigiliste teavituskampaaniate läbiviimine	218 660	Läbi on viidud kampaania "Vali tervis – vali 5 erinevat puu ja köögivilja". Valmisid trükise "Teed oma südamele liiga?" kordustrukk. Toitumine.ee uuendati täielikult nii sisu kui kujunduse poolest (92 151 külastust). Infomaterjal "Noorte toitumis- ja toidusoovitused" on terviseinfo.ee portaalis. Ilmunud on trükis "Laste ja noorte toidusoovitused" (levitatud on 2600 trükist)	Inimeste teadlikkuse suurendamine tasakaalustatud ja täisväärtuslikust toitumisest meedia, paikkondlike projektide, erinevates institutsioonides tehtavate koolituste ning erinevatele sihtgruppidele suunatud infomaterjalide kaudu
		Põllumajandusministeerium	Südame- ja veresoonkonnahaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	Tarbijale mõeldud toiduga seotud teabe levitamine	306 859	Toitu ja toitmist käsitlev eriväljaanne "Tark valik" ilmus ajalehe "Postimees" vahelehelena oktoobris 2009. Väljaannet trükiti eesti keeles 63 000 ja vene keeles 27 000 eks. Väljaanne on kättesaadav PõM kodulehelt.	Toitu ja toitmist käsitlevad artiklid on koostatud ja avaldatud

				Rukkileiva populariseerimiseks õpilastele suunatud õppeprogrammi läbiviimine Eesti Põllumajandusmuuseumis. Põhikooli õpilastele suunatud õppeprogrammi (toit, põllumajandus ja maaelu) läbiviimine Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis. Piima ja piimatoodete ning leiva populariseerimiseks Piimapäeva ja Leivapäeva läbiviimine	1 430 000	Põllumajandusmuuseumi programmi läbis 4773 õpilast (92 koolist) ning Olustvere programmi 2188 õpilast (40 koolist). Piimapäev toimus 06.06.2009, Leivapäev 13.09.2009. Põllumajandusmuuseum 750 000; Olustvere 500 000; Piimapäev 80 000; Leivapäev 100 000	Põllumajandusmuuseumi programmi on läbinud vähemalt 4000 ning Olustvere programmi vähemalt 2000 õpilast aastas. Piimapäev ja Leivapäev on läbi viidud 1 x aastas.
5	Tagada inimeste tervislikke toitumisvalikuid soodustav keskkond ning tasakaalustatud toitumise põhimõtete järgimine institutsionaalses toitlustamises	Sotsiaalministeerium, Tervise Arengu Instituut	Südame- ja veresoonehaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	Koolituste läbiviimine, konkursside korraldamine, toidukäitlejate eneseregulatsioonide ja tervist edendavate töökohtade toitlustusasutuste võrgustiku arendamine	412 731	Toidu ja toitumise teema käsitlemise analüüs koolieelsete lasteasutuste ja algkooli (1.–6. klass) astmes. Toitumise tervislikkust hinnata võimaldav arvutiprogramm – keskmiselt kasutajaid 247 päevas. Lasteasutustes on läbi viidud 5 koolitust toitlustajatele (140 osavõtjat). "Parima koolisöökla" konkurss korraldatud (16 osavõtjat)	Toitumise ja toiduga seotud teemade (sh söögitamine, toidumürgistuste lugemine, reklaamide mõistmine, hügieen) integreerimine õpetajate koolitusse ning riiklikesse õppekavadesse; vastavasisuliste õppe- ja metoodiliste materjalide kättesaadavuse tagamine
		Haridus- ja Teadusministeerium, Põllumajandusministeerium		Koolipiima-, koolipuuvilja- ja Koolilõunaprogrammi jätkamine	225 658 300	Koolipiimaprogramm: Eesti riigi eelarvest 12 miljonit krooni. EL eelarvest 8,2 miljonit krooni. Koolipuuvilja-programmi raames 2009 väljamakseid ei tehtud. Koolipiimaprogrammiga on liitunud 970 kooli. Käivitus koolipuuviljaprogramm, mille raames jagatakse 1.–4. klassi õpilastele värsked puu- ja köögivilju. Koolipuuviljaprogrammiga oli 2009. a lõpuks liitunud ligikaudu 73% sihtrühmast. Koolipuuvilja-programmi raames 2009 väljamakseid ei tehtud. Koolilõunaprogrammi jätkumine üldhariduskoolides ja kutsekoolides 100%. Koolilõuna 225 658 300	
					20 200 000		
		Sotsiaalministeerium	Riiklik vähistrateegia 2007–2015	Tootjate, toitlustajate ja elanikkonna ohutu toidu valmistamise tehnoloogia alane teavitamine	116 724	Konverentsil osales erinevatest ettevõtetest 64 inimest, keda on teavitatud tervisliku lõuna pakkumisest/valmistamisest töökohal. Toimus konverents „Better food at work - the Nordic & Baltic experience“	Meede 3.1. Tervisele ohutute toiduvalikute soodustamine
6	Arendada toitumisalast nõustamisteenust ja tagada selle kättesaadavus riskirühmadele	Sotsiaalministeerium	Südame- ja veresoonehaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	Koolitusprogrammi koostamine ja koolituste läbiviimine toitumise valdkonna teadlikkuse tõstmiseks	0	Tegevusi ei toimunud vahendite puudumise tõttu. Koolitusprogrammi koostamisega alustatakse 2010. aastal	

7	Seirata ja hinnata regulaarselt rahvastiku toitumisharjumusi, ülekaalususe trende (sh antropomeetriliste näitajate seiramine) ja nende suunatud sekkumisi ning teha	Sotsiaalministeerium, Tervise Arengu Instituut	Südame- ja veresoonehaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	HBSC uuringu ja täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuringu läbiviimine	86 080	2009. aastal ilmus trükisena õpilaste 2005/2006. õppeaasta uuringu raport, tulemused on avaldatud www.tai.ee (uuringud) ning alustati ettevalmistusi 2009/2010. õppeaasta uuringu läbiviimiseks. Uuring toimub 2010	Südame- ja veresoonehaiguste ennetamise strateegia 2005–2020
---	---	--	--	--	--------	---	--

	toitumisalast riski-kasulikkuse hindamise analüüsi (toitumine, toidu ohutus jne)			SVH 20 toidu ja toitumise andmekogu edasiarendamine, selle erinevate moodulite haldamine, sh tervislikkust hinnata võimaldava toitumisalase arvutiprogrammi täiendamine, haldamine ja administreerimine	597 945	Andmekogu, sh toidu koostise andmebaasi, toitumise analüüsi programmi ja uuringute andmebaasi kasutuslood ja funktsionaalsused on realiseeritud vastavalt andmekogu arenduse spetsifikatsioonile. Memorandum on sõlmitud. Valminud on toidu koostise andmebaasi standardtegevusprotokollid, sh andmebaasi teoreetilisi aluseid, uuendamise ja arendamise plaani hõlmav juhend ja andmebaasi administraatori tööjuhend. Toidu koostise andmebaasis on uuendatud 200 toiduaine koostise andmed. Toidu koostise andmebaasi uuendatud toiduainete andmed on tõlgitud inglise keelde. Uuringute andmebaasi on lisatud kolme Eestis teostatud rahvastikupõhise uuringu toitumisalased andmetabelid: RTU 1997, ETeU 2006, TKU 1990–2008. Sekkumistegevuste andmebaasi spetsifikatsiooni on täiendatud heade praktikate andmebaasi nõuetega, uuendatud infosüsteem on realiseeritud	
		Põllumajandusministeerium	Südame- ja veresoonehaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	Toitumise faktilise uuringu läbiviimine. Iga-aastase uuringu "Elanike toitumisharjumused ja toidukaupade ostueelistused" läbiviimine.	190 000	Uuringu "Elanike toitumisharjumused ja toidukaupade ostueelistused" on läbi viidud.	Toitumisuuringu tegevused planeeritud alates 2010. Toitumisharjumuste uuringu viib läbi PõM tellimisel Eesti Konjunktuuriinstituut. Lepingus sisaldub ka muude uuringute läbiviimine, mistõttu konkreetsele uuringule kuluv summa on hulgitellimuse osana väiksem, kui see oleks üksikuna tellides (esialgu planeeriti uuringuks 300 000).

AE4-3 Rahvastiku riskikäitumine on vähenenud

Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused
SoM	58 427 385	54 587 839	93,43%	Kulud vähenenud seoses 2009. aasta sees toimunud eelarve
HTM				Õppekava arendus on REKKi eelarves, täpselt ei ole sätestatud, kui
JuM	5 550 000,00	8 990 000,00	161,98%	
MKM		7 362 000		

8	Tõsta inimeste teadlikkust riskikäitumisest ning integreerida riskikäitumisega seotud teemad õpetajate põhi- ja täiendkoolitusse ning riiklikesse õppekavadesse; õpetajate ohuolukorras käitumise	Sotsiaalmisteerium	Riiklik vähistrateegia 2007–2015	Üleriigiliste iga-aastaste vähiriskide vähendamise teavituskampaaniate korraldamine. Elanike teadlikkuse tõstmine kantserogeenidest (sh radoon ja ultraviolettkiirgus)	127 000	Toodetud on teavitusklipp nahavähist, mida näidati vähinädala jooksul teles 30 korda. Anti välja teabelehti, ilmusid artiklid, toimusid esinemised meediavahendites, teabepäevad jms üritused. Toodeti 87 000 infovoldikut nahavähi ohtudest	
---	---	--------------------	----------------------------------	--	---------	--	--

<p>opetada etnoskusi üldharidus- ja kutsekoolides ning laiendatult riskivalt käituvate ja enimhaavatavate noorte hulgas; tagada asjakohaste materjalide ja koolituste kättesaadavus siht- ja sidusrühmadele (sh noortelt noortele koolitused); arendada koostöös partneritega vaba aja veetmise võimalusi</p>		<p>Südame- ja veresoonekonnahaiguste ennetamise strateegia 2005–2020</p>	<p>Tubakaseaduses sätestatud kohustustest ja õigustest infomaterjalide koostamine ja levitamine</p>	<p>12 000</p>	<p>Kordustrükk "Tubakaseadust tasub teada" infolehest. Teostatud tegevuse 10.2 vahenditest</p>	<p>Inimeste teadlikkuse suurendamine tubaka tarbimise ja tubakasuitsuses keskkonnas viibimise riskidest ning tubakaseaduses sätestatud kohustustest meedia, paikkondlike projektide, erinevates institutsioonides tehtavate koolituste ning erinevatele sihtgruppidele suunatud infomaterjalide kaudu</p>
		<p>"Suitsuprii klassi" võistluse korraldamine ja hindamine üldhariduskoolides. Tubaka tarbimise ennetamisele suunatud teabe- ja õppematerjalide koostamine, neid tutvustustavad koolitused</p>	<p>205 908</p>	<p>Osavõtnud klassid/õpilased 570/10606. Võistlusest osavõtvate koolide arv 173. Viidi läbi 2 teabepäeva teemal "Võimalusi tubakatarbimise ennetustööks koolis", kus osales 37 pedagoogi. Kokku viidi 2009. aastal läbi 4389 nõustamist ja jagati 6362 teavikut</p>	<p>Suitsetamisest loobumise motivatsioonistrateegia rakendamine organisatsioonide arengustrateegiates, rahvusvaheliste kampaaniate korraldamine ning erinevates koostööprojektides osalemine</p>	
		<p>Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2008–2009</p>	<p>Avalikkust teavitati meedia ja teabepäevade kaudu insuldissümptomitest ja ennetusvõimalustest. Toimus 3 teabepäeva avalikkusele ja 2 terviseedendajatele. Trükiti 55 000 eestikeelset ja 15 000 venekeelset infoteavikut ja 1000 plakatit</p>		<p>Teadlikkuse insuldissümptomitest ühiskonnas on kasvanud. Paranenud on trombolüüsravi kättesaadavus, mis tagab suurema arvu patsientide paranemise, vähendab invaliidistumist ja surma</p>	
		<p>Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2008–2009</p>	<p>Alkoholi ja tubaka tarbimise reklaami vähendamisele suunatud tegevused. Läbi on viidud vastureklaamikampaania "Palju sina jood?"</p>	<p>-</p>	<p>Kampaania "Palju sina jood?" läbiviimine. Loodud www.alkoinfo.ee. Külastusi oli 2009. aasta jooksul 153 043. Kampaania välireklaame märkas 53% ja telereklaame 40%. Kampaania aktiivsel perioodil (9.11–13.12) oli 153 043 külastust, neist 117 894 unikaalsed. Väga madal <i>bounce rate</i> – 27%. Pikk lehel veedetud aeg – 4,4 minutit. Aktiivne interaktiivsete lahenduste kasutus. 52% kasutas kalkulaatorit (nendest 10% jälgib registreeritud kasutajana oma tarbimist pikema aja jooksul), 27% inimestest kasutasid testi. 60% ütlesid, et testi/kalkulaatori tulemus kattus enda arvamusega. 20% 20–29-aastastest inimestest tunnistas, et nad tarbivad rohkem kui arvasid (omnibuss-uuring). Koostatud on igaaastane tubakatoodete koostisainete, tõrva- ja nikotiinisalduse aruanne EU komisjonile, mis on kättesaadav Sotsiaalministeeriumi veebilehel</p>	

Haridus- ja Teadusministeerium		Inimeseõpetuse ainekavadesse kooliastmeti suisetamise ennetamise integreerimine. Õpetajatele infopäevade korraldamine uute õppekavade tutvustamiseks		Ainekavad on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 28.01.2010. a määrusega nr 14. See võimaldab kõiki inimeseõpetuse keskseid teemasid nagu tervis, toitumisõpetus, turvalisus, riskikäitumine ja selle ennetamine uuesti käsitleda eakohasel viisil igal kooliastmel, toetudes õpilase varem omandatud teadmiste ja oskuste	Õppekava arendus on REKKi eelarves, täpselt ei ole sätestatud, kui palju sellest kulub SVH ennetustege vuste isseviimisele. Õppekava rakendamine algab 2011.a septembris
Sotsiaalministeerium	Riiklik HIVi ja AIDSi strateegia aastateks 2006–2015	Koolitatakse spetsialiste ja õpilasi, töötatakse välja või vajadusel kaasajastatakse internetiportaale ja infomaterjale, mida jagatakse sihtrühmas. Viiakse läbi meediakampaaniad ja üritusi	-	Koolitati 18 riigikoolide ja lastekodude õpilast. Töötati välja 1 uus koolitusmaterjal. Korraldati 1 noorte projektikonkurss. Jagati 7700 erinevat infomaterjali, 90 000 kondoomi ja töös on 2 infoportaali, mida uuendati. Osutati ravikindlustamata noortele seksuaal- ja reproduktiivnõustamise teenust 1131 juhul 17 noorte nõustamiskabinetis üle Eesti. Viidi läbi üks meediakampaania	
Sotsiaalministeerium	Narkomaania ennetamise riiklik strateegia aastani 2012	Välja on töötatud ka kaasajastatud käsiraamatud. Narkomaaniaalaste teadmiste edasiandmine, tuginedes uutele käsiraamatutele. Koolitatud õpetajate ja kasvatajate arv NERS rida 33 ja 34	538 672	Alustati noorsootöötajatele juhendmaterjali väljatöötamist uimastienetuse ja seksuaalkasvatuse alase töö korraldamiseks. Juhendmaterjal valmib 2010. a IV kvartalis. Vene- ja eestikeelsed koolitused „Uimastienetus hariduslike erivajadustega õpilaste puhul: sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetuse õpetajaraamatu koolitus“. Kokku toimus 3 koolitust, millest võttis osa 58 inimest	
Sotsiaalministeerium	Eesti lõimumiskava 2008–2013	Sotsiaalhoolekandeteenuste sihipärasemaks osutamiseks loodi sotsiaalteenuste andmeregister (STAR). Register võimaldab saada tervikliku ülevaate osutatavate hoolekandeteenuste mahust ja hinnata paremini elanike vajadusi (sh kodakondsust ja emakeelt arvestades)	2 161 760	2009. aastal valmis andmeregistri STAR I versioon, toimusid lõppkasutajate koolitused süsteemi rakendamiseks mahuga 1309 inimest	Siin on kajastatud Eesti lõimumiskava 2008–2013 valdkonna 2 "Sotsiaalne ja majanduslik lõimumine" vahendid
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Eesti rahvuslik liiklusohutusprogramm 2003–2015	Koolieelsete lasteasutuste õpetajate ja klassiõpetajate õpetajakoolituse õppekavade täiendamine liiklusohutuse temaatikaga, täiendkoolituse süsteemi loomine	-	Kõrgkoolide lasteaiapäetajate ja klassiõpetajate õpetajakoolituse õppekavadesse on lisatud liiklusohutusala temaatika	Liiklusohutusprogrammi elluviimise peamine mõjuindikaator on liikluses hukkunute arv, mida võib kasutada kõigi tegevuste puhul. Programm näeb ette, et 2013. aastal ei ole liikluses hukkunute arv suurem kui 108
		Liiklusohutusalase teematika kajastamine koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas ning põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas	-	2009. a detsembris valmisid põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade eelnõud ning mõlemas õppekavas on läbiv teema „Tervis ja ohutus“	

Liiklusohutusosalase õppematerjalide väljatöötamine, tasuta jaotamine lasteaiaõpetajatele	160 000	2009. a koostati HTMi vahenditest käsiraamat õpetajatele, kus antakse metoodilisi soovitusi läbivate teemade, sh liiklusohutuse temaatika käsitlemiseks erinevate õppeainete tundides. MA vahenditest valmistati audiovisuaalne õppeprogramm "Lasterühmaga liikumine tänaval". Lasteaedade tellimisel jaotamiseks tiražeeriti õppematerjalide materjale "Liiklusmängud ja tegevused", DVD "Laste liikluskäitumine"	
Liiklusohutusosalase õppematerjalide väljatöötamine, tasuta jaotamine klassiõpetajatele	100 000	2009. aastal alustas HTM nii põhikooli kui ka gümnaasiumi õppekava rakendamist toetavate juhendmaterjalide koostamist, kus antakse soovitusi, kuidas loimida läbivaid teemasid, sh liiklusohutusega seotud temaatikat õppeprotsessi. Maanteeameti (MA) liiklusohutuse osakond jaotab metoodilised õppematerjalid lasteasutuste tellimuste alusel, samuti koolitustel, teabepäevadel, seminaridel, messidel	
Õppematerjalide väljatöötamine, tasuta jaotamine liiklusohutusosalase klassivälise ning huvialatöö korraldamiseks põhikoolis ja gümnaasiumiastmes	230 000	MA eelarvest on rahastatud liiklusohutusosalase klassivälise ning huviala ringitööks vajalike õppematerjalide väljatöötamine ning jaotamine koolidele (õppematerjalid jalgratturite koolitamiseks)	
Põhikooli 2. ja 3. kooliastme õpilastele liiklusohutusosalase ülesannete kogumiku koostamine, tasuta jaotamine	20 000	Koostöös REKK-ga valmis lisaõppematerjal loodusainete õpetajatele "Liiklus ja füüsika". Valmis ülesannete kogumik põhikooli 2. ja 3. kooliastme õpilastele "Liiklusest nii ja teisiti"	
Liiklusõpetusmaterjalide valmistamine ja tasuta jaotamine lasteaialaste ja üldhariduskoolide õpilaste õpetamiseks	900 000	2009. aastal väljastati Maanteeameti laost õppematerjale 251 lasteasutusele, neist 87 lasteaiale	
Teabepäevade korraldamine liiklusohutusosalase õppe läbiviimisest õppeasutustes	40 000	Teabepäevad toimusid Ida- ja Lääne-Virumaa, Järvamaa, Võrumaa, Tartumaa, Valgamaa, Põlvamaa, Jõgevamaa ja Harjumaa füüsikaõpetajatele ning huvijuhtidele	
Pimedas liiklemise ohutuse koolitus maakoolide lastele	260 000	Maapiirkondade õpilastele viiakse oktoobrist veebruarini läbi praktilisi koolitusi, 5–7 komponendist koosneva õpetusega nn musta nuku katset pimedal ajal teel liikumisest ja helkuri kasutamise vajalikkusest. Liiklusohutuskampaania „Ära unusta helkurit, Sind on raske unustada“	
Kampaaniate läbiviimine turvavöö ja lapse turvavarustuse kasutamise suurendamiseks	1 770 000	Liiklusohutuskampaania turvavöö kasutamise suurendamiseks "Ära tapa oma sõpra. Kinnita tagaistmel turvavöö!"	

		Kampaaniate läbiviimine joobes sõiduki juhtimise arvu vähendamiseks	1 193 000	Teavituskampaania "Avariivaba öö Euroopas". Eesti üritus on osa samal ajal toimuvast üle-euroopalisest aktsioonist, mida korraldab noorte liiklusohutuse aktivistide organisatsioon RYD (Responsible Young Drivers) ja millega tuletatakse noortele ja laiemale avalikkusele meelde, et alkohol ja autojuhtimine ei sobi kokku. Kampaania "Sõida kaine peaga!" □	
		Kampaaniate läbiviimine ülekaigurajal jalakäijale tee andmise suurendamiseks (ohutu sõidukiiruse valikuks ning piirkiirusest kinnipidamiseks) asulas	770 000	Liiklusohutuskampaania sõidutee ületamise ohutuse suurendamiseks, piirkiirusest kinnipidamiseks ja ohutu sõidukiiruse valikuks asulas. Liiklusohutuskampaania on ajastatud kooliaasta algusele ja keskendub jalakäijaliikluse ohutusele asulas. „Lapsed on linnas tagasi!“	
		Kampaaniate läbiviimine jalakäijahelkuri kasutamise suurendamiseks	1 573 000	Viidi läbi kampaania "Pane need, kellest hoolid, pimedal ajal särada!"	
		Kampaaniate läbiviimine jalgratturikiivri kasutamise suurendamiseks ja muude vajalike kampaaniate korraldamine	1 156 000	Planeeritud kampaaniad on läbi viidud	
		Kampaaniate läbiviimine raudteeohutusalase teadlikkuse tõstmiseks	–	Kampaaniaid ei toimunud eelarve vähendamise tõttu	

		Justiits- ministeerium	Alaealiste kuritegevuse vähendamise arengukava aastateks 2007–2009	Meede 1-3: kuriteoennetusele suunatud algatuste toetamine, alaealiste kuriteoennetusala teavitamine, elanikkonna hoiakute mõjutamine (2009.a kavandatud kulud 5,55 miljonit)	8 990 000	<p>Meetmete 1–3 elluviimiseks kulus 2009. a peale tegevuskulude ligi 8,99 miljonit krooni. JuM seoses riigieelarve kärbetega 2009. a projektikonkurssi ei korraldanud, samas analüüsi seni projektikonkurssi tulemuslikkust, milles leiti, et projekte ja koostööd MTÜdega võib hinnata heaks. Analüüsi tulemusena on kavas järgnevatel aastatel projektide toetamiseks projektikonkurssi põhimõtteid muuta, nt korraldada konkursid konkreetsete teenuste osutamiseks, lõpetada tegevus- ja projektitoetuste eristamine, siduda rahaeraldised üksnes kriminaalpoliitiliste prioriteetidega.</p> <p>Politsei amet viis 2009. a läbi noorsoopolitsei tegevust, sh ennetustegevust käsitletud uuringu, milles kaardistati noorsoopolitseinike arvamused efektiivsete projektide kohta, peamised probleemid süüteoennetuse läbiviimisel, alaealistega töötamisel ning koostöös teiste partneritega.</p> <p>2009. a jätkas SoM HMN vahendite kaudu mitmete laste ja perega seotud projektide toetamist ning HTM on toetanud ennetusprojekte nii HMNi vahendusel kui andnud toetust ka alaealiste komisjonidele ennetusprojektide läbiviimiseks.</p> <p>Spetsialistide pädevuse suurendamiseks andis 2009. a 2009. a valmisid uuendatud põhikooli ja gümnaasiumi 2008.–2009. aastal viis Tallinn Ülikool läbi õpilaste k</p>	Alaealiste kuritegevuse vähendamise arengukava lõppes 2009. aastal, uueks perioodiks on välja töötatud "Vägivalla vähendamise arengukava 2010–2014", mille Vabariigi Valitsus kiitis heaks 01.04.2010. a istungil korraldusega nr 117
9	Kehtestada rangemad piirangud sõltuvust tekitavate ainete reklaamile ja tooteedendusele ning viia ellu sotsiaalse turunduse ja vastureklaami meetmeid	Sotsiaalministeerium		Reklaamiseaduse uue redaktsiooni rakendamine. Kampaania "Palju sina jood?". Vt meede 8		<p>2008. a 1. novembril jõustus reklaamiseaduse uus redaktsioon, mis kehtestas alkoholireklaamile täiendavaid piiranguid: alkoholireklaam on elektroonilises meedias keelatud ajavahemikul 9–21.00, keelatud on mitmed müügiedendusvõtted nagu alkoholi tasuta kaasaandmine kauba või teenuse müügil, alkoholireklaamidele tuleb lisada hoiatus: Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada Teie tervist! 2009. a teostati järelevalvet ning seirati uue seaduse mõjusid. Rohkem tegevusi ei toimunud inimressursi puudumise tõttu. 1. juulil 2009 rakendus koguseline piirang eraisikutele väljastpoolt EÜ-d maksuvabalt sissetoodavatele sigarettidele (200 asemel 40 sigaretti). Koostatud igaaastane Eesti turul olevate tubakatoodete koostisosade aruanne EL Komisjonile ning sigarettide tõrva- ja nikotiinisalduse aruanne, mis on kättesaadav Sotsiaalministeeriumi veebilehel</p>	

10	Tõhustada järelevalvet sõltuvusainete käitlemist ja tarvitamist reguleerivate seaduste täitmise üle ning rakendada vältimatuid ja tõhusaid sanktsioone seaduste rikkujate suhtes	Sotsiaalministeerium (PPA, MT)	Sotsiaalministeerium	Reklaamiseaduse mõju seire ja järelevalve. Kampania "Palju sina jood?". Vt meede 8	0	1) 2008. a tõsteti aktsiisi kahel korral, 10 ja 20 protsenti (2007. aasta tasemega võrreldes tõusis aktsiis kokku 33%). Sellega seoses suurenes vajadus teostada järelevalvet, et tõkestada salaalkoholi levikut ning aktsiisipettusi. Aktsiisitõus avaldas mõju alkoholitarbimisele, kuid 2009. a tulemusi mõjutas ka 2010. a jaanuari planeeritud aktsiisitõus, millest tingitud etteostud suurendasid 2009. a tarbimisnumbreid kunstlikult; 2) Sotsiaalministri 18. mai 2005 määrusesse nr 73 „Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete meditsiinilisel ja teaduslikul eesmärgil käitlemise ning sellealase arvestuse ja aruandluse tingimused ja kord ning narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirjad” täiendati uute sünteetiliste kannabinooididega ja selle homoloogidega, mis tuvastati peamiselt Spice-nimelistes toodetes. Samuti lisati nimekirja uue narkootilise ainega 4-metüülmetkatinoon ehk mefedroon. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete konfiskeerimiste arv on küll kasvanud, kuid ainete kogused on jäänud väiksemaks ca 20%. Kui 2008. aastal avastati kokku 75387,36 g, siis 2009. aastal avastati kokku 59600,04	Korraldatud on 4 teabepäeva ja toodetud 10 000 infovoldikut
11	Tagada erinevatele sihtrühmadele ulatuslike ja kvaliteetsete kahju vähendamise teenuste (sh nõustamine, asendusravi), süstimisvarustuse ja kondoomide kättesaadavus	Sotsiaalministeerium	Riiklik HIVi ja AIDSi strateegia aastateks 2006–2015	Jagatakse süstimisvarustust, kondoomide ja infomaterjale ning nõustatakse süstlavahetuspunktide külastajaid. Teostakse metadoonasendusravi ning sellega kaasnevat nõustamist	23 988 384	Tegutses 36 süstlavahetuspunkti, kus jagati 2 277 509 süstalt, 699 171 kondoomi, 110 077 infovoldikut. Esmakülastajaid oli 3393 ning kliendikoodiga korduvkülastajaid 7565. Üldse kokku oli külastusi 179 226. Asendusravi sai 966 isikut	Töö toimus plaanipäraselt vastavalt lepingutele. Võrreldes 2008. aastaga on 2009. aastal kasvanud süstlavahetuspunkti külastuste arv 5%, korduvkülastajate arv 32% ja jagatud süstalde arv 12%. Süstlaid on tagasi toodud 24% rohkem võrreldes 2008. aastaga
			Narkomaania ennetamise riiklik strateegia aastani 2012	Teenuste pakkumisse kaasatud koolitatud omasugused, nõustamist (surmade ja üledooside ennetamine) saanud kliendid (sh uimastitarvitajate lähedased)	–	Tegevused planeeritud alates 2011. a. NERS kahjude vähendamise osa. Koolitusmaterjalide ettevalmistamine	NERS kahjude vähendamise tegevused planeeritud alates 2011.a

12	Teha riskiva seksuaalkäitumise ja HIV-ennetust erinevates sihtrühmades, jagades informatsiooni, kujundades hoiakuid ja oskusi, korraldades koolitusi ning tagades testimise ja kaitsevahendite kättesaadavus	Sotsiaal-ministeerium	Riiklik HIVi ja AIDSi strateegia aastateks 2006–2015	Töötatakse välja või kaasajastatakse infomaterjale ning koolitatakse ja superviseeritakse valdkonnas töötavaid spetsialiste. Keskustes jagatakse kondoomi ja infomaterjale ning soovi korral pakutakse nõustamist		Osutati ravikindlustamata noortele seksuaal- ja reproduktiivnõustamise teenust 1131 juul 17 noorte nõustamiskabinetis üle Eesti. Tegutseb 36 süstlavahetuspunkti, kus jagati 2 277 509 süstalt, 699 171 kondoomi, 110 077 infovoldikut. Esmaskülastajaid oli 3393 ning kliendikoodiga kordvükülastajaid 7565. Üldse kokku oli külastusi 179 226. Asendusravi sai 966 isikut	
13	Tagada abivajajatele kvaliteetse sõltuvusalase nõustamise, sõltuvusravi ja rehabilitatsiooniteenuste kättesaadavus	Sotsiaal-ministeerium	Südame- ja veresoonehaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	Suitsetamisest loobumise nõustajate (SLN) koolituste ja infopäevade läbiviimine	386	Toimus 3 teabepäeva. Osavõtjaid oli 119	Kõikidele abivajajatele nõustamis- ja sõltuvusraviteenuste kättesaadavuse tagamine, edastades sidusrühmadele (sh haridustöötajad, tööandjad, lastevanemad) suuniseid (tubakasõltuvuse ennetamine ja tuvastamine, toimumisstrateegiad erinevatel juhtudel) ning arendades suitsetamisest loobumise nõustamissüsteemi
				Suitsetamisest loobumise nõustamisteenus edasiarendamine: nõustamissüsteemi loomine ja arendamine rasedatele ning noortele. Teostatud on 1 kaitsevää tubakalevimuse uuring	718 174	SLN kabinettides on nõustatud 4389 inimest. Teabematerjale jaotatud 6362. Suitsetamisest loobumise nõustamisteenus tulemuslikkus: alustas loobumist 1110 (70,7%), 2 kuud ei suitseta 471 (42,4%), 6 kuud ei suitseta 284 (25,6%), 12 kuud ei suitseta 151 (13,6%). Anti välja infobuklett "Suitsetamine raseduse ajal... tõsised faktid" (17 000 eesti- ja 4000 venekeelset) jaotuskavaga perearstidele, ämmaemandatele, SL nõustajatele, tervishoiuasutustele jt. Tagatud on tubakast loobumise nõustamise kättesaadavus kaitsevääs	
			Nõustamisvõimaluste tutvustamine tubakatoodete müügikohtades, apteekides ja avalikes suitsetamisruumides ning suitsetamisaladel. Toimused SLN/TEH ühised infopäevad. 17. HPH konverentsil Kreekas osales Eesti TEH-võrgustikust 28 tervishoiutöötajat	-	Loengud on peetud Tallinnas ja Tartus apteekritele, tervishoiutöötajatele hooldusravikliinikus, pedagoogidele, vanglatöötajatele, kaitseväälastele, noortele koos Politseiametiga, noortele kesklinna tervisepäeval, teeviida messil, samuti võistluse "Suitsuprii klass" raames		
		Sotsiaal-ministeerium	Riiklik vähistrateegia aastateks 2007–2015	Tubakast loobumise nõustamise laiendamine telefonisüsteemi kaudu koostöös üleriigilise perearstide nõuandetelefoniga 1770 ja 126. Nõustamissüsteemi arendamine rasedatele tubaka tarbimisest loobumiseks, samuti nõustamise kättesaadavus kaitsevääs ja noortele		Viiakse ellu SVH raames	Tubakatoodete tarbimise vähendamine

			Noorte nõustamissüsteemi arendamine tubaka tarbimisest loobumiseks. Suitsetamise levimuse uuring Eesti Kaitseväes	18 647	Uuringus osalesid noorsõdurid, kes alustasid sõjaväeteenistust 2008 ja lõpetasid 2009. Ankeetid täideti kaitseväeteenistuse alguses ja lõpus. Tulemused on TAI kodulehel, tervisedenduse konverentsil tehti uuringuteemaline ettekanne. Üldsust on teavitatud pressiteadete/uudiste kaudu ja avalikel üritustel. 27.11.2009. viidi läbi teabepäev kaitseväe esindajatele Kuperjanovi pataljonis	RVS meede 1.6
	Sotsiaal-ministeerium	Narkomaania ennetamise riiklik strateegia aastani 2012	Uimastisõltlastele ravi- ja rehabilitatsiooniteenuste korraldamine	13 029 245	20 opioidagonistidel põhinevat ambulatoorset võõrutusravi kohta (teenust pakuti kuni 15.05.2009 seoses eelarve vähendustega). Kompenseeriti lepingu alusel SA Tallinna Lastehaigla sõltuvushäiretega laste ja noorukite üksuses psühholoogilise, õppe- ja kasvatustöö läbiviimisega seotud kulud, mis jäävad välja Eesti Haigekassa hinnakirjas vastava teenuse maksumusest. 13.03.2009 toimus koostöö noortega töötavatele spetsialistidele "Autoagressiooni ravi", 117 osalejat. Metadoon-asendusravi klientide lastele suunatud juhtumikorralduse projekti toetamine. 3 keskuses sai aasta jooksul rehabilitatsiooniteenust 70 täisealist klienti. Kaksikdiagnoosiga sõltlaste päevakeskuses oli kokku 1025 külastust. Rehabilitatsiooniteenust sai aasta jooksul 45 alaealist. Tugirühmades osales 89 inimest	Tegevusi rahastatakse nii NERS kui ka ESF vahenditest
14	Arendada haavatavate rühmade tugivõrgustikke ning suurendada riskikäitumise ennetuse, sõltuvusravi ja rehabilitatsiooni valdkonnas	Sotsiaal-ministeerium	Riiklik HIVi ja AIDSi strateegia aastateks 2006–2015	Täiendkoolitatakse, koolitatakse ja superviseeritakse valdkonnas töötavaid spetsialiste	–	Spetsialistide koolitusi ei toimunud, kuna selleks ei jätkunud vahendeid

rehabilitatsioonivaldkonnas tegutsevate pädevate inimeste hulka, koolitades ja täiendkoolitades spetsialiste		Narkomaania ennetamise riiklik strateegia aastani 2012	Koolitused uimastisõltlastele ravi- ja rehabilitatsiooniteenuste korraldajatele	212 921	20 opioidagonistidel põhinevat ambulatoorset võõrutusravi kohta (teenust pakuti kuni 15.05.2009 seoses eelarve vähendustega). Kompenseeriti lepingu alusel SA Tallinna Lastehaigla sõltuvushäiretega laste ja noorukite üksuses psühholoogilise, õppe- ja kasvatustöö läbiviimisega seotud kulud, mis jäävad välja Eesti Haigekassa hinnakirjas vastava teenuse maksumusest. 13.03.2009 toimus koolitus noortega töötavatele spetsialistidele "Autoagressiooni ravi", 117 osalejat. Metadoon-asendusravi klientide lastele suunatud juhtumikorralduse projekti toetamine. 3 keskuses sai aasta jooksul rehabilitatsiooniteenust 70 täisealist klienti. Kaksikdiagnoosiga sõltlaste päevakeskuses oli kokku 1025 külastust. Rehabilitatsiooniteenust sai aasta jooksul 45 alaealist. Tugirühmades osales 89 inimest	
		Südame- ja veresoonehaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	Perearstidele suunatud koolituse läbiviimine SVH ennetuse, nõustamise ja haiguse ägeda perioodi käsitlemise teemadel		Eelarve vähenduse tõttu tegevust läbi ei viidud	SH AE4-M15
			Pereõdedele suunatud koolituse läbiviimine toitumis- ja liikumisaktiivsuse-, suitsetamisest loobumise ja infoallikate kasutamise õpetust käsitlevatel teemadel	–	Eelarve vähenduse tõttu tegevust läbi ei viidud	
			Perearstidele/õdedele patsientide nõustamiseks südamehaiguste ennetamise alaste patsienditrukiste valmistamine	463 740	Välja antud trükised „Õnnelik süda. Kuidas vältida haigestumist südame-veresoonehaigustesse?“ ja „Tervise päevik kõrgvererõhktõvega patsiendile“, 150 000 eks	
			Toetuse andmine õppematerjalide koostamiseks eriarstidele kõrge riskiga isikute diagnoosimiseks ja raviks	–	Ressursside vähesuse tõttu tegevust ei planeeritud	

Sotsiaal- ministeerium	Südame- ja veresoonehaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	Maakondlike tervisetubade tegevuste toetamine	2 984 508	Toetati 18 tervisetuba. Kõikides maakondades leidsid aset südamenädala ja suitsuprii klassi üritused. Enamikus maakondades on toimunud ka tervisenõukogude kohtumised. Insuldi äratundmisele suunatud kampaania käigus korraldati 2 insulditeemalist teabepäeva (02.04. Tallinnas ja 03.04. Tartus). Tervisetuba (TT) – maakondlik tervise edendamise ja arendamise keskus, kus töötab vähemalt üks maavalitsuse (koosseisu kuuluv) spetsialist. MV tagab TT-le tegevuseks vajalike ruumide kasutamise võimaluse. TT eesmärk: korraldab riikliku poliitika elluviimist ning riiklike tervisestrateegiate ja -programmide tegevusi maakonnas TNi juhtimisel □	Paikkondliku suutlikkuse tagamine maakondade tervisenõukogude ning paikkondliku tervisedendustegevuse supervisiooni, tervisetubade tegevuste toetamise ja tervist edendavate võrgustike arendamise kaudu
		Tervist edendavate haiglate (TEH) võrgustiku tegevuse toetamine	160 905	TEH võrgustikus on 24 haiglat. SLN/ TEH infopäevad on ühised. Tervise edendamise (TE) rakendamine haiglates: enesehindamiste tulemused TEH võrgustikus 2009. TE haiglate personali suitsetamislevimuse uuring 2009, tulemused TAI veebilehel: www.tai.ee. Toimus TEH V suvekool "Tervisriskid: alkohol, ülekaal, füüsiline inaktiivsus. Ohutegurite vähendamine ja eluviisi muutmine". Osa võttis 67 TE haiglate esindajat	
		Üleriigilise südamenädala, südamepäeva, tubakavaba päeva ja liikumispäeva korraldamine	85 000	Südamepäeva tähelepanu keskmes oli vereringeelundite haiguste ennetamine. Teemakohased artiklid ilmusid 8 üleriigilises väljaandes, lisaks 16 maakonnalehes. Erinevates meediakanalites räägiti südamehaiguste ja insuldi ennetamise kohta. Südamenädala banner oli veebilehel terviseinfo.ee ja edastatud tervist	
Sotsiaal- ministeerium	Riiklik vähistrateegia aastateks 2007–2015	Vähtõve varane avastamine skriinimise teel	2 300 427	Skriiningule kutsutavate iga-aastane valimi moodustamine, kutsete ja vastuste saatmine (emakakaela, rinnavähi skriining). Skriininguuringute teostamine. Personali koolitus ja kvaliteedi kontroll. Skriininguuringute juhtimine ja kvaliteedikontroll. Sõeluuringutega saadeti välja kokku 38 812 kutset (emakakaela skriining) 60 148 kutset (rinnavähi skriining). Varases staadiumis avastatud rinnavähi osakaal on suurenenud 80%. Vähieelne seisund avastati 5,8% ja vähk 40 juhul	RVS meede 6.1. Emakakaela- ja rinnavähi ja teiste ennetatavate vähkivormide varane avastamine skriinimise teel
Sotsiaal- ministeerium		Ravikorralduse süstemaatiline läbivaatus ja ettepanekute tegemine	121 033	Vähiravi kvaliteedikriteeriumite alusdokument on koostatud aastani 2013. Alusdokumendis on kirjeldatud nõudeid riigi tasandil, vähiravikeskuste tasandil, spetsialistidele, teistele raviasutustele. Välja on toodud heale kliinilisele tavale lubatud ooteajad raviprotseduuridele	

		<p>Ühtsete kriteeriumide formuleerimine ning akrediteerimis- ja auditeerimissüsteemi loomine vastavalt UEMS/ESSO/ESGO kriteeriumidele kasvajate kirurgilise raviga tegelevatele eriarstidele ja kirurgilistele osakondadele, kus toimub õppe- ja ravitöö kirurgilises onkoloogias. Kirurgiliste erialade eriarstide onkoloogiaalane ettevalmistus, Euroopa (UEMS, ESSO, ESGO) põhimõtetest lähtuva ja tunnustatud <i>curriculum</i> 'i koostamine kasvajate kirurgilisele ravile spetsialiseeruda soovivatele eriarstidele</p>	<p>100 000</p>	<p>Üks kiiritusravispetsialistide koolitus on läbi viidud. Kaasajastatud õppeprogramm ja läbiviidud koolitus ja praktiline õppus 23–25.04 24 tunni ulatuses</p>	<p>Eelarve vähenduse tõttu lükati juhiste tegemine 2010. aastasse</p>
		<p>Kiiritusravi kvaliteedi tagamise süsteemi väljatöötamine, kiiritusraviosakondade auditeerimine ja akrediteerimine ESTRO ja IAEA kriteeriumide alusel. Kiiritusravispetsialistide (arstid, füüsikud, kiiritusravi tehnikud) koolitusprogrammide kaasajastamine vastavalt Euroopa erialaühenduse (ESTRO) õppekavadele, õppekavade ja kiiritusravi erialakoolitusega tegelevate õppeasutuste akrediteerimine vastavalt ESTRO kriteeriumidele, riikliku koolitustellimuse suurendamine nimetatud erialadel</p>	<p>100 000</p>	<p>Koolitusprogramm kaasajastatud, koolitusel osalenute arv 24</p>	

	Sotsiaal- ministeerium		Taastus- ja palliatiivse ravi juhendite väljatöötamine ning meditsiinipersonali koolitus ja täiendkoolitus. Hospitteenuste kirjeldamine ja selle alusel võrgustiku väljaarendamine	471 250	Eesti ja vene keeles trükised: "Kiiritusravi", "Kopsuvähk", „Vähk ja selle ravi“, "Vähi ja vähiraviga kaasnevad psühhosotsiaalsed probleemid"; infovoldik "Vähi palliatiivse ravi ja toetuse osutamise võimalustest ning pöördumise koordinaatidest". Kaardistatud on teenuse osutamise ja ravi vajadus. Koolitus 40 t ulatuses personalile palliatiivse ravi alal. SA Vähihaigete Toetusravi viis läbi koolitused koduse põetuse korraldamiseks koduse toetusravi õdedele. Välja on töötatud patsiendi tagasiside ankeetid ja teostatud pilootprojekt tagasiside ankeetide töösse rakendamiseks	RVS meede 9.1; 9.2; 9.3; 9.4; 9.5
			Vähihaigete toetuse organisatsioonide tegevuse toetamine	250 000	Läbi on viidud toimetulekukursused 11 vähipatsientide ühenduses üle vabariigi, osales 300 patsienti. Koolitatud on 94 tugiisikut kokku 77 akadeemilise tunni ulatuses. Toimetulekukursused on kolme laadi: psühholoogilist laadi toimetulek ja praktilist laadi ehk pärast lõikust toimetulek abivahenditega, mis aitab tulla toime edasise eluga; sotsiaalne abi, et suudaks edasi elada puudega. Toimetulekukursused viis läbi Vähiiliit TAI poolt sõlmitud lepingu alusel	RVS 9.6; 9.7
	Justiits- ministeerium	Alaealiste kuritegevuse vähendamise arengukava aastateks 2007–2009	Lapse probleemide varaseks märkamiseks süsteemi loomine, tegevused 4.1–4.7	10 000	Arengukava meede 4 käsitles peamiselt spetsialistide koolitusega seotud tegevusi, lastekaitse seaduse täiendamist ja lastekaitsetöötajate arvu suurendamist, koolikohustuse mittetäitjatest teavitamise korra kehtestamist, integreeritud nõustamismudeli käivitamist jm tegevusi. Ülevaade arengukava tulemustest on toodud arengukava lõpparuandes. 2009. a alguses käivitati abivajavast lapsest teavitamise võimaldamiseks üleriigiline lastebitefon. Riigikogus menetluses olevas põhikooli- ja	Alaealiste kuritegevuse vähendamise arengukava lõppes 2009. aastal, uueks perioodiks on välja töötatud "Vägivalda vähendamise arengukava 2010–2014", mille Vabariigi Valitsus kiitis heaks 01.04.2010. a istungil korraldusega nr 117

		Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012	Vigastuste ennetamise strateegia väljatöötamine ja rakendamine. Integreeritud vigastusseire andmestiku koostamine (INTEGRIS projekt)	-	WHO ja Sotsiaalministeeriumi koostööna viidi läbi seminar vigastuste ennetamise ja seire arenguvõimalustest Eestis. Seminaril osales kokku 28 spetsialisti Eestist. Tutvustati vigastuste ennetamise alaseid tegevusi Eestis rahvatervise arengukava raames ning vigastuste seire arendusprojektis osalemise kogemusi. WHO eksperdid rääkisid Euroopa riikide ja Eesti hetkeseisu hindamisest WHO regionaalkomitee resolutsiooni ja Euroopa Komisjoni soovitude rakendamisel vigastuste ennetamise valdkonnas. 2009. aastal valmis vigastuste teemaleht. Teemalehes on ülevaade vigastustest ja nende tagajärgede esinemisest Eestis, samuti Eesti olukorra võrdlus teiste Euroopa Liidu (EL) riikidega. Vigastused moodustavad 9% enneaegse suremuse tõttu kaotatud eluaastatest. Teemalehe sisu: 1. Vigastuste esinemine Eestis. 2. Vigastustega seotud kulud Eestis. 3. Vigastuste esinemine Eestis võrreldes teiste ELi maadega. 4. Vigastustrendid Eestis viimastel aastatel. Eestis oli 2008. aastal 1358 vigastussurma, mis moodustasid 8% kõikidest selle aasta surmajuhtudest. Peamisteks vigastussurmade põhjuste	5.1.1.
15	Töötada välja ja rakendada alkoholi liig- ja kuritarvitamise, vigastuste ning hasartmängusõltuvuse ennetamise põhimõtted	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava 2009–2012/ESF	Alkoholipoliitika väljatöötamises osalemine ning sealhulgas tõendatult efektiivsete, kuid Sotsiaalministeeriumi rakendusala väljaspool olevate alkoholi tarvitamise ja kahjude vähendamisele suunatud meetmete (näiteks alkoholireklaami ja alkoholi kättesaadavuse piiramine) analüüsimine	0	Alkoholipoliitika memorandum on arutamiseks ja kinnitamiseks esitatud ning VV on selle võtnud teadmiseks 22.01.2009	

16	Teha regulaarset käitumuslikku, sõltuvusainete levimuse ja tarbimise tagajärgede seiret, uurida riskikäitumisega seotud mõjureid, hinnata sekkumist	Sotsiaal- ministeerium	Narkomaania ennetamise riiklik strateegia aastani 2012	Uuringute teostamine narkoolukorra seire valdkonnas 343-347	54 600	2008. a rahvastikuküsitluse põhjal tehti analüüs 16–64-aastaste inimeste narkootikumide ja alkoholi tarbimise kohta. ESPAD 2011. a uuringu ettevalmistus. Süstivate narkomaanide rahvastikurühma levimuse ja suuruse teostavuse uuringu läbiviimine. Viidi läbi narkorehabiliteerimise teenusega rahulolu kaardistamise uuring. Korraldati uuring uimastite tarvitamise ja sellega seotud riskikäitumise kohta Tallinna ööklubisid külastavate noorte hulgas (uuringu raport on kättesaadav TAI kodulehel)	
				Narkoolukorra, vastutegevuse ja narkopoliitika seire teostamine, andmete interpreteerimine ja analüüs ning rutiinsete seireandmete kvaliteedi parandamine	1 615 421	EMCDDA grandilepingust tulenevad REITOX NFP kohustused said täidetud. Koguti seireandmeid, koostati ülevaatlik raport narkomaania ennetamise valitsuskomisjonile. Koostati raport EMCDDA-le. Toimis narkomaaniaravi andmekogu	
			Riiklik HIVi ja AIDSi strateegia aastateks 2006–2015	HIV sekkumiste kuluefektiivsuse modelleerimine	-	HIVi haigestumise ja suremuse prognoos aastani 2015 sai valmis (töötati läbi kõik olemasolevad HIV-andmete allikad Eestis; pandi kokku ühtlustatud ülevaade HIV-epideemia kulust Eestis; hinnati Eestis HIV-andmekogude puudujääke ning koostati prognoos HIV-epideemia edasise kulu ja ARV-ravi vajaduse. Valmis on raport ja artikkel)	
			Südame- ja veresoonehaiguste ennetamise strateegia 2005–2020	HBSC (4 a järel), TKU (2 a) järel ja CINDI (kardioloogide selts, WHO) uuringute läbiviimine ning strateegia tegevuste seire	50 000	Sisestatud on 900 Tallinna elaniku südame- ja veresoonehaiguste riskitegurite andmed vastavalt epidemioloogilise rahvusvahelise WHO CINDI programmi uuringu nõuetele. Töö tulemusena on koostatud Excelil baseeruv baasandmestik SVH riskitegurite kohta erinevate vanusgruppide ja soo lõikes. Saadud andmete põhjal on võimalik kindlaks teha südame isheemiatõve preventsiiooni prioriteetsed suunad erinevates vanus-soolistes rühmades ja populatsioonis tervikuna	Strateegiaga seotud uuringute, statistiliste andmekogude ning registreeritud tegevuste toetamine ja edasiarendamine; valdkonna rakendusliku iseloomuga teadustöö riiklik finantseerimine

		Riiklik vähistrateegia aastateks 2007–2015	Riikliku vähiregistri toimimine ja arendamine	-	Riiklik vähiregister on asutatud 1978.a. Register kogub kokku kõik vähi esmasjuhud ja registreerib, analüüsib andmeid, peab arvet erinevate vähiliikide üle, haigestumust paikkonniti, haigete vanuselist koosseisu, meeste-naiste haigestumist eraldi jne. Vajadus oleks linkida surma põhjuste registriga, sest vastasel juhul jääb osa vähijuhte registreerimata. Viie aasta elulemus on üks vähistrateegia indikaatoritest. Me ei saa osaleda rahvusvahelistes vähiuuringutes, kuna surmapõhjuste registriga võrdlemata vahe ca 5–7%, selle veaprotsendi tõttu oleme jäänud Euroopa tasemel vaid vaatleja staatuses	
	Sotsiaal - ministeerium	Riiklik vähistrateegia aastateks 2007–2015	Rahvastikupõhiste epidemioloogiliste ja teiste terviseuuringute korraldamine tähtsamate vähi riskitegurite leviku selgitamiseks Eestis	137 275	Toimub uuring "Hilisstaadiumis rinnavähi diagnoosiga naiste elulemusuuring". Esimene etapp kestab 3 a, sel ajal kogutakse hilisstaadiumis rinnavähi diagnoosiga naistelt verd ja viiakse läbi küsitlus. Aasta jooksul ankeeteriti 408 patsienti, kellest 245-lt on võetud verd, millest on tehtud preparaadid ja need säilitatakse sügavkülmutikus. Planeeritud on kokku koguda 1000 patsiendi veri, mis oleksid uuringute aluseks	RVS meede 5.5 ja strateegia juhtimine; rahvastikupõhiste epidemioloogiliste ja teiste terviseuuringute korraldamine tähtsamate vähi riskitegurite leviku selgitamiseks Eestis
			Skriininguregistri infotehnoloogilise lahenduse väljatöötamine		Eelarve vähenduse tõttu ei ole tegevust alustatud	RVS 6.1. Skriininguregistri loomine, registrite linkimine hindamaks efektiivsust ja tulemuslikkust

"Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020" 2009. aasta aruanne

Vald kond	Meede	Vastutaja - allasutus (kaasvastutaja)	Seotud arengukava	Tegevused	Tegevu-seks kulunud vahendid	Saavutatud tulemus	Selgitused
--------------	-------	---	----------------------	-----------	------------------------------------	--------------------	------------

SE 5 Tervishoiusüsteemi areng

AE5-1 Patsiendikeskse tervishoiusüsteemi arendamine inimeste parema informeerituse ning erinevate tasandite arstiabi parema koordineerituse kaudu							
Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused			
SoM	6 065 987	5 989 154	98,7%				
EHK	18 809 998	13 773 005	73,2%	2008. aasta tulemuste alusel tasuti 2009. aasta juulis lisatasu haiguste ennetamise ja krooniliste haigete jälgimise kvaliteetse töö eest koefi tsiendiga 1,0 169-le perearstile ja koefitsendiga 0,8 97-le perearstile, seelst tuleneb ka eelarve kavandatud väikesem täitmine			
JuM				tegevused planeeritakse 2010 eelarvesse			

1	Kaitsta patsientide õigusi ja suurendada nende teadlikkust oma õigustest tervishoiusüsteemis	Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Patsientide õiguseid reguleerivate õigusaktide täpsustamine, uute regulatsioonide koostamine; Bioetika Nõukogu toetamine; EPEÜ tegevuse toetamine	858 201	Patsientide õiguste kaitse tagamiseks rahastati EPEÜ ja Bioetika Nõukogu tegevust. Rahastati tervishoiuteenuste kvaliteedi ekspertkomisjoni tegevust patsiendikaebustele eksperthinnangute andmiseks. Töötati välja põhimõtted omandiõiguste piiramiseks ja ohjeldusmeetmete kasutamiseks psühhiaatrilises abis. Kehtestati nõuded joobeekspertiisideks	
		Justiits- ministeerium	Korruptsioonivastane strateegia	Tervishoiu korruptsiooniprobleemi kaardistamine: 1) Tervishoiu korruptsiooniga seonduvate küsimuste plokki lisamine patsientide rahulolu küsitlusse; 2) Kolme sihtrühma korruptsiooniuuring, sh tervishoiuasutuste juhtide kvaliteetivõime läbiviimine. Kaardistuse tulemuste alusel järgnevate tegevuste planeerimine		Finantsilistel põhjustel ei olnud võimalik 2009. a eriuuringut läbi viia ning tegevused on planeeritud 2010. a eelarvesse, eeldusel et TOF rahataotlus rahuldatakse. Sotsiaalministeerium ja Haigekassa viisid läbi uuringu elanike hinnangutest arstibile, kus esmakordselt käsitleti ka korruptsiooniteemat. Sealt selgus, et 12% elanikest on teinud meditsiinitöötajale kingituse, vastuteene mõne teenuse saamiseks. Korruptsioonivastase strateegia 2009. a täitmise aruandes (VVs teadmiseks võetud 18.03.2010, vt http://www.korruptsioon.ee/34935) on tehtud Sotsiaalministeeriumile ettepanek kaardistada suurimad korruptsiooniriskid tervishoius ning sõltumata uuringu toimumisest esitada Justiitsministeeriumile 2010. aasta oktoobriks sisend korruptsioonivastase strateegia täiendamiseks. Lisaks on JuM esitanud TOF-le eelatluse uuringu „Tervishoiusüsteemi pettused ja riskid“ läbiviimiseks tervishoiusektoris	

		Eesti Haigekassa	Haigekassa arengukava	Tervisealaste lisalehtede väljaandmine päevalehtedes ja erialalehtedes; Haigekassa kodulehel ajakohase teabe kättesaadavuse tagamine eesti, vene ja inglise keeles; olulisematest terviseteenustest ja ravidest eraldi teavitamine	1497005	Terviseleheküljed ilmusid 2009. aasta jooksul kord kuus (v.a. juuli) ajalehtedes Postimees, Päevaleht, Maaleht, Õhtuleht, Linnaleht ja Den za Dnjom. Elanikkonna uuringu alusel saadi 2009. aastal praktilist teavet tervise, haiguse ennetamise võimaluste ning krooniliste haigustega toimetuleku kohta enamasti televisioonist (45%), ajalehtedest ja ajakirjadest (40%) ning internetist (kasutades nt otsingumootoreid) (39%). Tervisealast teavet hindas enda jaoks ebahuvitavaks 12% elanikest, eelkõige mehed (16%). Uuringus paluti ka infot, mille kohta inimesed enam infot sooviksid. Välja toodi tervislik toitumine ja haiguste ennetamine (10%), sesoonsed haigused ja nakkushaigused (4%), üldine info tervishoiusüsteemi kohta (4%) ja südameveresoonkonna haiguste kohta (3%)	Kavandame tehtud teavitustööd hinnata elanikkonna uuringuga ning tulemuslikkuse indikaatorina ongi seeläbi võimalik kasutada mitte tegevuste läbiviimist käsitlevaid indikaatoreid, vaid ka inimeste teadlikkust neist konkreetsetest teemadest, mis on vastaval aastal enam käsitlemist leidnud
		Eesti Haigekassa	Haigekassa arengukava	Ühtsetele põhimõtetele vastavate patsiendijuhiste väljatöötamine ja levitamine sihtgruppidele. Patsiendijuhendite tagasiside- ja hindamissüsteemi väljatöötamine			
2	Nüüdisajastada ja korrastada esmaabikoolituste läbiviimiseks vajalik õigusruum	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Esmaabikoolitus on reguleeritud. Rakendusperioodi tegevusi planeeritud ei ole	-	Kehtestati nõuded mootorsõidukijuhtide esmaabikoolituseks	
3	Edendada koolides tervishoiualaste teadmiste õpetamist	Haridus- ja Teadusministeerium	Üldharidussüsteemi arengukava aastateks 2007–2013	Esmaabikoolitus on reguleeritud. Rakendusperioodi tegevusi planeeritud ei ole		Kehtestati nõuded mootorsõidukijuhtide esmaabikoolituseks	
		Eesti Haigekassa	Haigekassa arengukava	Esmaabikoolitus on reguleeritud. Rakendusperioodi tegevusi planeeritud ei ole		Rakendusperioodi tegevusi planeeritud ei ole	Esitatud meetme 19 tegevuse 2 raames
4	Korraldada patsientide ja personali rahulolu-uuringuid, analüüsida tulemusi ja anda tagasisidet	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Patsientide ja personali rahulolu-uuringute korraldamine, analüüsimine ja teavitamine	130 953	Patsientide rahulolu uuring ja selle analüüs tehtud ning tulemusi avalikkusele tutvustatud	
		Sotsiaalministeerium - Eesti Haigekassa	Haigekassa arengukava	Patsiendiküsitluste läbiviimine hindamaks ravi mõju patsiendi elukvaliteedile 6 kuu ja 1 aasta möödumisel endoproteesimise operatsioonist	-	PROM põlve- ja puusaproteesi uuring, mille eesmärgiks on hinnata patsientide elukvaliteedi muutust patsiendi enda hinnangul pärast põlve- või puusaproteesi paigaldamist, kasutades elukvaliteedi küsimustikke. PROM – I etapi andmed sisestatud ja töödeldud, tulemused arutletud asjaomaste osapooltega. Täiendavalt võrreldud valimit opereeritute arvuga vastaval perioodil ja tehtud ortopeedidele ettepanek alustada koostööd kodeerimise parandamiseks, et tõsta andmete usaldusväärsust. II uuringuetapp jätkub 2010. aastal	Meede 1 tegevus 4 raames valminud seda toetavad juhendid „Põlveliigese endoproteesimine“ ja „Puusaliigse endoproteesimine“; □

5	Töötada välja ja rakendada teenuste kvaliteediindikaatorite süsteem	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Tervishoiuspetsialistide pädevust reguleerivate õigusaktide täpsustamine. Tervishoiuteenuste kvaliteedinõuete ja standardite täpsustamine. Innovaatiliste meetodite rakendamise toetamine tervishoius, sh Eesti Geenivaramu tegevuse toetamine		Töötati välja põhimõtted tervishoiuspetsialistide pädevuse tagamiseks. Rahastati Eesti Geenivaramu tegevust innovaatiliste meetodite rakendamise toetamiseks tervishoius	
		Eesti Haigekassa	Haigekassa arengukava	Ravijuhiste rahastamistingimuste üle vaatamine ja ravijuhiste rahastamissüsteemi kasutamine	Haigekassa tegevuskulude osa	2009. aastal toimusid ettevalmistavad tegevused ravijuhendite kontseptsiooni uuendamiseks ning rahastamissüsteemi täpsustamiseks, uuendamine rakendatakse 2011. aastal	
				Eriarstiabi tegevusindikaatorite väljatöötamise toetamine	Haigekassa tegevuskulude osa	Üldkirurgia erialal on koostöös üldkirurgidega välja töötatud apendektoomia kvaliteedi hindamiseks kaks indikaatorit – ravikestvus ja rehospitalseerimine. Indikaatorite rakendamiseks on kokku lepitud tüsistuste kodeerimise põhimõtted, mida rakendatakse alates 01.01.2010. Neuroloogidega on kokku lepitud insuldiindikaatorite teema ja töörihm	
				Kvaliteedisüsteemi toetamine	12276000	Perearstide kvaliteeditasu süsteemiga on liitunud 85% perearstidest (Pärnu piirkonnas 93%, Viru piirkonnas 86%, Harju piirkonnas 83% ja Tartu piirkonnas 81%)	

AE5-2 Kvaliteetsete tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine esmatasandi tervishoiuteenuste arendamise, aktiivravi haiglavõrgu optimeerimise ning hooldusravi/hoolekande arendamise kaudu					
	Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused
	SoM	898 368 262	1 084 529 766	120,7%	kulud suurensid peamiselt aktiivravi haiglate investeeringute arvelt, mis tehti
	EHK	7 279 270 000	6 630 507 000	91,1%	Kavandatavast väikesem täitmine on seotud eelkõige asjaoluga, et plaanilisi tegevusi tehti kuluefektiivsemalt
	SiM				eraldi vahendeid planeeritud ei olnud

6	Tagada kõigile abivajajatele optimaalse tandardiseeritud kiirabiteenuse kättesaadavus	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Kiirabiteenuse tagamine	403 090 473	Elanikkonnale tagati kiirabiteenuse kättesaadavus	
7	Edendada kiirabiteenuse ja teiste teenuste osutajate koostööd operatiivteenistustega tagamiseks valmisolek efektiivselt tegutsemiseks hädaolukordades (koolitused ja õppused, vajalikud ressursid)	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Liitumine kiirabi ja päästeasutuste ühise sisesüsteemiga	-	Toimus ORS raadiosideaparatuuride (käsijaamad) üleandmine kiirabibrigaadi pidajatele liitumiseks päästeasutuste ühise sisesüsteemiga. Valmistati ette taotlus Šveitsi toetuse saamiseks tehnilise baasi loomiseks kiirabi täielikuks liitumiseks ESTER-süsteemiga, sh hange täiendavate aparatuuride soetamiseks ja tehniliseks toeks	
		Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Riiklikel ja rahvusvahelistel õppustel osalemine. Hädaolukorra tervishoiukorralduse regulatsioonide täpsustamine ja uute koostamine. Riigi tervishoiuvaru tagamine	3 889 840	Osaleti NATO õppustel Baltic Host 2009. Rahastati riigi tegevusvaru hoidmist, uuendamist ja täiendamist tervishoiusüsteemi valmisoleku tagamiseks hädaolukordadeks	

		Sise- ministeerium	Sisejulgeoleku arengukava (koostamisel)	1. VV määruse „Päastetööde juhtimine ja päästesündmusele kaasatud riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste või isikute koostööd“ eelnõu väljatöötamine. 2. Projekt SMS-112 teostamine, millega luuakse Häirekeskusele võimekus võtta vastu hädaabiteateid SMS teel. 2. Hädaolukorra seaduse rakendusaktide jõustumine, sh hädaolukorra lahendamise plaanide kehtestamine (epideemia ja massiline mürgistus)	-	VV määruse „Päastetööde juhtimine ja päästesündmusele kaasatud riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste või isikute koostööd“ eelnõu on ette valmistatud. 2. Projekt SMS-112 on Häirekeskuse poolt koostöös SMTiga töös ning plaanis viia lõpuni 2010. a lõpuks. 3. Hädaolukorra seaduse rakendusaktid on osaliselt kehtestatud, ülejäänute osas eelnõud mitteametlikus ja ametlikus menetluses, sh hädaolukorra lahendamise plaanid (epideemia ja massiline mürgistus)	
8	Arendada koduõendusteenust ja teisi esmatasandi tervishoiuteenuseid	Sotsiaal- ministeerium	Esmatasandi tervishoiu arengukava	Üldarstiabi osutamist reguleerivate õigusaktide täpsustamine ressursi optimaalsemaks kasutamiseks, teenuse kättesaadavuse ja kvaliteedi tagamiseks. Õendusabi osutamist reguleerivate õigusaktide täpsustamine. Ämmaemandusabi osutamist reguleerivate õigusaktide täpsustamine	-	Täpsustati üldarstiabi regulatsioone suurendamiseks õe rolli tagamiseks ödede enamat kaasatust esmatasandi meeskonnas. Reguleeriti seaduse tasemel iseseisev ämmaemandusabi esmatasandi teenuste kättesaadavuse parandamiseks ning personaliressursi optimaalsemaks kasutamiseks	
9	Tagada üldarstiabi kättesaadavus perearsti töövälisel ajal	Sotsiaal- ministeerium	Esmatasandi tervishoiu arengukava	Esmatasandi ajutise asendamise süsteemi väljatöötamine		Viidi läbi katseprojekt koostöös Ida-Viru Keskhaiglaga ja Sillamäe kohaliku haiglaga esmatasandi arstiabi tagamiseks väljaspool perearstide tööaega teenuse sisu ja vajaduse hindamiseks	
		Eesti Haigekassa	Haigekassa arengukava	Perearsti nõuandetelefoni 1220 teenus kättesaadav 24 h	9 372 000	Üleriigilise perearsti nõuandetelefoni teenuse raames vastati 12 kuuga kokku 213 596 kõnele, päevas keskmiselt 585 kõnele. Enamasti pöörduiti terviseprobleemiga, tervishoiukorralduse kohta vajas nõu 1% helistajatest	Kõnede arv oli suurem 2008. aastaga võrreldes ning see suurenes märkimisväärselt novembris ja detsembris ägedatesse viirushaigustesse haigestumise perioodil.
10	Tsentraliseerida esmatasandi tervishoiuteenuste planeerimine ja korraldamine	Sotsiaal- ministeerium	Esmatasandi tervishoiu arengukava (koostamisel)	Esmatasandi tervishoiu korraldamiseks Terviseameti koosseisus vastava üksuse loomine	-	Töötati välja üldpõhimõtted maavanemate funktsiooni toomiseks Terviseametisse	
11	Parandada eriarstiabi teenuste kättesaadavust ravijärjekordade lühendamise abil	Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Haiglavõrgu arengukava kaasajastamine ja rakendamine	54 000	Täpsustati VV määrust "Haiglavõrgu arengukava". Töötati välja üldpõhimõtted haiglavõrgu reformiga jätkamiseks. Analüüsiti onkoloogilise võrgustiku optimaalse korralduse võimalusi	
		Sotsiaal- ministeerium, Eesti Haigekassa	Haigekassa arengukava	Ravijärjekordade maksimumpikkuseid muudetakse vajadusel	6 354 972 000	Seoses eelarvemuutustega vähendati eriarstiabi eelarvet 520 milj kr võrra. Seoses sellega pikendas Haigekassa nõukogu ka ambulatoorse ravi järjekordade maksimumpikkust neljalt kuue nädalani	Ravijärjekordade maksimumpikkused on kehtestatud haigekassa nõukogu 06. märtsi 2009.a. otsusega nr. 4.
12	Suunata hooldusraviteenuste vajajad õigel tasemel ravile ja/või hoolekandele, suurendada päevaste ja koduteenuste osakaalu	Sotsiaal- ministeerium	Hooldusravivõrgu arengukava 2004–2015	Hooldusraviteenuste (õendusabi) sisu täpsustamine. Hooldusraviteenuste jätkusuutliku rahastamise korraldamine koostöös EHK ja KOV-ga. Hooldusravile suunamise esmase hindamise arendamine	-	Töötati välja hooldusvajaduse esmase hindamise juhendi projekt koostöös Ödede Liidu ja Hooldusravi Osutajate Ühendusega	
		Eesti Haigekassa	Haigekassa arengukava	Tegevused planeeritakse järgneval perioodil	237 013 000	Stationsaarset hooldusravi osutati 13 631 isikule, koduõendust 14 987 isikule, vähihaigete kodust ravi 3612 isikule ja geriaatrilist hindamist 1165 isikule	Hooldusravi eelarve 237013 tuh krooni. Stationsaarne e. ööpäevaringne hooldusravi sisaldab nii

13	Tagada motiveeritud töötajate optimaalne arv	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Tervishoiutöötajate igaaastase riikliku koolitustellimuse ja residentuuritellimuse koostamine ja täpsustamine koostöös erialaühenduste ja teenuseosutajatega. Arstide residentuuri rahastamine ja korraldamine	112 853 087	Koostati ja kinnitati koostöös osapooltega tervishoiutöötajate koolitustellimus ja residentuuritellimus vajalikus mahus. Rahastati residentuuri tagamaks eriarstide vajalik hulk kõikidel arstlikel erialadel	
14	Motiveerida tervisedendust ja haiguste ennetustegevust	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Tegevused kajastatud IV valdkonna all		Tulemused kajastatud IV valdkonna all	
		Sotsiaalministeerium -Eesti Haigekassa	Haigekassa arengukava	Parandada ennetustegevust ja tervisedendust perearstide kvaliteedisüsteemi kaudu		Esitatud meetme 5 tegevuse 4 osana	Kvaliteedi lisatasu raames arvestatavad indikaatorid on kättesaadavad http://www.haigekassa.ee/raviasutusele/perearst/kvaliteedisustem
		Eesti Haigekassa	Haiguste ennetamise tegevuskava.	Riskirühmadele ennetavate teenuste pakkumine südamehaiguste ennetamise, rinna- ja emakaelavähi ning osteoporoosi varajase avastamise eesmärgil	27 434 000	Südamekabinetides tehti uuringuid 3400-le 30–60-aastasele isikule. Riskitegurite mõjutamist alustati 46%-l projektis osalenutest. Projekti käigus saavutati südamehaiguse üldriski vähenemine, sealhulgas kõrgeunud vererõhuga isikutel saavutati keskmine süstoolse rõhu langus 6,2 mm Hg, kõrgeunud kolesteroolitasemega isikutel keskmine kolesteroolitaseme langus 0,3 mmol/l. Noorsportlaste uuringud tehti 9682 noorele. Projektis uuritud noortest vajas 13,6% noorsportlastest täiendavaid uuringuid ja ravi, neist 6 sportlast sai sportimiskeelu ning 586 noorele anti juhised treeningkoormuse korrigeerimiseks. Peamine patoloogia oli seotud südameveresoontasustega 13,9%. Rinnavähi sõeluuringul osales 30 576 naist, kutsutud ja kutse kätte saanud naistest saavutati 69%-line hõlmatus. Lisauuringutele suunati 3,3% uuritute (976 naist). Mammoloogi vastuvõtule suunati neist 180 naist, sh avastati 126 vähijuhtu, neist varajases staadiumis 75%. 94 juhul avastati vähk varajases staadiumis (75%, staadiumid 0, I ja IIa). Emakaelavähi projektis osales 13 887 naist, hõlmatusesse läheb nii ennetusp	Südamehaiguste ennetamise kulu 1985 tuhat krooni, noor -sportlaste tervisekontrolli kulu 8539 tuhat krooni, rinna -vähi skriiningu kulu 13024 tuhat krooni, emaka kaelavähi skriiningu kulu 2778 tuhat krooni ning osteoporoosi varajase avastamise projekti kulu 1108 tuhat krooni.

15	Ehitada välja nüüdisaegne tervishoiu infrastruktuur, lähtudes seejuures meditsiini arengust ja vajadusest arstiabi järele	Sotsiaalministeerium	Elukeskkonna arendamise rakenduskava - prioriteetne suund "Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri optimeerimine"	Toetatakse investeeringuid aktiivravi parandamiseks	539 762 528	ERDF perioodi 2004–2006 meetme 4.4 "Haiglavõrgu reorganiseerimine" sulgemisprotseduuri viidi lõpule. ERF perioodi 2006–2013 meetme "Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine" osas tehti SA TÜK ja SA PERH projektide kohta toetuse otsus. Lisati ERF perioodi 2006–2013 meetme "Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine" investeeringute kavasse SA Ida-Viru Keskaigla juurdeehituse projekt. Avati ERDF vahendite toel ehitatud SA PERH juurdeehitus. Töötati välja ja kinnitati ERF perioodi 2007–2013 meetme "Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine" tingimuste sotsiaalministri määrus. Hinnati toetuse saamiseks esitatud 36 projekti ning esitati VV-le kinnitamiseks investeeringute kava. VV kinnitas investeeringute kavasse 20 projekti, mis tagavad hooldusravi investeeringud kõikidesse maakondadesse	
16	Tõhustada nii erinevate teenuseosutajate omavahelist koostööd ja infovahetust kui ka koostööd ja infovahetust teiste valdkondadega (haridussüsteem, sotsiaalhoolekanne jne)	Sotsiaalministeerium	Esmatasandi tervishoiu arengukava	Uute infotehnoloogialahenduste rakendamine	597 548	Ambulatoorne ja statsionaarne epikriis koos saatekirja ja selle vastusega ning digitaalsete piltide viiad elektroonilisel kujul on rakendatud, patsientide tahtvaalduste vormid ja võimalus neid täita on loodud	
17	Rakendada e-riigi põhimõtteid ja innovaatilisi lahendusi	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Tervise infosüsteemi ja retseptikeskuse rakenduste arendamine ja haldamine	18 999 651	Tervise infosüsteemi haldusleping süsteemi haldamiseks ja majutamiseks on sõlmitud ja järelevalve teostatud. Retseptikeskus on loodud ning testitud koostöös tervishoiuteenuseosutajate ja apteekidega	
		Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Infoühiskonna arendamise arengukava	Vajalik kavandada ja rakendada meetmeid kolmes ühiskonna toimimise alu-seks olevas mõtmes: sotsiaalses, majanduslikus ja institutsionaalses	-	Alustati seiremooduli ja e-kiirabi infosüsteemide analüüsi ja juurutamist	
18	Tõhustada järelevalvetegevusi, suurendada kliiniliste auditite arvu	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Rakendusplaani perioodis tegevusi ei planeerita	-	Valmistati ette Terviseameti moodustamine tervisevaldkonna järelevalve ühendamiseks. Tõhustati järelevalvet nn retseptivabrikute üle koostöös Maksu- ja Tolliametiga ning politseiga, mille tulemusena lõpetasid tegevuse kaks õigusakte eiravat teenuseosutajat	

		Sotsiaal- ministeerium, Eesti Haigekassa	Eesti Haigekassa arengukava	Viiakse läbi regulaarseid kliinilisi auditeid	1 716 000	2009. aastal telliti 5 kliinilist auditit: "Müokardiinfarkti haige käsitlus Eesti haiglates", teostaja Eesti Kardioloogide Selts; "Günekoloogiliste kasvajate ravi SA TÜ Kliinikum ja SA Põhja-Eesti Regionaalhaiglas", teostajaks Eesti Onkoloogide Selts; "Insuldiravi põhjendatus ja kvaliteet", teostajaks L. Puusepa nimeline Eesti Neuroloogide ja Neurokirurgide Selts; "Saatekirjade kvaliteet", teostajaks emeritprofessor Vello Salupere; "Perearsti uuringufondi kasutus", teostajaks Eesti Perearstide Selts	Kliiniliste auditite kokkuvõtteid leiab haigekassa kodulehelt http://www.haigekassa.ee/ raviasutusele/kvaliteet/klii nilised-auditid . 2009.a II poolaastal läbiviidud auditite tagasiside arutelud toimuvad 2010 aasta alguses. Kliiniliste auditite eelarve on Haigekassa tegevuskulude osa, 2009. aastaks planeeritud ravikindlustussüsteemi tegevuskulude 1716 000
--	--	---	-----------------------------------	--	-----------	--	--

AE5-3	Tervishoiu rahastamise pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamine, kindlustades seejuures inimeste finantskaitse terviseriski tekkimisel				
	Kokku rahastamine	Planeeritud 2009	Täitmine 2009	Täitmise %	Selgitused
	SoM	162 497 498	145 358 951	89,5%	Kulude väiksem kasutus on seotud peamiselt ravikindlustamata isikute vältimatu ravi
	EHK	1 483 000 000	1 445 473 000	97,5%	

19	Hõlmata Eesti rahvastik ravikindlustatusega	Sotsiaal- ministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Ravikindlustamata isikute vältimatu abi kättesaadavuse tagamine Ravikindlustamata isikutele tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamise kontseptsiooni rakendamine	102 047 843	Ravikindlustamata isikute vältimatu abi kättesaadavus rahastati vajalikus mahus. Ravikindlustamata isikuid oli 2009. aasta lõpul EHK ja Statistikaameti andmete põhjal - 63 655 ehk 4,75% elanikest (2008. aasta lõpul 56 811 ehk 4,23 % elanikest)	
20	Prognoosida vajadust arstiabi järele, arvestades seejuures haiguskoormuse regionaalseid aspekte	Sotsiaal- ministeerium	Esmatasandi tervishoiu arengukava	Haiguskoormusuuringute tegemine, arvestades regionaalseid aspekte		Analüüsi Eesti rahvastiku haiguskaotust (2006. aasta andmete põhjal)	
		Sotsiaal- ministeerium, Eesti Haigekassa	Eesti Haigekassa arengukava	Haigekassa tegevuse raames		Koostatud on infektsioonhaiguste eriala kasutusanalüüsi dokument aastate 2004–2008 kohta. Koostöös erialaseltsiga on järgneva 4 aasta vajadus välja selgitatud ning kokkulepe sõlmitud.	Haigekassa tegevuskulude osa

21	Tagada ravimite, veretoodete ja meditsiiniseadmete ohutus, kvaliteet ja kättesaadavus	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Ravimite, veretoodete ja meditsiiniseadmete ohutuse, kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamine	900 000	Ravimite, veretoodete ja meditsiiniseadmete ohutuse ja kvaliteedi tagamise meetmed on rakendatud vastavalt õigusaktidele. Kättesaadavus on vastavuses riigieelarveliste võimalustega. Probleemiks on eelkõige ravimite kättesaadavus: ravimeid turustatakse väikeses valikus ning patsiendi omaosalus ravimite eest tasumisel on kõrge. 2009. aastast tõusis ravimite käibemaks 5%-lt 9%-le. Ravimite kättesaadavuse parandamiseks esitati Riigikogule ravimi- ja ravikindlustuse seaduse muutmise eelnõud, millega kaotati ravimite väljastamise keeld teiste liikmesriikide retsepti alusel, ajakohastati (leevendati) nõudeid apteekidele ning kehtestati hinnalepete sõlmimise ja piirhindade kehtestamise kohustus 50% soodustusega ravimite osas. Tehti ettevalmistusi digiretseptile üleminekuks. Riigikogule esitati ettepanek apteekide asutamispäringute kaotamiseks. Soetati ARV- ja tuberkuloosiravimid ja vaktsiinid ning nende kvaliteet ja kättesaadavus tagati. Rahastati immunoloogilabori tegevust. Ravimite, veretoodete ja meditsiiniseadmete ohutuse ja kvaliteedi tagamise meetmed on rakendatud vastavalt õigusaktidele.	
		Sotsiaalministeerium, Raviamet	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Eestis kasutatavate ravimite ja meditsiiniseadmete järelevalve teostamine	42 361 833	Ravimite ja meditsiiniseadmete järelevalve on teostatud vastavalt õigusaktidele ja Raviameti tegevuskavale	
		Eesti Haigekassa	Haigekassa arengukava	Patsientidele efektiivsete ja kulutõhusate ravimite ning meditsiiniseadmete tagamine	#####	Soodusravimeid kompenseeriti järgmiselt: 100% soodusretseptid 703 877 isikule, 90% soodusretseptid 2 077 851 isikule, 75% soodusretseptid 486 978 isikule ja 50% soodusretseptid 3 166 994 isikule. Meditsiiniseadmeid kompenseeriti järgmiselt: ortoosid ja proteese hüvitati aruandeperioodil 7669 kindlustatule, glükomeetrite testiribasid hüvitati 22 982 diabeetikule, stoomihooldusvahendeid hüvitati 1521 isikule ning insuliinipumpasid ja insuliinipumba tarvikuid hüvitati 2009. aastal kokku 66 kindlustatule	Kulu soodusravimitele 1 383 331 tuhat krooni, kulu meditsiiniseadmetele 62 142 tuhat krooni

22	Tagada ravikindlustussüsteemi finantsiline jätkusuutlikkus	Sotsiaalministeerium	Sotsiaalministeeriumi arengukava	Ravikindlustussüsteemi teenuste ja ravimite kättesaadavuse, hindade jms ülevaatamine ja hindamine, lähtudes finantsvahenditest ning edasistest prognoosidest	49 275	<p>Koos Eesti Haigekassa ja Maailma Terviseorganisatsiooniga käivitati analüüsi koostamine, mille põhjal prognoosida võimalikke tervishoiu rahastamise stsenaariume aastani 2030.</p> <p>Vaadati üle ja muudeti tervishoiuteenuste loetelu ja piirhindasid, lähtudes kindlustatute ravivajadustest ja arvestades ravikindlustuse rahalisi võimalusi. Soodusravimite loetelu korrastati, arvestades ravimpreparaatide kaasajastatud andmeid meditsiinilise ja kulutõhususe osas.</p> <p>Seoses EHK eelarveprobleemidega rakendati 1. novembrist THT hindadele koefitsient 0,94, 1. juulist muutus haigushüvitiste kord (hüvitis alates 3. päevast, 4.–8. päev tööandjale) ja 1. jaanuarist 2009 kaotati hambaravi hüvitis.</p> <p>Toimus sotsiaalmaksu alammäära tõus – võrdsustus kuupalga alammääraga</p>	
		Eesti Haigekassa	Eesti Haigekassa arengukava	Ravikindlustussüsteemi jätkusuutlikkuse analüüsi tegemine		Koos Sotsiaalministeeriumi ja Maailma Terviseorganisatsiooniga käivitati analüüsi koostamine, mille põhjal prognoosida võimalikke tervishoiu rahastamise stsenaariume aastani 2030	Haigekassa tegevuskulude osa